

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 2015

459/2015

Työtapaturma- ja ammattitautilaki

Annettu Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään työntekijän oikeudesta korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta sekä yrittäjän oikeudesta vakuuttaa itsensä työtapaturman ja ammattitaudin varalta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *työntekijällä* henkilöä, johon 8 ja 9 §:n mukaan sovelletaan tätä lakia;
- 2) *yrittäjällä* henkilöä, johon 188—190 §:n mukaan sovelletaan tätä lakia;

3) *vahingolla* 15 §:ssä tarkoitetun vahinkotapahtuman seurausta;

4) *vakuuttamattomalla työllä* työtä, jota tekevää työntekijää työnantaja ei ole vastoin 3 §:n 1 momenttia vakuuttanut, ja työtä, jota tekevää työntekijää työnantaja ei ole 3 §:n 2 momentin nojalla velvollinen vakuuttamaan;

5) *pakollisella vakuutuksella* 3 §:n mukaista vakuutusta;

6) *vahingoittuneella* henkilöä, jolle on sattunut 15 §:ssä tarkoitettu vahinkotapahtuma;

7) *EU:n sosiaaliturva-asetuksilla* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) *kolmannella valtiolla* valtiota, johon ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, jossa on työtapaturmia ja ammattitauteja koskevia määräyksiä;

9) *vanhuuseläkkeellä* työntekijän eläkelain

HE 277/2014
StVM 49/2014
TyVL 18/2014
EV 315/2014

(395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista vanhuuseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua aikaisemman lainsäädännön mukaista vanhuuseläkettä, kansaneläkelain (568/2007) mukaista vanhuuseläkettä sekä niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä;

10) *työkyvyttömyyseläkkeellä* työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelaisissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, työntekijän eläkelain voimaanpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaisempaan lainsäädäntöön perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä ja niitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä, sekä työntekijän eläkelain voimaanpanolain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua luopumistukea, joka otetaan huomioon työntekijän eläkelain 92 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä, sovelletaan myös lakisääteeseen toistaiseksi myönnettyyn tapaturmaeläkkeeseen ja liikennevakuutuslain (279/1959) mukaiseen ansionmenetyskorvaukseen sekä niitä vastaaviin ulkomailta maksettaviin eläkeisiin.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan unionin jäsenvaltiosta, sovelletaan vastaavasti Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon ja Sveitsiin.

3 §

Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, jos työnantajan kalenterivuoden aikana teettämästään työstä maksamat tai maksettavaksi sovitut palkat ovat yhteensä enintään 1 200 euroa.

Valtiolla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, vaan korvaus valtion työssä aiheutuneen työ-

tapaturman tai ammattitaudin johdosta maksetaan valtion varoista siten kuin tässä laissa säädetään.

4 §

Vapaaehtoinen vakuutus

Yrittäjän oikeudesta saada vakuutus työtapaturman ja ammattitaudin sekä vapaa-ajan tapaturman varalta säädetään VI osassa.

Vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen liittämistä pakolliseen vakuutukseen sekä vapaaehtoisen työajan vakuutuksen ottamisesta ulkomailta työskentelevälle työntekijälle säädetään VI osassa.

5 §

Korvausten ensisijaisuus

Vahingoittuneen oikeus korvaukseen tai etuuteen muun lain perusteella ei vähennä hänelle tämän lain mukaan kuuluvaa korvausta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

6 §

Toimeenpano

Lain toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtivat vakuutusyhtiöt, joilla on 205 §:n mukaan oikeus harjoittaa tämän lain mukaista vakuutustoimintaa, Valtiokonttori ja Tapaturmavakuutuskeskus (*vakuutuslaitos*).

Tapaturmavakuutuskeskus käsittelee korvausasian, jos vahinkotapahtuma on sattunut vakuuttamattomassa työssä.

7 §

Ratkaisu lain soveltamisesta

Tapaturmavakuutuskeskus ratkaisee työntekijän, työn suorittajan, työnantajan, työn teettäjän tai vakuutuslaitoksen hakemuksesta sovelletaanko työhön tätä lakia. Jos lain soveltamisesta syntyy kiista korvausasian viirellä tulon jälkeen, asia ratkaistaan vakuutuslaitoksessa korvausasian käsittelyn yhteydessä.

2 luku

Henkilöllinen soveltamisala

8 §

Työntekijänä tehtävä työ

Jollei jäljempänä toisin säädetä, tätä lakia sovelletaan henkilöön, joka tekee työtä:

- 1) työsopimuslain (55/2001) 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa;
- 2) merityösopimuslain (756/2011) 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa;
- 3) valtion virkamieslain (750/1994) mukaisessa virkasuhteessa;
- 4) kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) tarkoitettussa virkasuhteessa;
- 5) kirkkolain (1054/1993) mukaisessa virkasuhteessa;
- 6) eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003) tarkoitettussa virkasuhteessa;
- 7) tasavallan presidenttinä, valtioneuvoston jäsenenä, tasavallan presidentin kanslian virkamiehenä, eduskunnan oikeusasiamiehenä ja apulaisoikeusasiamiehenä sekä kansanedustajana;
- 8) muussa lakiin perustuvassa julkisoikeudellisessa virkasuhteessa.

9 §

Johtavassa asemassa tehtävä työ

Työntekijään rinnastetaan henkilö, joka tekee työtä vastiketta vastaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

- 1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai
- 2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa

työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määrämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määrämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta työntekijään.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan aviopuolisoa ja avopuolisoa sekä henkilöä, joka on 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua omistusosuutta otetaan huomioon myös välillinen omistaminen toisten yhteisöjen tai yhtiöiden kautta, jos henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli puolet tai heillä on vastaava määrämisvalta.

10 §

Yrittäjän työ

Tämän lain soveltamisesta yrittäjän työhön säädetään VI osassa.

11 §

Maatalousyrittäjätyö ja apurahansaajan työ

Tätä lakia ei sovelleta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) tarkoitettuun maatalousyrittäjätyöhön eikä apurahansaajan työhön.

12 §

Urheilijan työ

Tätä lakia ei sovelleta urheilemiseen. Urheilijan oikeudesta korvaukseen tapaturman

johdosta säädetään urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009).

3 luku

Alueellinen soveltamisala

13 §

Suomessa tehtävä työ

Tätä lakia sovelletaan Suomessa tehtävään työhön, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Tätä lakia ei sovelleta työntekijän Suomessa tekemään työhön, jos työntekijä ei kuulu EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen perusteella Suomen lainsäädännön alaisuuteen.

Tätä lakia ei sovelleta kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemään työhön, jos:

1) kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;

2) työntekijä ei asu Suomessa;

3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja

4) työhön ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

Tätä lakia ei sovelleta työntekijään, joka on Suomessa kokous- tai esiintymismatkalla taikka muulla vastaavalla lyhytkestoisella vierailulla, jonka tarkoitus liittyy työntekijän ulkomailla tekemään työhön. Lisäksi edellytetään, että työntekijä ei asu Suomessa, työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa ja työhön ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

14 §

Ulkomailla tehtävä työ

Tätä lakia sovelletaan työntekijän Suomen ulkopuolella tekemään työhön, jos hän on Suomen lainsäädännön alainen EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Tätä lakia sovelletaan myös työhön, jota työntekijä tekee suomalaisen työnantajan lähettämänä kolmannessa valtiossa edellyttäen, että:

1) työntekijä työskentelee joko lähettävän

suomalaisen työnantajan palveluksessa tai sen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen yrityksen palveluksessa;

2) työntekijän työsuhde lähettäneeseen suomalaiseen yritykseen jatkuu ulkomailla työskentelyn ajan; ja

3) työntekijä kuuluu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen lähtiessään ulkomaille työhön.

Tätä lakia ei sovelleta 2 momentissa tarkoitettuun työntekijään, jos vakuutusyhtiö on työnantajan hakemuksesta päätöksellään vahvistanut, ettei työntekijä kuulu enää työnantajan vakuutukseen. Edellytyksenä päätökselle on, että työskentely ulkomailla ei ole enää tilapäistä ja työskentely ulkomailla on jatkunut yli kaksi vuotta. Päätöstä sovelletaan sen lainvoimaiseksi tuloa seuraavan kalenterivuoden alusta.

II OSA

KORVATTAVAT VAHINKOTAPAHTUMAT

4 luku

Yleiset säännökset

15 §

Korvattavat vahinkotapahtumat

Tämän lain mukaisena *vahinkotapahtumana* korvataan työtapaturma ja ammattitauti siten kuin jäljempänä säädetään.

Vahinkopäivällä tarkoitetaan työtapaturman sattumispäivää ja 31 §:n mukaista ammattitaudin ilmenemispäivää.

16 §

Lääketieteellisen syy-yhteyden arviointi

Vahinkotapahtuman korvaamisen edellytyksenä on todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys vahinkotapahtuman ja vamman tai sairauden välillä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Syy-yhteyden arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti lääketieteelliset löydökset ja havainnot, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet.

5 luku

Työtapaturmaa koskevat säännökset

17 §

Tapaturma

Tapaturmalla tarkoitetaan ulkoisesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottamatonta tapahtumaa, joka aiheuttaa työntekijälle vamman tai sairauden.

18 §

Muut tapaturman aiheuttamana pidettävät vammat ja sairaudet

Mitä tapaturmasta säädetään, sovelletaan myös:

- 1) hankauksen aiheuttamaan ihon hiertymään;
- 2) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut syövyttävän aineen kosketus;
- 3) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut kaasun, höyryn tai huurun hengittäminen;
- 4) paleltumaan, hypotermiaan, palovammaan ja lämpösairauteen, jonka on aiheuttanut tavanomaisesta poikkeava lämpöolosuhde;
- 5) säteilyn aiheuttamaan vammaan tai sairauteen; ja
- 6) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut huomattava fysikaalisen paineen vaihtelu.

Edellytyksenä on, että altistuminen 1 momentissa mainitulle tekijälle on tapahtunut vamman tai sairauden ilmaantumisesta edeltävänä enintään vuorokauden pituisena aikana eikä kysymys ole ammattitaudista.

19 §

Tapaturman aiheuttama vamman tai sairauden olennainen paheneminen

Tapaturman seurauksena korvataan myös muun kuin tässä laissa tarkoitetun vamman tai sairauden olennainen paheneminen siltä osin kuin se vastaa tapaturman syyosuutta. Syyosuutta arvioitaessa otetaan huomioon tapaturman sattumismekanismi, vammaener-

gian voimakkuus ja tapaturman ajallinen yhteys pahenemiseen sekä aikaisemmasta vammasta, sairaudesta ja kudосsvauriosta johtuva myötävaikutus. Korvausta pahenemisesta ei makseta, jos tapaturmalla oli siihen vain vähäinen syyosuus.

Korvausta pahenemisesta maksetaan enintään kuuden kuukauden ajan tapaturman satumisesta. Korvauksen maksamista voidaan kuitenkin jatkaa mainitun enimmäisajan jälkeenkin siltä osin kuin toipuminen on ilmeisesti viivästynyt pääasiallisesti sellaisten syiden vuoksi, jotka liittyvät valittuun hoitovaihtoehtoon tai hoidon odottamiseen.

20 §

Työtapaturma

Työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työssä, työntekopaikan alueella tai työntekopaikan alueen ulkopuolella siten kuin 21—25 §:ssä säädetään.

21 §

Työssä sattunut tapaturma

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työnteon yhteydessä. Työntekoon rinnastetaan lakiin tai työehtosopimukseen perustuva luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun tai muun henkilöstön edustajan tehtävän hoitaminen sekä työstä johtuva työnantajan asian hoitaminen.

Työntekoon rinnastetaan myös työtehtävästä johtuva matkustaminen. Matkustamiseen katsotaan kuuluvan myös 23 §:n 1 kohdassa tarkoitettu vähäinen poikkeaminen matkareitiltä.

22 §

Tapaturma työntekopaikan alueella

Työntekopaikan alueella muutoin kuin työnteon yhteydessä sattunutta tapaturmaa pidetään työtapaturmana, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.

23 §

*Tapaturma työntekopaikan alueen
ulkopuolella*

Työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työntekijälle työntekopaikan alueen ulkopuolella seuraaviin olosuhteisiin tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa:

1) tavanomainen työssäkäynnistä johtuva asunnon ja työpaikan välinen matka, johon katsotaan kuuluvan myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon, ruokakaupassa käynnin tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi;

2) työhön liittyvä tavanomainen ruokailu- tai virkistystauko työntekopaikan alueen läheisyydessä.

on työnantajan hyväksymää ja sen tarkoituksena on ollut työntekijän fyysistä kuntoa koskevien erityismääräysten täyttäminen;

7) matkalla asunnolta tai työntekopaikalta 1—6 kohdassa tarkoitettuun tilaisuuteen tai toimintaan ja takaisin sen mukaisesti kuin 23 §:n 1 kohdassa säädetään; tai

8) työntekijän ollessa majoittuneena työnsä vuoksi poikkeuksellista tapaturman vaaraa aiheuttavissa olosuhteissa, jos tapaturma on johtunut näihin olosuhteisiin liittyvästä syystä.

Työtapaturmana ei kuitenkaan pidetä potilasvahinkolaisissa (585/1986) tarkoitettua potilasvahinkoa, joka on sattunut 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettun tutkimuksen tai hoidon yhteydessä.

24 §

Tapaturma erityisissä olosuhteissa

Työtapaturmana pidetään myös tapaturmaa, joka ei ole korvattava 21 tai 22 §:n nojalla ja joka on sattunut työntekijälle:

1) työhön liittyvään koulutustilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa, jos tilaisuus on työnantajan järjestämä tai työnantaja on hyväksynyt siihen osallistumisen;

2) työhön liittyvään virkistystilaisuuteen kuuluvassa toiminnassa, jos tilaisuus on työnantajan järjestämä tai työnantaja on hyväksynyt siihen osallistumisen;

3) hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisessa työkykyä ylläpitävässä toiminnassa, jonka työnantaja on työterveyshuoltolain (1383/2001) perusteella järjestänyt työntekijöille yhdessä työterveyshuollon kanssa;

4) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on ollut tässä laissa tarkoitettu vahinko tai sen epäily;

5) terveydenhuollon vastaanotolla käyntiin kuuluvassa toiminnassa, kun käynnin syynä on äkillinen sairastuminen kesken työpäivän, työterveyshuoltolain perusteella työnantajan järjestettäväksi kuuluva työterveyshuolto, muu työstä johtuva velvoite tai työnantajan määräys;

6) kuntoliikunnassa työaikana, jos liikunta

25 §

*Tapaturma kotona ja määrittelemättömässä
paikassa tehtävässä työssä*

Mitä 22 ja 23 §:ssä säädetään työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sekä ruokailu- ja virkistystauolla sattuneen tapaturman korvaamisesta, ei sovelleta, kun työntekijä tekee työtään asunnossaan tai kun hän tekee muualla kuin työnantajan järjestämissä tiloissa työtä, jonka suorittamispaikkaa työnantaja ei ole määritellyt.

6 luku

Ammattitauteja koskevat säännökset

26 §

Ammattitauti

Ammattitaudilla tarkoitetaan sairautta, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työntekijälle altistumisesta fyysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle 21 §:ssä tarkoitettussa työssä, 22 §:ssä tarkoitettua työntekopaikan alueella tai 24 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa koulutuksessa. Jos kysymyksessä on 25 §:ssä tarkoitettu työntekijä, joka tekee työtään asunnossaan tai muualla kuin työnantajan järjestämissä työti-

loissa, edellytyksenä on, että altistus johtuu hänen työtehtävistään.

Sairauden toteaminen ammattitaudiksi edellyttää sellaista lääketieteellistä tutkimusta, jossa on käytettävissä riittävä tieto työntekijän työolosuhteista sekä työssä olevasta altistuksesta.

27 §

Ammattitautiluettelo

Valtioneuvoston asetuksella säädetään ammattitautiluettelosta, joka sisältää sellaiset 26 §:ssä tarkoitetut sairaudet, joilla katsotaan olevan lääketieteellisin tutkimuksin osoitettu todennäköinen syy-yhteys asetuksessa yksilöitäviin fysikaalisiin, kemiallisiin tai biologisiin tekijöihin. Nämä sairaudet korvataan ammattitautina, kun työntekijän osoitetaan altistuneen asetuksessa mainitulle tekijälle 26 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa siinä määrin, että se on voinut pääasiallisesti aiheuttaa sairauden eikä syynä sairauteen ole selvästi muu syy.

28 §

Ammattitautina korvattava yläraajan jännetulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus

Sen estämättä, mitä 26 §:n 1 momentissa säädetään, sormien, ranteen ja kyynärvarren jännetulehdus ja olkaluun sivunastan tulehdus korvataan fysikaalisen tekijän aiheuttamana ammattitautina, jos työntekijä on työssään tehnyt ennen oireiden ilmaantumista yläraajaa kuormittavia, tavan takaa toistuvia työliikkeitä, jotka ovat yksipuolisia tai työntekijälle outoja. Korvausta ei kuitenkaan makseta, jos tulehduksen syynä ovat työstä riippumattomat tekijät.

29 §

Ammattitautina korvattava rannekanavaoireyhtymä

Sen estämättä, mitä 26 §:n 1 momentissa säädetään, rannekanavaoireyhtymä korvataan fysikaalisen tekijän aiheuttamana ammatti-

tautina, jos työntekijä on työssään tehnyt ennen oireiden ilmaantumista pitkäaikaisesti toistuvia, merkittävää puristusvoimaa vaativia, rannekanavaa ahtauttavia työliikkeitä. Rannekanavaa ahtauttavilla työliikkeillä tarkoitetaan ranteen taipuneita asentoja yhdistyneenä puristusliikkeeseen. Korvausta ei kuitenkaan makseta, jos rannekanavaoireyhtymän syynä ovat työstä riippumattomat tekijät.

30 §

Työstä aiheutunut muun vamman tai sairauden olennainen paheneminen

Ammattitautina korvataan myös muun kuin tässä laissa tarkoitetun vamman tai sairauden olennainen paheneminen, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut työntekijän altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle siten kuin 26—29 §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, että altistustekijä on sama, josta edellä tarkoitettu muu vamma tai sairaus johtuu. Korvausta maksetaan olennaisen pahenemisen ajalta.

31 §

Ammattitaudin ilmenemisaika

Ammattitaudin ilmenemisaikana pidetään päivää, jona vahingoittunut ensimmäisen kerran hakeutui lääkärin tutkittavaksi sittemmin ammattitaudiksi todetun sairauden johdosta, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

32 §

Ammattitaudin korvausvelvollisuuden määräytyminen

Jollei vahingoittunut ole ammattitaudin ilmenemisaikana enää työssä, josta ammattitauti on voinut aiheutua, korvausvelvollisuus määräytyy sen työn perusteella, jossa altistuminen on pääasiallisesti tapahtunut. Jollei pääasiallista altistusta voida selvittää, korvausvelvollisuus määräytyy sen työn perusteella, jossa tapahtunut altistus on voinut viimeksi aiheuttaa ammattitaudin.

7 luku

Työliikekipeytyminen, pahoinpitely ja toisen henkilön muu tahallinen teko sekä henkinen järkytysreaktio

33 §

Työliikekipeytyminen

Mitä työtapaturmasta säädetään, sovelletaan myös lihaksen tai jänteen äkilliseen kipeytymiseen, joka on tapahtunut ilman tapaturmaa työntekijän suorittaessa yksittäistä kuormittavaa työliikettä 21 §:ssä tarkoitettussa työssä tai 24 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa kuntoliikunnassa (*työliikekipeytyminen*). Korvausta maksetaan, kunnes kipeytymä on parantunut, enintään kuitenkin kuuden viikon ajalta kipeytymisestä lukien. Korvausta ei makseta, jos kipeytyminen johtuu aikaisemmasta vammasta tai sairaudesta tai sellaisesta kudosvauriosta, joka voi syntyä vain tapaturman aiheuttamana.

34 §

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttama vahinko työntekijälle korvataan sen estämättä, mitä 21—25 §:ssä ja 3 momentissa säädetään, jos teon syynä on vahingoittuneen työtehtävä.

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamaa vahinkoa ei korvata tämän lain nojalla, jos teon pääasiallisena syynä on vahingoittuneen perhesuhteisiin tai muuhun yksityiselämään liittyvä seikka.

Pahoinpitelyn ja toisen henkilön muun tahallisen teon aiheuttamaa vahinkoa ei korvata tämän lain nojalla, jos se on kohdannut vahingoittunutta 23 §:n 2 kohdassa tai 24 §:n 1 momentin 2—8 kohdassa tarkoitettussa toiminnassa.

35 §

Henkinen järkytysreaktio työtapaturman seurauksena

Vahingoittuneelle korvataan työtapaturman seurauksena henkinen järkytysreaktio

tässä pykälässä säädettyin edellytyksin. Henkisenä järkytysreaktiona korvataan:

1) akuutti stressireaktio, joka seuraa reaktion sellaiseen poikkeuksellista fyysistä tai henkistä rasitusta aiheuttavaan tapahtumaan, johon liittyy vakava turvallisuuden tai fyysisen koskemattomuuden menetys tai menettämisen uhka;

2) traumaperäinen stressihäiriö, joka seuraa reaktion sellaiseen rasittavaan, poikkeuksellisen uhkaavaan tai tuhoisaan tapahtumaan, joka todennäköisesti aiheuttaisi voimakasta ahdistuneisuutta melkein kenessä tahansa; ja

3) tuhoisaa kokemusta seuraava persoonallisuuden muutos, joka seuraa pitkäaikaisena tai pysyvänä reaktion äärimmäisen voimakasta henkistä rasitusta synnyttävään tapahtumaan.

Traumaperäisen stressihäiriön ja tuhoisaa kokemusta seuraavan persoonallisuuden muutoksen korvaaminen edellyttää, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressihäiriöön sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta.

Henkisen järkytysreaktion korvaaminen edellyttää myös, että vahingoittunut on ollut välittömästi osallisena 1 momentissa tarkoitettussa tapahtumassa ja tapahtuma on kiinteässä ja asiallisessa yhteydessä 21—25 §:ssä tarkoitettuihin olosuhteisiin.

Henkistä järkytysreaktiota ei kuitenkaan korvata, jos se on kohdannut työntekijää 23 §:n 2 kohdassa tai 24 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tarkoitettussa toiminnassa, ellei kyseessä ole 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu toisen henkilön tahallaan aiheuttama vahinko, jonka syynä on vahingoittuneen työtehtävä.

III OSA

ETUDET

8 luku

Sairaanhoidon korvaukset*Yleiset säännökset*

36 §

Sairaanhoidon kustannusten korvaaminen

Kustannukset vahingon vuoksi tarpeellisesti sairaanhoidosta, jota annetaan kansan-

terveyslain (66/1972), erikoissairaanhoidtolain (1062/1989) tai terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella julkisena terveydenhuoltona tai yksityisessä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettuna palveluna taikka terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettuna itsenäisenä ammatinharjoittajana korvataan siten kuin jäljempänä säädetään.

Oikeudesta saada sairaanhoitoa ja sairaanhoidon järjestämisvastuusta säädetään muussa laissa.

37 §

Korvattava sairaanhoito

Korvattavaan sairaanhoitoon kuuluu:

1) ensihoito, vamman tai sairauden tutkimus, määrittäminen ja hoito, joka on lääkärin tai hammaslääkärin antama tai määräämä tai jonka muu laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai henkilö, jolla on oikeus hoitaa laillistetun ammattihenkilön tehtävää, on antanut toimivaltaansa perustuen;

2) lääkkeet ja hoitotarvikkeet;

3) sairaanhoitona annettava lääkinnällinen kuntoutus.

Sairaanhoitona annettavaan lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluu:

1) kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus;

2) toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi;

3) kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuudet;

4) toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet;

5) lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet mukaan lukien apuvälineiden sovitukset, muutostyöt, kokeilu, käytön opetus ja seuranta, perustellusta syystä apuvälineen kuljetus, apuvälineen huolto ja korjaus;

6) sopeutumisvalmennus;

7) 1—6 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitosten tai avohoidossa.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineellä tarkoitetaan tavanomaisen tasoista välinettä, laitetta, tarviketta, ohjelmaa tai vastaavaa muuta ratkaisua, joka tukee, ylläpitää tai parantaa vahingoittuneen työkykyä tai toiminta-

kykyä päivittäisissä toiminnoissa tai ehkäisee työ- tai toimintakyvyn heikentymistä. Tavanomaista tasoa paremmasta apuvälineestä aiheutuneet kustannukset voidaan kuitenkin korvata, jos sen käyttäminen mahdollistaa työkyvyn palautumisen tai henkilökohtaisen avun tarpeen olennaisen vähentymisen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä sairaanhoitoon kuuluvilla toimenpiteillä, palveluilla ja apuvälineillä tässä pykälässä tarkoitetaan.

38 §

Korvattavat tutkimuskulut

Kustannukset, jotka ovat aiheutuneet vahingon selvittämiseksi tarpeellisesta lääkärisäkäynnistä sekä lääkärin tekemästä ja määräämästä tutkimuksesta, korvataan, vaikka kyseessä ei ole tämän lain mukaan korvattava vahinko. Lisäksi korvataan tarpeelliset kulut, jotka ovat aiheutuneet työntekijän sairauden työperäisyyden selvittämiseen tarvittavien työolosuhdetietojen hankkimisesta. Lääkärisäkäyntiin sekä lääkärin tekemään ja määräämään tutkimukseen sovelletaan, mitä 36 ja 37 §:ssä säädetään.

Julkisessa terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen

39 §

Korvaus vahingoittuneelle sairaanhoidosta aiheutuneista kustannuksista

Vahingoittuneelle korvataan julkisessa terveydenhuollossa annetusta sairaanhoidosta asiakasmaksu, joka on määrätty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992), jäljempänä *asiakasmaksulaki*, nojalla.

Jos sairaanhoitoa varten on annettu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetussa laissa (569/2009) tarkoitettu palveluseteli, vahingoittuneelle korvataan mainitun lain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu omavastuuosuus.

40 §

Kunnan tai kuntayhtymän oikeus täyskustannusmaksuun

Jos vahingoittuneella on oikeus korvaukseen sairaanhoidosta, vakuutuslaitoksen on maksettava sairaanhoidon järjestäneelle kunnalle tai kuntayhtymälle sairaanhoidon kustannuksista *täyskustannusmaksu*. Edellytyksenä on, että sairaanhoidon järjestänyt julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö on täyttänyt 41 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

Täyskustannusmaksua ei makseta vahingon vuoksi annetusta pitkäaikaisesta laitoshoidosta. Pitkäaikaisella laitoshoidolla tarkoitetaan hoitoa ja hoivaa, jota annetaan sen jälkeen, kun vamman tai sairauden hoidollinen lopputulos on saavutettu, kuitenkin viimeistään, kun pysyvä haitta voidaan määrittellä. Laitoshoidoa ei voida katsoa pitkäaikaiseksi ennen kuin hoito on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kolmen kuukauden ajan.

Täyskustannusmaksu on samansuuruinen kuin määrä, jonka hoidon järjestämisestä vastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä on velvollinen terveydenhuoltolain 58 §:n nojalla korvaamaan sellaisen potilaan hoidosta, joka ei ole hoitoa antavaa toimintayksikköä ylläpitävän kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymää ylläpitävän kunnan asukas, vähennettynä vahingoittuneelta hoidosta asiakasmaksulain perusteella perityllä asiakasmaksulla. Jos sairaanhoitoa varten on annettu 39 §:n 2 momentissa tarkoitettu palveluseteli, täyskustannusmaksu on sen arvon suuruinen.

41 §

Julkisen terveydenhuollon toimintayksikön ilmoitusvelvollisuus

Julkisen terveydenhuollon toimintayksikön on täyskustannusmaksun saamiseksi annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselle tämän lain mukaisen korvausvastuun selvittämistä ja täyskustannusmaksun maksamista varten potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 12 §:ssä tarkoitettut välttämättömät tiedot hoitokäyn-

neistä. Tiedot on annettava viipymättä vahingoittuneen hakeuduttua vahinkotapahtuman vuoksi hoitoon. Vakuutuslaitokselle on samalla ilmoitettava työnantaja, jonka työssä vahinkotapahtuman on ilmoitettu sattuneen. Tiedot voidaan sisällyttää myös 2 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen.

Jos hoitoon hakeutumisen tai myöhemmän hoitokäynnin yhteydessä päätetään toimenpiteistä, josta laaditaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 a §:n mukainen suunnitelma tai josta muulla tavoin tehdään päätös, terveydenhuollon toimintayksikön on lähetettävä se vakuutuslaitokselle neljän arkipäivän kuluessa päivästä, jona potilasasiakirjamerkinnot on potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain nojalla annettujen säännösten mukaan tehtävä. Jos suunnitelmaa ei ole tehty, vakuutuslaitokselle on lähetettävä päätettyä hoitoa kuvaava lääkärinlausunto tai potilaskertomus. Jos kunta tai kuntayhtymä aikoo järjestää hoidon ostopalveluna tai palveluseteliä käyttäen, tästä on samalla ilmoitettava vakuutuslaitokselle. Jos ilmoitusta ei ole mahdollista tehdä edellä sanotussa ajassa suuronnettomuuden, sairausepidemian tai muun niihin rinnastettavan ylivoimaisen esteen vuoksi, ilmoitus on tehtävä heti, kun mainittu este on lakannut.

Edellä 2 momentissa säädetty ilmoitusvelvollisuus ei koske:

1) kiireellistä sairaanhoitoa, jolla tarkoitetaan välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahentumista;

2) vastaanottokäyntiä julkisen terveydenhuollon toimintayksikössä ja sen yhteydessä tehtävää röntgentutkimusta, ultraäänitutkimusta ja muuta niihin rinnastettavaa vähäistä tutkimus- ja hoitotoimenpidettä.

42 §

Vakuutuslaitoksen oikeus ohjata vahingoittunut hoitopaikkaan

Vakuutuslaitoksella on oikeus maksusitoumuksella ohjata vahingoittunut valitsemaansa hoitopaikkaan silloin, kun on kyse 41 §:n 2 momentissa tarkoitettusta hoidosta. Hoitopaikan on oltava sellainen, jossa vahingoittunut saa korvattavan vahingon edellyttämän hoidon.

Maksusitoumuksesta on viipymättä annettava päätös vahingoittuneelle sekä ilmoitettava julkisen terveydenhuollon toimintayksikölle, joka on tehnyt hoitoa koskevan ilmoituksen vakuutuslaitokselle, ja julkisen terveydenhuollon toimintayksikölle, jonne vahingoittunut on edellä mainitun ilmoituksen mukaan siirretty tai tarkoitus siirtää hoidettavaksi.

Jos hoito on annettu julkisessa terveydenhuollon toimintayksikössä, vaikka vakuutuslaitos on ohjannut vahingoittuneen maksusitoumuksella yksityisen terveydenhuollon toimintayksikköön, vakuutuslaitos on velvollinen sen estämättä mitä 40 §:ssä säädetään, korvaamaan hoidosta vain 39 §:n 1 momentin mukaisen asiakasmaksun.

Yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon korvaaminen

43 §

Korvaus yksityisessä terveydenhuollossa annetun sairaanhoidon kustannuksista

Vahingoittuneelle korvataan kustannukset sairaanhoidosta, joka on annettu tarpeettomia kustannuksia välttämällä yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain mukaisena palveluna tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettuna itsenäisen ammatinharjoittajan palveluna (*yksityinen terveydenhuolto*), siten kuin 44 ja 45 §:ssä säädetään.

44 §

Ilman maksusitoumusta annetun sairaanhoidon kustannusten korvaaminen

Ilman maksusitoumusta yksityisessä terveydenhuollossa annetusta hoidosta vahingoittuneelle aiheutuneet kustannukset korvataan, kun kyse on:

1) kiireellisestä sairaanhoidosta, jolla tarkoitetaan välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahentumista;

2) vastaanottokäynnistä ja sen yhteydessä tehdystä röntgentutkimuksesta, ultraäänitutkimuksesta tai muusta niihin rinnastettavasta vähäisestä tutkimus- ja hoitotoimenpiteestä, jonka kustannus on enintään 300 euroa.

Yksityisen terveydenhuollon palvelun an-

tajan on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselle potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettut tiedot 1 momentissa tarkoitettua hoitokäynnistä.

45 §

Maksusitoumusta edellyttävän sairaanhoidon kustannusten korvaaminen

Yksityisessä terveydenhuollossa annetusta muusta kuin 44 §:ssä tarkoitettua hoidosta vahingoittuneelle aiheutuneet kustannukset korvataan edellyttäen, että vakuutuslaitos on antanut vahingoittuneelle hoitoon maksusitoumuksen. Vakuutuslaitoksella on oikeus maksusitoumuksella ohjata vahingoittunut valitsemaansa hoitopaikkaan. Hoitopaikan on oltava sellainen, jossa vahingoittunut saa korvattavan vahingon edellyttämän hoidon.

Jos 1 momentissa tarkoitettu hoito annetaan muualla kuin maksusitoumuksen osoittamassa hoitopaikassa tai vakuutuslaitos ei ole antanut 1 momentin mukaista maksusitoumusta, hoidosta korvataan vahingoittuneelle enintään asiakasmaksu, jonka vahingoittunut olisi joutunut asiakasmaksulain mukaan itse maksamaan vastaavasta hoidosta julkisessa terveydenhuollossa.

Hoitoa yksityisenä terveydenhuoltona antavan on ilmoitettava hoitoon hakeutuvalla vahingoittuneelle ennen hoidon alkamista maksusitoumuksen tarpeellisuudesta sekä toimitettava vakuutuslaitokselle maksusitoumuspyynnön mukana potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 a §:n mukainen suunnitelma.

Ulkomailla annetun sairaanhoidon korvaaminen

46 §

Euroopan unionin alueella annetun sairaanhoidon kustannusten korvaaminen

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetun sairaanhoidon kustannusten korvaamiseen sovelletaan 36 §:n lisäksi, mitä EU:n sosiaaliturva-asetuksissa säädetään.

47 §

*Kolmannessa valtiossa annetun
sairaanhoidon kustannusten korvaaminen*

Vahingoittuneelle korvataan kustannukset kolmannessa valtiossa annetusta sairaanhoidosta, joka on annettu tarpeettomia kustannuksia välttämällä. Kustannusten korvaaminen edellyttää, että vakuutuslaitos on antanut vahingoittuneelle hoitoon maksusitoumuksen.

Ilman maksusitoumusta annetun sairaanhoidon kustannukset korvataan vahingoittuneelle, kun kyse on:

1) kiireellisestä sairaanhoidosta, jolla tarkoitetaan välittömän hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman vamman tai sairauden olennaista pahentumista;

2) vastaanottokäynnistä ja sen yhteydessä tehdystä röntgentutkimuksesta, ultraäänitutkimuksesta tai muusta niihin rinnastettavasta vähäisestä tutkimus- ja hoitotoimenpiteestä.

Jos vakuutuslaitos ei ole antanut maksusitoumusta eikä kyseessä ole 2 momentissa tarkoitettu sairaanhoito, hoidosta korvataan vahingoittuneelle enintään asiakasmaksu, joka asiakasmaksulain mukaan määräytyisi Suomessa vastaavasta hoidosta julkisessa terveydenhuollossa.

*Palkan korvaaminen tutkimusajalta ja
fysikaalisen hoidon ajalta*

48 §

Palkan korvaaminen tutkimusajalta

Työntekijälle maksetaan 38 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta korvausta ansionmenetyksestä, kuitenkin enintään seitsemältä päivältä. Korvauksena maksetaan määrä, jonka työntekijä olisi palkkana saanut tutkimuksen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta. Työntantajalle maksetaan mainitulta ajalta korvauksena määrä, jonka se on maksanut työntekijälle palkkaa tältä ajalta.

Jos vahinko sittemmin osoittautuu korvattavaksi ja vahingoittuneelle maksetaan 1 momentin mukaiselta ajalta 10 luvun mukaista ansionmenetykskorvausta, vähennetään ansionmenetykskorvauksesta 1 momentin mukainen korvaus.

49 §

*Palkan korvaaminen fysikaalisen hoidon
ajalta*

Vahingoittuneelle maksetaan 37 §:n perusteella korvatun fysikaalisen hoidon ajalta korvausta ansionmenetyksestä, kuitenkin enintään 30 päivältä kalenterivuodessa. Korvausta ei makseta sellaiselta päivältä, jolta vahingoittunut saa 10 luvun mukaista ansionmenetykskorvausta. Korvauksena maksetaan määrä, jonka vahingoittunut olisi palkkana saanut fysikaalisen hoidon ajalta. Työntantajalle maksetaan mainitulta ajalta korvauksena määrä, jonka se on maksanut vahingoittuneelle palkkaa tältä ajalta.

9 luku

Muut kustannusten korvaukset

50 §

Matka- ja majoituskulujen korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan 37 §:n mukaisesta sairaanhoidosta aiheutuvat välttämättömät matkakulut. Välttämättömillä matkakuluilla tarkoitetaan kustannuksia, jotka aiheutuvat edestakaisesta matkasta julkisella liikennevälineellä lähimpään tai maksusitoumuksen mukaiseen hoitopaikkaan. Jos matka on tehty yksityisellä autolla, matkakuluina korvataan vahingoittuneelle puolet Verohallinnon vuosittain vahvistamasta verovapaasta kilometrikorvauksesta.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon käytöstä vahingoittuneelle aiheutuneet kustannukset korvataan, jos vahingoittuneen vamma, sairaus tai liikenneolosuhteet edellyttävät kyseisen ajoneuvon käyttöä.

Vahingoittuneelle aiheutuneet välttämättömät majoituskulut korvataan, jos vahingoittunut on tutkimuksen tai hoidon vuoksi taikka liikenneolosuhteista johtuvista syistä joutunut yöpymään tämän lain perusteella korvattavalla matkalla.

Saattajan matka- ja majoituskulut korvataan 1—3 momentin mukaisesti vahingoittuneen matkakuluina, jos saattaja on ollut matkan aikana välttämätön.

51 §

Hoitotuki

Vahingoittuneelle maksetaan hoitotukea, jos hän on vammansa tai sairautensa vuoksi hoidon, avun, valvonnan tai ohjauksen tarpeessa. Jos tarve on säännöllistä tai lähes säännöllistä joissakin jokapäiväisissä toiminnoissa, maksetaan perushoitotukea 8,70 euroa päivältä. Jos tarve on säännöllistä ja jokapäiväistä, maksetaan korotettua hoitotukea 19,55 euroa päivältä. Jos tarve on yhtämittaista, aikaa vievää ja jokapäiväistä, maksetaan ylintä hoitotukea 23,41 euroa päivältä.

Sokealle maksetaan sokeutumisen jälkeiseltä kahdelta vuodelta ylintä hoitotukea sekä sen jälkeen puolet tästä määrästä.

Hoitotukea ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jona vahingoittuneelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

52 §

Vaatelisä

Vahingoittuneelle maksetaan vaatelisää, jos hän vahingon seurauksena käyttää vähintään kolmen kuukauden yhdenjaksoisen ajan pehmeistä materiaaleista valmistettua apuvälinettä, vartalossa pienellä alueella käytettävää tukea tai sidettä taikka sellaista muuta apuvälinettä tai apuneuvoa, joka on omiaan aiheuttamaan vaatteiden kulumista. Vaateli-
sän määrä on 0,58 euroa päivältä.

Vahingoittuneelle maksetaan korotettua vaatelisää, jos hänellä on vahingon seurauksena kaksoisamputointi tai hän käyttää reisi- tai sääriproteesia, alaraajan pitkää tukisidosta, kovasta materiaalista valmistettua vartalon tukiliiviä tai korsettia taikka sellaista muuta apuvälinettä tai apuneuvoa, joka rakenteensa, käyttötarkoituksensa tai suuren käyttötarpeen vuoksi on omiaan aiheuttamaan ensin mainittuihin verrattavissa olevaa vaatteiden erityistä kulumista. Korotetun vaateli-
sän määrä on 2,31 euroa päivältä.

53 §

Kodin hoidon lisäkustannusten korvaaminen

Vahingoittuneelle, joka vahingon johdosta ei kykene hoitamaan kotiaan, maksetaan koh-

tuullinen korvaus tästä aiheutuneista välttämättömistä lisäkustannuksista, ei kuitenkaan vuotta pidemmältä ajalta vahinkotapahtumasta lukien. Kohtuullisuutta arvioitaessa lähtökohtana pidetään asiakasmaksulain nojalla annettujen säännösten mukaan vastaavasta palvelusta perittävää maksua.

Kodin hoidolla tarkoitetaan siivousta, pyykinpesua, kaupassakäyntiä, lasten hoitoa ja muita näihin rinnastettavia kodin tavanomaisia ylläpitotoimintoja.

54 §

Eräiden henkilökohtaisessa käytössä olleiden esineiden korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan hänen käytössään olleet vahinkotapahtuman yhteydessä särkyneet silmälasit, kuulokojeet, hammasproteesit, tukisidokset ja -liivit sekä tekojäsennet, -nivelet ja -elimet. Lisäksi vahingoittuneelle korvataan sairaanhoidon antamisen yhteydessä rikutut vaatteet ja rikutun sormuksen korjaus.

10 luku

Ansionmenetyskorvaukset*Yleiset säännökset*

55 §

Ansionmenetyskorvaukset

Tämän lain mukaiset ansionmenetyskorvaukset ovat päiväraha, tapaturmaeläke ja kuntoutusraha.

Päiväraha

56 §

Oikeus päivärahaan

Vahingoittuneella on oikeus päivärahaan yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien, jos hän on vahingon johdosta kykenemätön tekemään työtään kokonaan tai osittain.

Päivärahaan ei kuitenkaan ole oikeutta, jos vahingoittuneen kyky tehdä työtään on heikentynyt vähemmän kuin 10 prosenttia. Li-

säksi päivärahan myöntämisen edellytyksenä on, että työansio on vähentynyt vähintään 79 §:n mukaisen vähimmäisvuosityöansion kahdeskymmenesosalla.

Päivärahaa maksetaan jokaiselta kalenteripäivältä vahinkopäivää lukuun ottamatta. Päivärahaa ei kuitenkaan makseta, jos vahingoittunut ei ole ollut joko kokonaan tai osittain kykenemätön tekemään työtään vähintään kolmena peräkkäisenä päivänä vahinkopäivää lukuun ottamatta.

Jos ammattitauti ilmenee aikana, jolloin vahingoittunut on vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä, ja altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, oikeus päivärahaan arvioidaan sen työn perusteella, jota hän viimeksi teki ennen siirtymistään eläkkeelle. Tällöin päivärahan määrä perustuu 58 §:stä poiketen 74 §:n perusteella määräytyvään vuosityöansioon.

57 §

Päiväraha osittaisen työkyvyttömyyden perusteella

Jos vahingoittunut on osittain kykenemätön tekemään työtään, päiväraha on, jollei 58 §:stä muuta johdu, työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa 58—60 §:n mukaisesta päivärahan täydestä määrästä. Työkyvyn heikentymän suhteellinen osuus pyöristetään lähimpään viiteen prosenttiin.

Työkyvyn heikentymä määritetään selvittämällä vahingoittuneen työstään saamien ansiotulojen vähenemisen syy-yhteys vahinkotapahtumaan.

58 §

Sairausajan palkan perusteella määräytyvä päiväraha

Päiväraha on enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta samansuuruinen kuin maksettu sairausajan palkka.

Päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut vahinkopäivää edeltävän 28 päivän aikana, tai jos työsuhte on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, työsuhteen aikana, jos:

1) vahingoittuneelle ei ole maksettu sairausajan palkkaa;

2) sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta; tai

3) sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta.

Jos vahingoittunut vahinkopäivänä on kahdessa tai useammassa työsuhteessa, päiväraha määrätään erikseen jokaisen työsuhteen perusteella. Jos hän myös tekee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain mukaan vakuutettua muuta yrittäjätyötä, päiväraha on näiden osalta 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansiosta vahinkopäivänä. Päivärahan määrä on edellä mainittujen päivärahojen yhteenlaskettu määrä.

59 §

Vuosityöansioon perustuva päiväraha

Päiväraha perustuu vuosityöansioon, kun on kulunut 28 päivää vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta. Vuosityöansioon perustuva päiväraha on 1/360 vahingoittuneen 71—78 §:n mukaisesta vuosityöansiosta.

60 §

Päivärahan vähimmäismäärä

Jos 58 tai 59 §:n mukaan määräytyvä täysimääräinen päiväraha on pienempi kuin se olisi 79 §:n mukaisen vähimmäisvuosityöansion perusteella laskettuna, päiväraha maksetaan vähimmäisvuosityöansion perusteella laskettuna. Päivärahaa ei kuitenkaan koroteta, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa sai vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, lukuun ottamatta 56 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tapauksia.

61 §

Päivärahan vähentäminen vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella

Päivärahaa voidaan vähentää, jos vahinkotapahtuman pääasiallisena syynä on ollut vahingoittuneen:

1) alkoholin tai huumausaineen vaikutuksenalaisuus tai lääkeaineen väärinkäyttö;

2) tahallinen tai törkeän huolimaton menettely työssä työturvallisuusmääräysten vastaisesti; tai

3) muu menettely, jossa on ollut kysymys törkeästä huolimattomuudesta tai rikollisesta toiminnasta.

Vähentämisen edellytyksiä ja vähennyksen suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon, onko vähennystä pidettävä kohtuullisena ottaen huomioon vahingoittuneelle aiheutuneen vamman tai sairauden laatu ja muu erityisen painava syy. Vähennys on enintään puolet päivärahan määrästä.

62 §

Päivärahasta tehtävä palkansaajamaksujen vähennys

Päivärahasta vähennetään 60 prosenttia sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa tarkoitetun alle 53-vuotiaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärästä.

Vähennystä ei tehdä päivärahasta, joka:

1) maksetaan työnantajalle;

2) perustuu yrittäjän vuosityöansioon tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettuun työhön;

3) perustuu 79 §:n mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään päivärahasta, koskee myös päivärahan suuruusena maksettavaa kuntoutusrahaa.

Tapaturmaeläke

63 §

Oikeus tapaturmaeläkkeeseen

Vahingoittuneella on oikeus tapaturmaeläkkeeseen vahinkopäivän vuosipäivästä alkaen, jos työkyvyn voidaan arvioida vahingon johdosta heikentyneen vähintään 10 prosenttia. Lisäksi edellytyksenä on, että työan-

sio on vähentynyt vähintään 79 §:n mukaisen vähimmäisvuosityöansion kahdeskymmenesosalla.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon vahingoittuneen jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota vahingoittuneen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon vahingoittuneen koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat.

Työkyvyn heikentymää määritettäessä selvitetään työansion vähentymisen syy-yhteys vahinkotapahtumaan. Verrattaessa vahinkotapahtuman jälkeen saatuja työansioita vahingoittuneen vuosityöansioon, vuosityöansio tarkistetaan vertailuajankohdan tasoon työntekijän eläkelain 96 §:n mukaisella palkkakertoimella.

64 §

Tapaturmaeläke osittaisen työkyvyttömyyden perusteella

Jos vahingoittuneen työkyky on osittain heikentynyt, tapaturmaeläke on työkyvyn heikentymistä vastaava suhteellinen osa 66 §:n mukaisesta eläkkeen määrästä. Työkyvyn heikentymän suhteellinen osuus pyöristetään lähimpään viiteen prosenttiin.

65 §

Tapaturmaeläkkeen myöntäminen määrääjäksi tai toistaiseksi

Tapaturmaeläke myönnetään joko määrääjäksi siten kuin 136 §:ssä säädetään tai toistaiseksi. Tapaturmaeläkettä ei voida myöntää toistaiseksi ennen kuin kuntoutuksen tarve ja mahdollisuudet on selvitetty.

66 §

Tapaturmaeläkkeen määrä

Tapaturmaeläkkeen enimmäismäärä on vuodessa 85 prosenttia 71—79 §:n mukaisesta vuosityöansiosta siihen asti kunnes vahingoittunut on täyttänyt 65 vuotta, minkä jälkeen se on 70 prosenttia vuosityöansiosta, kuitenkin siten, että eläkkeeseen tehdään kertakorotus niin kuin 67 §:ssä säädetään.

Tapaturmaeläke tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä.

67 §

Tapaturmaeläkkeen kertakorotus

Maksussa olevan tapaturmaeläkkeen perusmäärää korotetaan sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä tapaturman sattumista seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut viisi kalenterivuotta (*korotusvuosi*).

Korotusprosentin suuruus määräytyy sen mukaan, minkä ikäinen vahingoittunut on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 16, jos vahingoittunut on korotusvuoden alussa alle 31-vuotias. Korotusprosentti pienenee 0,457 prosenttiyksiköllä kutakin 30 vuoden ylittävää ikävuotta kohden siten, että korotusprosentti on 0,462, jos vahingoittunut on korotusvuoden alussa 64-vuotias.

Korotusta ei tehdä, jos vahingoittunut on korotusvuoden alussa yli 64-vuotias.

68 §

Oikeus tapaturmaeläkkeeseen vanhuuseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman perusteella

Jos vanhuuseläke on alkanut vahingoittuneen täytettyä 63 vuotta ja vahinkotapahtuma on sattunut työssä, jota vahingoittunut teki eläkkeellä ollessaan, oikeus tapaturmaeläkkeeseen päättyy, kun vahinkopäivästä on kulunut kolme vuotta tai kun vahingoittunut on sitä aikaisemmin täyttänyt 68 vuotta.

Kuntoutusraha

69 §

Kuntoutusraha

Vahingoittuneella on oikeus kuntoutusrahaan 89 ja 90 §:n mukaisen ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Samalta ajalta ei ole oikeutta päivärahaan eikä tapaturmaeläkkeeseen.

Kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien täysimääräisen päivära-

han suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Sen jälkeen kuntoutusraha on täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen työkyvyn heikentymisestä riippumatta. Jos kuntoutus ei kuitenkaan estä vahingoittunutta tekemästä hänelle sopivaa ansiotyötä, kuntoutusraha määräytyy 56 ja 57 tai 63 ja 64 §:n mukaan.

Kuntoutusraha maksetaan 2 momentin suuruisena myös 89 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaisen koulutuksen opetusohjelmaan kuuluvan loman ajalta.

Opiskelijan ansionmenetyksen korvaus opiskelun estyessä

70 §

Päätoimisen opiskelun estyminen

Jos vahinkotapahtuma sattuu päätoimisesti opiskelevalle, 59 §:n mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyden mukaan, jos vahinko estää pääasiallisesti opiskelun. Päivärahaa tai tapaturmaeläkettä maksetaan puolet täyden työkyvyttömyyden mukaisesta ansionmenetyksen korvauksesta, jos vahinko merkittävästi rajoittaa opiskelua.

Jos 1 momentin nojalla maksetaan päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, opiskelun aikaisen työn ansioiden menetystä ei erikseen korvata.

Vuosityöansion määrittäminen

71 §

Vuosityöansio

Vuosityöansiona pidetään vahingoittuneen työansioita vuositason vahinkotapahtuman sattuessa. Työansiot lasketaan vahingoittuneen vahinkotapahtuman aikaisista työsuhteista vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta saatujen työansioiden perusteella.

Jos 1 momentin mukaan laskettu työansio poikkeaa vähintään 20 prosenttia vahinkotapahtumaa edeltävän kolmen kalenterivuoden (*vertailuaika*) työansioiden keskiarvosta, vuosityöansiona pidetään vertailuajan työansioiden ja 1 momentin mukaan lasketun työansion keskiarvoa.

Vertailuajan työansiot otetaan huomioon

sen suuruksina kuin ne olisivat ilman niiden määrään vaikuttavia poikkeuksellisia syitä ja vuosittaiset työansiot korotetaan vahinkotapahtumavuoden tasolle työntekijän eläkelain 96 §:n mukaisella palkkakertoimella. Poikkeuksellisella syyllä tarkoitetaan perhevapaata, vuorotteluvapaata, varusmies- tai siviilipalvelusta, osa-aikaeläkkeellä oloa, sairauspoissaoloa, tilapäistä työttömyyttä sekä muuta näihin rinnastettavaa työansioihin ohimenevästi vaikuttavaa syytä. Työttömyyttä ei pidetä tilapäisenä sen työttömyyden määrän osalta, joka vahingoittuneella on vähintään ollut joksikaisena vahinkotapahtumaa edeltävänä kolmena kalenterivuonna.

72 §

Pysyvän muutoksen perusteella määräytyvä vuosityöansio

Vuosityöansio määräytyy tämän pykälän 2 momentin mukaan, jos 71 §:n 2 momentin mukainen työansioiden poikkeama johtuu pysyväksi arvioitavasta muutoksesta. Pysyvää muutosta arvioitaessa otetaan huomioon vahingoittuneen vahinkotapahtuman sattuessa tekemän työn kesto ja sen todennäköinen jatkuminen sekä muut työansioiden jatkuvuuteen vaikuttavat seikat.

Pysyvän muutoksen perusteella määräytyvä vuosityöansio lasketaan 71 §:n 1 momentin mukaan vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta saatujen työansioiden perusteella. Jos nämä työansiot perustuvat merkittävässä määrin palkkiopalkkaukseen, arvioidaan vuosityöansio kuitenkin vastaavaa työtä tekevän henkilön keskimääräistä työansiotasoa vastaavaksi.

73 §

Vuosityöansio vanhuuseläkkeellä sattuneen vahinkotapahtuman perusteella

Jos vanhuuseläke on alkanut vahingoittuneen täytettyä 63 vuotta ja vahinkotapahtuma on sattunut työssä, jota vahingoittunut teki eläkkeellä ollessaan, vuosityöansio määritetään vuositasonla vastaamaan sitä työansiota vahinkotapahtuman sattuessa, jonka vahingoittuneen voidaan arvioida todennäköisesti jatkuvasti saavan.

Vuosityöansion määrittämisessä otetaan huomioon vanhuuseläkeaikaisen työnteon ja vahinkopäivän työn luonne, kesto ja ansiot, työn jatkuminen sekä muut vanhuuseläkeaikaisen työnteon jatkuvuuteen vaikuttavat seikat.

74 §

Vuosityöansio ammattitaudin ilmetessä eläkeaikana

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevalla ilmenee ammattitauti, jonka aiheuttanut altistus on tapahtunut ennen eläkkeelle jäämistä, vuosityöansiota määritettäessä vahinkotapahtuman sattumisajankohtana pidetään eläkkeelle jäämisen ajankohtaa. Työansio tarkistetaan ammattitaudin ilmenemisvuoden indeksitasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

75 §

Yrittäjätyön ansioiden laskeminen vuosityöansioon

Jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa teki myös 188—190 §:n mukaan vapaaehtoisesti vakuutettua yrittäjän työtä, vuosityöansioon lasketaan mukaan myös mainitun vakuutuksen vuosityöansio.

Jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa teki myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua työtä, vuosityöansioon lasketaan mukaan myös mainitun lain mukaan vahvistettu vuosityöansio.

76 §

Päätoimisesti ammattiin opiskelevan vuosityöansio

Vahingoittuneen, joka vahinkotapahtuman sattuessa opiskelee päätoimisesti ammattiin, vuosityöansiona pidetään työansiota, jonka hän valmistuttuaan olisi ammattia vastaavassa työssä vahinkotapahtuman sattuessa kolmen vuoden työkokemuksen jälkeen todennäköisesti ansainnut.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vuosityöansiota käytetään vuosityöansiona myös, kun vahinkotapahtuma sattuu vuoden kulu-

essa mainitussa momentissa tarkoitetun opiskelun päättymisestä ja vahingoittuneen työansio vahinkotapahtuman sattuessa jää 1 momentissa tarkoitettua vuosityöansiota alemmaksi.

77 §

Koululaisen vuosityöansio

Perusopetuslain (628/1998) ja lukiolain (629/1998) mukaisessa opetuksessa olevan vahingoittuneen vuosityöansiona pidetään vähintään 79 §:ssä säädetyn vähimmäisvuosityöansion kaksinkertaista määrää vahingon sattuessa.

78 §

Nuoren henkilön vuosityöansio

Vahingoittuneen vuosityöansiona käytetään työansiota, jonka hän olisi vahinkopäivänä tekemässään työssä todennäköisesti ansainnut kolmen vuoden työkokemuksen jälkeen, jos:

1) vahingoittuneeseen ei voida soveltaa 76 §:ää;

2) vahingoittunut on päättänyt perusopetuslain mukaisen koulutuksen enintään viisi vuotta ennen vahinkopäivää; ja

3) vahingoittuneella ei ole työttömyyden, työn tilapäisyyden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia vakiintuneita työansioita.

79 §

Vähimmäisvuosityöansio

Jos tämän luvun säännösten perusteella määrätty vuosityöansio jää pienemmäksi kuin 13 680 euroa, se korotetaan 13 680 euroksi. Vuosityöansiota ei kuitenkaan koroteta, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman sattuessa sai vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä lukuun ottamatta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevaa, johon sovelletaan 74 §:ää.

80 §

Asetuksenantovaltuutus

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä vuosityöansion määrittämisestä.

Ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio

81 §

Ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio

Ansionmenetyskorvauksen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan työansioksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkursipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja. Työansioon luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi:

1) yleisöltä saatavilla palvelu- tai lahjarahjoilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin ne olivat viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalla, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta; taikka

3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai vastaavalla muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella.

Luontoisetuja ei oteta huomioon 58 §:n 2 momentin mukaista päivärahaa määrättäessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;

2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:n 3 momentissa tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

7) työsopimuslain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

8) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

9) henkilöstörahasolaissa (934/2010) tarkoitettuja henkilöstörahasoeriä ja niiden lisäosia, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai henkilöstörahasosta nostettua rahasto-osuutta;

10) henkilöstörahasolaissa tarkoitettuja henkilöstörahasoeriä ja niiden lisäosia, jotka on nostettu henkilöstörahasolain 37 §:n perusteella käteisenä rahaston sääntöjen mukaan määräytyvänä palkkiona edellyttäen, että erä on määräytynyt yrityksen kannattavuutta ja muita toiminnan tehokkuutta mittaavien tekijöiden perusteella tai viraston taikka kunnan soveltaman tulospalkkiojärjestelmän mukaisesti;

11) erä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määräytymisperusteet ovat 10 kohdan ja henkilöstörahasolain 2 §:n 2 ja 3 kohdan mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä;

12) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 11 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytyksenä on lisäksi, että käteisen voittopalkkion maksamisesta ei ole

tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

82 §

Lain soveltamisalaan kuulumattomassa työssä saadut työansiot

Muussakin kuin tämän lain soveltamisalaan kuuluvassa työssä saatu 81 §:n mukainen työansio otetaan huomioon vuosityöansiota ja työansion vähentymistä määritettäessä, ei kuitenkaan 12 §:ssä tarkoitettua urheilemisesta saatua työansiota.

11 luku

Pysyvän haitan korvaaminen

83 §

Haittaraha

Haittarahaa maksetaan vahingoittuneelle vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvästä yleisestä haitasta. Haittarahalla ei korvata vahinkotapahtuman aiheuttamaa työkyvyn heikentymistä, hoidon tai avun tarpeesta johtuvia kustannuksia eikä muuta vahinkoa, josta säädetään erikseen korvaus tässä laissa.

Yleisellä haitalla tarkoitetaan vahinkotapahtumasta aiheutuvaa toimintakyvyn heikentymistä (*toiminnanvaja*). Toimintakykyä verrataan samanikäisen terveen henkilön toimintakykyyn. Tällöin otetaan huomioon rajoitukset, joita vammasta tai sairaudesta huomioon ottaen sen laatu ja vaikeusaste yleensä aiheutuu jokapäiväisessä elämässä. Toimintakykyä arvioitaessa ei oteta huomioon ammattia, elin- ja asuinoloja eikä vahingoittuneen muita yksilöllisiä olosuhteita. Toimintakykyä arvioitaessa otetaan huomioon tekonivelen, proteesin tai muun apuvälineen avulla saavutettu toimintakyvyn parantuminen. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen

todennäköisyyden mukaan enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua vahinkopäivästä.

Yleisen haitan suuruuden arvioimiseksi erilaisten vammojen ja sairauksien aiheuttamat haitat suhteutetaan toisiinsa jakamalla vammat ja sairaudet niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan. Haittaluokat määritetään yhtä tai useampaa vammaa tai sairautta mahdollisimman läheisesti kuvaavin nimikkein, raajan, aistin tai muun toiminnallisen kokonaisuuden toiminnanvajausta kuvaavin yleisimmin nimikkein tai kuvaamalla vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa yleistä toiminnanvajausta. Jollei haittaluokan perusteissa erikseen toisin säädetä, haittaluokkaan sisältyy kysymyksessä olevaan vammaan ja sairauteen yleisen lääketieteellisen kokemuksen mukaan tavanomaisesti liittyvä kipu.

84 §

Haittaluokan määrittäminen

Haittaluokka määritetään etsimällä haittaluokituksesta yhtä tai useampaa vammaa tai sairautta mahdollisimman tarkoin kuvaava nimike ja sitä vastaava haittaluokka. Jos soveltuvaa nimikettä ei ole tai jos nimikettä koskeva haittaluokka ei vammasta tai sairauden erityisen laadun, laajuuden tai vaikeusasteen vuoksi vastaa aiheutuvaa haittaa, haittaluokka määritetään koko raajan, aistin tai muun toiminnallisen kokonaisuuden toiminnanvajausta kuvaavan yleisemmän nimikkeen perusteella. Haittaluokka voidaan määrittää viimeksi mainituin tavoin myös, jos samaan raajaan, aistiin tai muuhun toiminnalliseen kokonaisuuteen kohdistuu useita vammoja tai sairauksia.

Haittaluokkaa korotetaan, jos vammasta tai sairaudesta aiheutuu erityisen kiputilan vuoksi enemmän toiminnanvajausta kuin siitä sen laadun vuoksi yleensä muuten aiheutuisi. Keskivaikean kiputilan perusteella haittaluokkaa korotetaan vähintään yhdellä ja enintään kahdella haittaluokalla. Vaikean kiputilan perusteella haittaluokkaa voidaan korottaa tätäkin enemmän. Korotusta ei tehdä, jos kiputila otetaan sovellettavan nimikkeen mukaan muutoin erikseen huomioon haittaluokkaan vaikuttavana tekijänä.

Haittaluokkaa korotetaan vammojen ja sairauksien laatu ja vaikeusaste huomioon ottaen, jos tämän lain mukaan korvattava vamma tai sairaus kohdistuu elimeen tai toimintoon, joka oli jo ennen vahinkotapahtumaa vahingoittuneelle poikkeuksellisen tärkeä hänen aikaisemman vammansa tai sairautensa takia.

Kahden tai useamman vamman tai sairauden haittaluokat yhdistetään kokonaishaitan määrittämiseksi käyttämällä seuraavaa laskukaavaa:

$$K = A + B - \frac{A \times B}{20}$$

Kaavassa K tarkoittaa kokonaishaitan luokkaa sekä A suurempaa ja B pienempää tai toista yhtä suurta haittaluokkaa. Kolmen vamman ja sairauden yhteinen haittaluokka saadaan käyttämällä kaavassa lukuna A edellä mainituin tavoin yhdistettyä kahden vamman tai sairauden haittaluokkaa ja sijoittamalla luvuksi B pienin tai kolmas samansuuruinen haittaluokka. Jos vammoja tai sairauksia on useampia kuin kolme, laskutoimitus toistetaan vastaavalla tavalla käyttäen lukuna B aina seuraavaksi pienintä haittaluokkaa. Laskukaavaa käytettäessä haittaluokkaa tarkoittava luku pyöristetään lähimpään kokonaislukuun.

Edellä 4 momentissa säädettyä laskukaavaa ei käytetä laskettaessa yhteen haittaluokkia vammoista ja sairauksista, jotka kohdistuvat samanaikaisesti toisiaan korvaaviin pariliisiin elimiin tai sekä näkö- että kuuloaistiin.

Jos haittaa ei voida määrittää edellä tässä pykälässä säädettyin tavoin tai siten määritetty haittaluokka poikkeaa olennaisesti haitasta, joka vahinkotapahtumasta aiheutuu yleisen toiminnanvajausten perusteella arvioituna, haittaluokka arvioidaan yleisen toiminnanvajausten perusteella. Vahinkotapahtumasta aiheutuva kokonaishaitan haittaluokka ei voi olla suurempi kuin 20.

85 §

Haittaluokitus

Tarkemmat säännökset vammojen ja sairauksien haitan arvioinnista ja haittaluokista

annetaan haittaluokituksessa, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

86 §

Haittarahan määrä

Haittarahan suuruus vuodessa määräytyy vamman ja sairauden haittaluokan perusteella 12 440 euron suuruudesta perusmäärästä alla olevan taulukon mukaan.

Haittaluokka	Määrä prosentteina perusmäärästä
1	1,15
2	2,27
3	3,36
4	4,42
5	5,45
6	6,45
7	7,42
8	8,36
9	9,27
10	10,15
11	13
12	16
13	19
14	22
15	25
16	32
17	39
18	46
19	53
20	60

87 §

Haittarahan maksaminen

Haittaluokkiin 1—5 kuuluvista vammoista ja sairauksista maksetaan haittaraha kertakaikkisena. Haittaluokkiin 6—20 kuuluvista vammoista ja sairauksista haittaraha maksetaan jatkuvana.

Sairauksista, joille on lääketieteellisen kokemuksen mukaan ominaista, että ne pahene-

vat ja johtavat nopeasti kuolemaan, maksetaan haittaluokkaa 10 vastaava kertakaikkinen haittaraha. Haittaluokan ylittäessä 10 haittaraha maksetaan jatkuvana sen haittaluokan mukaisesti, joka lääketieteellisen kokemuksen mukaan on ennakoitavissa ottaen huomioon sairauden pahentuminen. Jatkuvasta haittarahasta ei vähennetä kertakaikkisena maksetun haittarahan pääoma-arvoa.

Kertakaikkinen haittaraha lasketaan haittarahan pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi huomioon ottaen vahingoittuneen tilastollisin perustein arvioitu keskimääräinen jäljellä oleva elinikä vahinkotapahtuman sattuessa. Pääoma-arvon laskentaperusteena käytetään julkisten tilastojen perusteella tehtyä arviota kuhunkin ikä- ja syntymävuosiluokkaan kuuluvien henkilöiden odotettavissa olevasta jäljellä olevasta eliniästä. Korkokantana pääoma-arvojen laskennassa käytetään arviota tulevasta pidemmän aikavälin riskittömästä korosta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan tarkemmat säännökset kertakaikkisen haittarahan pääoma-arvon määrittämisestä.

Jos haittaluokka myöhemmin vamman tai sairauden pahentumisen takia nousee vähintään yhdellä, haittarahaa maksetaan muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti. Maksettavasta haittarahasta vähennetään tällöin 2 momentissa säädettyä poikkeusta lukuun ottamatta maksettua pääoma-arvoa vastaava haittarahan määrä. Jos jatkuvan haittarahan haittaluokka myöhemmin laskee vähintään yhdellä haittaluokalla, maksetaan haittarahaa muuttuneiden olosuhteiden mukaisesti siitä ajankohdasta lukien, jolloin muutoksen on luotettavasti osoitettu tapahtuneen.

12 luku

Kuntoutuskorvaukset

88 §

Kuntoutuksen yleiset edellytykset

Kuntoutuksesta aiheutuvia kustannuksia korvataan vahingoittuneelle, jonka työ- tai toimintakyky tai ansiomahdollisuudet ovat vahingon vuoksi heikentyneet. Kuntoutuk-

sesta aiheutuvia kustannuksia korvataan myös, jos on todennäköistä, että vahingoittuneen työ- tai toimintakyky tai ansiomahdollisuudet voivat vahingon vuoksi myöhemmin olennaisesti heikentyä.

89 §

Ammatillinen kuntoutus

Vahingoittuneelle korvataan ammatillisena kuntoutuksena kohtuulliset kustannukset sellaisista vahingon vuoksi tarpeellisista toimenpiteistä, joiden avulla vahingoittunut vamma tai sairauden aiheuttamista rajoituksista huolimatta kykenee jatkamaan entisessä työssään tai ammatissaan tai siirtymään uuteen työhön tai ammattiin, josta hän voi saada pääasiallisen toimeentulonsa.

Kuntoutustarvetta arvioitaessa otetaan huomioon vahingoittuneen ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, asumisolosuhteet, vammasta tai sairaudesta aiheutuvat rajoitukset sekä hänen mahdollisuutensa sijoittua kuntoutuksen päätyttyä työhön tai ammattiin työmarkkinoilla yleisesti noudatetuin ehdoin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä ovat:

- 1) kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävät tutkimukset;
- 2) työ- ja koulutuskokeilut;
- 3) työhönvalmennus entisessä tai uudessa työssä;
- 4) koulutus soveltuvaan työhön tai ammattiin ja tällaisen koulutuksen suorittamiseksi välttämätön peruskoulutus;
- 5) elinkeinon tai ammatin harjoittamisen tukemiseksi avustus tai koroton laina työvälineiden ja työkalujen hankkimista ja oman yrityksen perustamista tai muuttamista varten;
- 6) vahingoittuneen käyttöön tarkoitettut apuvälineet ja laitteet sekä niihin rinnastettavat rakenteet, jotka ovat tarpeellisia työtehtävistä suoriutumisessa vamma tai sairauden aiheuttamat toiminnanrajoitukset huomioon ottaen;
- 7) avustus tai koroton laina kulkuneuvon hankkimiseksi asunnon ja työpaikan välisiä matkoja varten, jos kulkuneuvon tarve johtuu vamman aiheuttamista rajoituksista käyttäen yleisiä kulkuneuvoja;

8) opiskelusta ja opintovälineistä aiheutuvat kustannukset 4 kohdan mukaisessa koulutuksessa.

Ammatillisena kuntoutuksena pidetään myös kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien selvittelyaikaa ja kuntoutuksen alkamisen odotusaikaa, kun ne johtuvat 3 momentissa luetelluista toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä opiskelusta ja opintovälineistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

90 §

Ammatillinen kuntoutus ulkomailla

Mitä 89 §:ssä säädetään, sovelletaan myös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettuun ammatilliseen kuntoutukseen.

Kolmannessa valtiossa annettu 89 §:ssä tarkoitettu ammatillinen kuntoutus korvataan vain, jos kuntoutusta ei ole voitu antaa Suomessa tai sen antamiseen ulkomailla on muu erityinen syy.

Ulkomailla annetusta ammatillisesta kuntoutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan enintään siihen määrään, joka olisi korvattu, jos kuntoutusta olisi annettu tämän lain mukaisesti Suomessa. Jos vahingoittunut on saanut ulkomailta korvausta samoista kuntoutuksen kustannuksista, joista hän olisi oikeutettu saamaan korvausta Suomesta, vahingoittuneelle maksetaan korvausta tämän lain perusteella vain siltä osin kuin sen määrä ylittää ulkomailta maksetun korvauksen.

91 §

Ammatillisessa kuntoutuksessa olevan työtapaturma- ja ammattitautiturva

Vakuutusyhtiön tai Tapaturmavakuutuskeskuksen, joka korvaa 89 §:n tai 90 §:n mukaisen ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia, on vakuutettava vahingoittunut 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella kuntoutukseen sisältyvässä työ- ja koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotapahtuman varalta. Valtiokonttorin korvatessa ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia vahingoittuneella on vastaava turva 3 §:n 3 momentin mukaisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa vahinkotapahtumassa käytetään vuosityöansion vahinkotapahtuman vuosityöansiota, jonka perusteella ammatillista kuntoutusta korvataan, tarkistettuna vahinkotapahtumavuoden tasoon työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Poiketen siitä, mitä 58 ja 59 §:ssä säädetään, päiväraha on 1/360 vuosityöansiosta.

92 §

Kuntoutusraha ammatillisen kuntoutuksen jälkeen

Vahingoittuneella on oikeus kuntoutusrahaan 89 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan korvatus ammatillisen koulutuksen päätyessä enintään sitä seuraavan kuuden kuukauden ajalta, jos vahingoittuneen työansiot vuositason olivat pienemmät kuin hänen vuosityöansionsa. Verrattaessa työansioita vuosityöansioon korotetaan vuosityöansio vertailuajankohdan tasoon työntekijän eläkelain 96 §:n mukaisella palkkakertoimella.

Kuntoutusrahan suuruus on ennen vahinkopäivän vuosipäivää työansioden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä päivärahasta. Tämän jälkeen kuntoutusrahan suuruus on työansioden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä taturmaeläkkeestä. Suhteellinen osuus pyöristetään lähimpään viiteen prosenttiin.

93 §

Palveluasuminen

Palveluasumisesta aiheutuvista lisäkustannuksista maksetaan korvausta vaikeasti vahingoittuneelle enintään 46,82 euroa päivältä.

94 §

Päivittäisissä toiminnoissa tarvittava apuväline

Muun kuin 37 §:n 3 momentissa tarkoitettua apuvälineen hankkimisesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset korvataan vaikeasti vahingoittuneelle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi välttämättä tarvitsee apuvälinettä suoriutuakseen tavanomai-

sista päivittäisistä toiminnoista. Apuvälineellä tarkoitetaan päivittäisissä toiminnoissa käytettävää tavanomaisen tasoista välinettä tai laitetta, jota vahingoittunut tarvitsee liikkumisessa, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnassa.

95 §

Asunnonmuutostyöt

Vakinaisen asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien apuvälineiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista maksetaan korvausta vaikeasti vahingoittuneelle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista päivittäisistä toiminnoista. Kustannuksia ei korvata, jos vahingoittuneen huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. Kustannukset korvataan enintään kerran viidessä vuodessa, jollei erityisen painavia syitä ole aikaisemmin tehtäville muutostöille.

96 §

Tulkkauspalvelut vahinkotapahtuman aiheuttaman näkö-, kuulo- tai puhevamman johdosta

Tulkkauspalveluista maksetaan korvausta, jos vahingoittunut vahinkotapahtuman aiheuttaman vaikean näkö-, kuulo- tai puhevamman johdosta tarvitsee tulkkauspalveluja. Tulkkauspalveluita korvataan enintään se määrä, jonka Kansaneläkelaitos järjestää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) nojalla.

97 §

Korvaus omaisen sopeutumisvalmennuksessa mukanaolosta

Sen lisäksi, mitä lääkinnällisen kuntoutuksen korvaamisesta säädetään 37 §:ssä, korvataan vahingoittuneen omaisen tai hänestä tosiasiallisesti huolehtivan henkilön sopeutumisvalmennuksessa mukanaolosta aiheutuneet välttämättömät matka- ja asumiskustannukset sekä ansionmenetys.

98 §

Kuntoutuksen matka- ja majoituskustannusten korvaaminen

Vahingoittuneelle korvataan 89 §:n mukaisesta kuntoutuksesta, 94 §:ssä tarkoitetun apuvälineen hankkimisesta ja 97 §:ssä tarkoitetun omaisen sopeutumisvalmennuksessa mukanaolosta aiheutuvat välttämättömät matkakulut. Välttämättömillä matkakuluilla tarkoitetaan kustannuksia, jotka aiheutuvat edestakaisesta matkasta julkisella liikennevälineellä. Jos matka on tehty yksityisellä autolla, matkakuluina korvataan vahingoittuneelle puolet Verohallinnon vuosittain vahvistamasta verovapaasta kilometrikorvauksesta.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon käytöstä vahingoittuneelle aiheutuneet kustannukset korvataan, jos vahingoittuneen vamma, sairaus tai liikenneolosuhteet edellyttävät kyseisen ajoneuvon käyttöä.

Vahingoittuneelle aiheutuneet välttämättömät majoituskulut korvataan, jos vahingoittunut on kuntoutuksen vuoksi tai liikenneolosuhteista johtuvista syistä joutunut yöpymään tämän lain perusteella korvattavalla matkalla.

Saattajan matka- ja majoituskulut korvataan 1—3 momentin mukaisesti vahingoittuneen matkakuluina, jos saattaja on ollut matkan aikana välttämätön.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä opiskelusta aiheutuvien matkakustannusten korvaamisesta.

13 luku

Vahingoittuneen kuoleman johdosta maksettavat korvaukset

99 §

Perhe-eläke ja hautausapu

Kun vahingoittunut on kuollut tässä laissa tarkoitetun vahinkotapahtuman seurauksena, maksetaan hänen jälkeensä perhe-eläkettä ja hautausapua. Perhe-eläke maksetaan leskeneläkkeenä ja lapseneläkkeenä.

Perhe-eläkettä maksetaan myös silloin, kun vahingoittunut on kadonnut ja häntä on kado-

nessa todennäköisesti kohdannut tässä laissa tarkoitettu vahinkotapahtuma, joka on aiheuttanut välittömän hengenvaaran eikä ole syytä olettaa hänen pelastuneen. Tällöin perhe-eläke myönnetään vuoden määräajaksi, kuitenkin enintään siihen asti, kun kuolleeeksi julistamisesta annettuun lakiin (127/2005) perustuva tuomioistuimen päätös on lainvoimainen.

Sellaisen vahingoittuneen kuolema, jonka haittaluokka on vähintään 18, katsotaan tässä laissa tarkoitetun vahinkotapahtuman seuraukseksi, jollei voida pitää todennäköisenä, että vahinkotapahtuman aiheuttamalla vammalla tai sairaudella ei ollut siihen olennaista vaikutusta.

100 §

Lesken oikeus eläkkeeseen

Leskeneläkkeeseen on oikeus vahingoittuneen aviopuolisolla.

Leskeneläkkeeseen on oikeus myös sellaisella henkilöllä, jonka kanssa vahingoittunut kuollessaan avioliittoa solmimatta jatkuvasti eli yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa ja jonka kanssa vahingoittuneella on tai on ollut yhteinen lapsi taikka jonka kanssa vahingoittuneella on julkisen notaarin oikeaksi todistama sopimus keskinäisestä elatuksesta. Leskeneläkkeeseen on oikeus myös silloin, kun yhteinen lapsi syntyi vahingoittuneen kuoleman jälkeen.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, mainitussa momentissa tarkoitetun henkilön oikeus leskeneläkkeeseen edellyttää, että vahingoittunut ei kuollessaan ollut avioliitossa. Jos vahingoittunut kuollessaan eli 2 momentissa tarkoitetulla tavalla avioliitonomaisissa olosuhteissa erillään aviopuolisostaan ja hakemus avioliiton purkamisesta oli vireillä, on 2 momentissa tarkoitetulla henkilöllä aviopuolison sijasta oikeus leskeneläkkeeseen.

101 §

Lapsen oikeus eläkkeeseen

Lapseneläkkeeseen on oikeus vahingoittuneen lapsella, joka vahingoittuneen kuollessa

ei ollut täyttänyt 18 vuotta. Myös sellaisella vahingoittuneen 18 vuotta täyttäneellä lapsella, joka päätoimisesti opiskelee tai joka vahingoittuneen kuollessa oli sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykenemätön itsensä elättämiseen, on oikeus lapseneläkkeeseen niin kauan kuin mainittu olosuhde jatkuu, enintään kuitenkin siihen saakka, kun hän täyttää 25 vuotta.

Oikeus lapseneläkkeeseen 1 momentissa tarkoitetuin tavoin on myös vahingoittuneen jälkeen leskeneläkkeeseen oikeutetun aviopuolison tai 100 §:n 2 momentissa tarkoitettun henkilön sellaisella lapsella, jonka elatuksesta vahingoittunut kuollessaan huolehti.

Lapsella on oikeus lapseneläkkeeseen aina oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkettä ei kuitenkaan makseta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

102 §

Oikeus perhe-eläkkeeseen vahinkotapahtuman jälkeen alkaneen avioliiton tai avoliiton perusteella

Jos avioliitto on solmittu sen vahinkotapahtuman jälkeen, jonka seurauksena on vahingoittuneen kuolema, aviopuolisolla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos avioliitosta on syntynyt lapsi tai liitto on jatkunut vähintään kolme vuotta.

Mitä 1 momentissa säädetään avioliitosta ja aviopuolisosta, sovelletaan myös 100 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin avioliitonomaisiin olosuhteisiin ja mainituissa olosuhteissa vahingoittuneen kanssa tämän kuollessa yhteisessä taloudessa eläneeseen henkilöön.

Ellei aviopuolisolla tai 100 §:n 2 momentissa tarkoitettulla henkilöllä 1 tai 2 momentin perusteella ole oikeutta leskeneläkkeeseen, ei myöskään hänen lapsellaan ole oikeutta lapseneläkkeeseen vahingoittuneen jälkeen.

103 §

Perhe-eläkeoikeuden alkaminen ja päättyminen

Oikeus perhe-eläkkeeseen alkaa kuolin- tai katoamispäivän jälkeisestä päivästä tai mainitun päivän jälkeen, kun 101 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Oikeus leskeneläkkeeseen päättyy, kun leskeneläkkeeseen oikeutettu solmii avioliiton taikka alkaa 100 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa ja mainitun lainkohdan mukaiset eläkeoikeuden edellytykset täyttyvät.

Oikeus lapseneläkkeeseen päättyy, kun 101 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset eläkkeen maksamiselle lakkaavat tai kun lapsi sitä ennen on annettu ottopapseksi muulle kuin vahingoittuneen jälkeen leskeneläkettä saaneelle tai tämän puolisolle.

Jos vanhuuseläke on alkanut vahingoittuneen täytettyä 63 vuotta ja vahinkotapahtuma on sattunut työssä, jota vahingoittunut on tehnyt eläkkeellä ollessaan, oikeus perhe-eläkkeeseen päättyy kuitenkin viimeistään, kun vahinkopäivästä on kulunut kolme vuotta tai kun vahingoittunut olisi sitä aikaisemmin täyttänyt 68 vuotta.

104 §

Perhe-eläkkeen määrä

Perhe-eläkkeen enimmäismäärä on vuodessa 70 prosenttia vahingoittuneen vuosityöansioista.

Leskeneläkkeen enimmäismäärä on vahingoittuneen vuosityöansioista:

- 1) 40 prosenttia, jos lapseneläkkeeseen oikeutettuja ei ole;
- 2) 35 prosenttia, jos edunsaajana on myös yksi lapseneläkkeeseen oikeutettu;
- 3) 30 prosenttia, jos edunsaajana on myös kaksi lapseneläkkeeseen oikeutettua;
- 4) 20 prosenttia, jos edunsaajana on myös kolme lapseneläkkeeseen oikeutettua; sekä
- 5) 15 prosenttia, jos edunsaajana on myös neljä tai sitä useampi lapseneläkkeeseen oikeutettu.

Leskeneläkkeeseen oikeutetun työ- tai eläketulo otetaan huomioon leskeneläkkeen suuruutta määrättäessä siten kuin 107 §:ssä säädetään.

Lapseneläkkeen yhteismäärä on vahingoittuneen vuosityöansiota:

- 1) 25 prosenttia, jos lapseneläkkeeseen oikeutettuja on yksi;
- 2) 40 prosenttia, jos lapseneläkkeeseen oikeutettuja on kaksi;
- 3) 50 prosenttia, jos lapseneläkkeeseen oikeutettuja on kolme; sekä
- 4) 55 prosenttia, jos lapseneläkkeeseen oikeutettuja on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä jaetaan tasan eläkkeeseen oikeutettujen lasten kesken. Jos eläkkeeseen oikeutettuina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lisätään lapseneläkkeen yhteismäärään 15 prosenttia vahingoittuneen vuosityöansiota, mutta enintään kuitenkin niin paljon, ettei lesken- ja lapseneläkkeen yhteismäärä ylitä 1 momentissa säädettyä perhe-eläkkeen enimmäismäärää. Lisä jaetaan mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Jos perhe-eläkkeeseen oikeutettujen lukumäärä muuttuu tai lapseneläkkeeseen oikeutetusta lapsesta tulee täysorpo, perhe-eläkkeen määrä ja jakautuminen siihen oikeutettujen kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta ottaen myös huomioon, mitä 108 §:n 2 momentissa säädetään.

Kansaneläkelain mukaiseen lapseneläkkeeseen oikeutetulle lapselle maksetaan tämän lain mukainen lapseneläke vähennettynä kansaneläkelain mukaisen lapseneläkkeen perusmäärällä. Vähennettävänä määränä pidetään kansaneläkelain mukaisen lapseneläkkeen perusmäärää tämän lain mukaisen eläkeoikeuden alkamisvuoden alussa. Vähennystä laskettaessa kansaneläkelain mukainen lapseneläkkeen perusmäärä tarkistetaan eläkeoikeuden alkamisvuoden tasosta vahinkotapahtuman sattumisvuoden tasoon työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitettulla työeläkeindeksillä.

105 §

Perhe-eläkkeen maksamisen estävä seikka

Perhe-eläkettä ei makseta henkilölle, joka on tahallisesti aiheuttanut työntekijän kuoleman.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei vaikuta muille 104 §:n perusteella maksettavien perhe-eläkkeiden määriin.

106 §

Leskeneläkkeen lakkaaminen ja kertasuoritus

Leskeneläkkeeseen oikeutetulle, jonka oikeus eläkkeen saamiseen 103 §:n 2 momentin mukaisesti lakkaa avioliiton taikka 100 §:n 2 momentin mukaisen avioliitonomaisissa olosuhteissa elämisen vuoksi, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä olisi ollut kolmen vuoden ajalta. Perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä. Jos leskeneläkkeeseen oikeutetulla uudesta avioliitosta taikka avioliitonomaisissa olosuhteissa elämisestä huolimatta on oikeus saman kuoleman johdosta työntekijän eläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen, kertasuorituksesta maksetaan kuitenkin vain se osa, joka ylittää mainitun perhe-eläkkeen määrän kolmen vuoden ajalta.

107 §

Leskeneläkkeen tulosovitus

Leskeneläkkeeseen oikeutetun työtulo tai eläketulo otetaan leskeneläkettä määrättäessä huomioon tulosovituksella. Tulosovituksessa 104 §:n mukaista leskeneläkettä vähennetään, jos leskeneläkkeeseen oikeutetun työtulo tai eläketulo vahingoittuneen kuollessa ylitti tulosovitusperusteen. Vähennyksen suuruus on 30 prosenttia työtulon tai eläketulon ja tulosovitusperusteen erotuksesta.

Tulosovitusperuste on 2,15 kertaa 79 §:ssä tarkoitettu vuosityöansion vähimmäismäärä vahingoittuneen kuollessa.

Tulosovitusta varten vahvistetaan leskeneläkkeeseen oikeutetulla vahingoittuneen kuollessa ollut työtulo tai eläketulo. Työtulon määräytymisestä on voimassa, mitä 71—78 §:ssä säädetään vahingoittuneen vuosityöansiota. Eläketuloina otetaan huomioon jatkuvana maksettavat työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien mukaiset eläkkeet ja niitä vastaavat perhe-eläkkeet, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukainen luopumistuen perusmäärä, maatalouden harjoittamisesta luopu-

misen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukainen luopumistuen perusmäärä, luopumiseläkelain (16/1974) mukainen vähennetty luopumiseläke samoin kuin tämän lain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain, sotilastapaturmalain (1211/1990) ja sotilasvammalain (404/1948) sekä muun lain, jonka korvaus määräytyy tämän lain säännösten mukaan, perusteella toistaiseksi myönnetty tapaturmaeläke, elinkorko, perhe-eläke ja huoltoeläke sekä niitä vastaava liikennevakuutuslain mukainen korvaus ja urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 6 ja 14 §:n mukainen toistaiseksi myönnetty eläke. Sellaista perhe-eläkettä tai sitä vastaavaa korvausta, johon leskeneläkkeeseen oikeutetulla on oikeus nyt korvattavan kuoleman johdosta, ei kuitenkaan oteta tulosovituksessa huomioon. Jos leskeneläkkeeseen oikeutetun työkyvyttömyytensä perusteella saama eläke tai sitä vastaava muu korvaus ei ollut täysimääräinen, otetaan se tulosovituksessa huomioon täyden etuuden määräisenä. Leskeneläkkeeseen oikeutetun saama osa-aikaeläke huomioidaan tulosovituksessa niin ikään täyden vanhuuseläkkeen määräisenä.

Jos leskeneläkkeeseen oikeutettu saa 3 momentissa tarkoitettua perhe-eläkettä, huoltoeläkettä, elinkorkoa, luopumistuen perusmäärää tai luopumiseläkelain mukaista vähennettyä luopumiseläkettä, tulosovituksessa otetaan lisäksi huomioon poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, myös hänen työtulonsa tai työkyvyttömyytensä perusteella saama eläketulo taikka osa-aikaeläke.

Edellä 3 ja 4 momentissa mainittuja etuuksia vastaava vieraasta valtiosta maksettava etuus otetaan samoin perustein huomioon eläketulona.

108 §

Leskeneläkkeen tulosovituksen ajankohta

Leskeneläke maksetaan tulosovitettuna vahingoittuneen kuolemaa seuraavan kolmannentoista kalenterikuukauden alusta. Jos leskeneläkkeeseen oikeutetulla oli vahingoittuneen kuollessa huollettavanaan lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen vahingoittuneen jälkeen, maksetaan leskeneläke tulosovitettuna kuitenkin vasta siitä alkaen, kun

kaikkien tällaisten lasten oikeus lapseneläkkeeseen on päättynyt.

Jos lapseneläkettä ryhdytään maksamaan lapsen opiskelun tai ammatillisen koulutuksen alkamisen vuoksi sen jälkeen, kun leskeneläke on myönnetty tulosovitettuna, maksetaan leskeneläke myös tältä ajalta sen tulosovitetun eläkkeen suuruisena, jota leskeneläkkeeseen oikeutettu viimeksi ennen opiskelun alkamista sai, mutta kuitenkin enintään niin suurena, ettei sen ja lapseneläkkeiden yhteismäärä ylitä 104 §:n 1 momentissa säädettyä perhe-eläkkeen enimmäismäärää.

Tulosovituksesta aiheutuva vähennys leskeneläkkeeseen tehdään tarkistamalla vähennettävä määrä vahinkotapahtuman sattumisvuoden tasoon työntekijän eläkelain 96 §:n mukaisella palkkakertoimella.

109 §

Hautausapu ja vainajan kuljetuskustannukset

Hautausapuna maksetaan 4 760 euroa.

Edellä 1 momentissa mainittu määrä maksetaan vahingoittuneen kuolinpesälle, jos hautauskustannukset on maksettu sen varoista. Muussa tapauksessa maksetaan haataamisesta aiheutuneiden kustannusten määrä niille, jotka huolehtivat vahingoittuneen hautajaisista, ei kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle olisi ollut maksettava.

Vainajan kuljettamisesta kuolinpaikalta asuin- tai kotipaikkakunnalle aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset korvataan.

IV OSA

ETUUKSIEN TOIMEENPANO

14 luku

Korvausasian vireilletulo

110 §

Vahingoittuneen velvollisuus ilmoittaa vahinkotapahtumasta

Vahingoittuneen on ilmoitettava työnantajalle tai tämän edustajalle heti, kun se on olosuhteet huomioon ottaen mahdollista, hä-

nelle sattuneesta vahinkotapahtumasta, jonka voidaan otaksua kuuluvan tämän lain soveltamisalaan. Ilmoituksesta on pyynnöstä annettava todistus vahingoittuneelle.

111 §

Työnantajan velvollisuus ilmoittaa vahinkotapahtumasta

Työnantajan on ilmoitettava työtapaturmasta ja ammattitaudista vakuutuslaitokselle viipymättä ja viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa siitä lukien, kun työnantaja sai tiedon vahinkotapahtumasta.

Tapaturmavakuutuskeskus vahvistaa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen kaavan. Ilmoitukseen on merkittävä:

1) vahinkotapahtumassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsitteilyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot;

2) työnantajan nimi, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot;

3) tiedot vahinkotapahtuman sattumisajasta ja -paikasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista;

4) tiedot vahingoittuneen työstä, työsuhteesta ja siitä maksetusta vastikkeesta;

5) työnantajan tiedossa oleva vahingoittuneen muu työsuhde- ja yrittäjätyö; sekä

6) muut edellä mainittuihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasian käsittelyä, 235 §:ssä tarkoitettua työtapaturma- ja ammattitautirekisteriä sekä 236 §:ssä tarkoitettua tutkimus- ja tilastotoimintaa sekä muutoin tämän lain toimeenpanoa varten.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitukseen merkittävistä tiedoista.

112 §

Korvausasian vireilletulo

Korvausasia tulee vireille, kun 113 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vakuutuslaitos on saanut työnantajan tekemän ilmoituksen vahinkotapahtumasta.

Vahingoittunut voi saattaa korvausasian vireille tekemällä vakuutuslaitokselle kirjallisen ilmoituksen. Ilmoituksessa on mainittava työnantajan nimi ja yhteystiedot, tiedot va-

hinkotapahtumasta sekä vahingoittuneen työntekijän nimi, syntymäaika tai henkilötunnus ja yhteystiedot.

Korvausasia tulee vakuutuslaitoksessa vireille myös, kun julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa vakuutuslaitokselle 41 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai kun yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö toimittaa vakuutuslaitokselle vahingon vuoksi hoitoa saaneen vahingoittuneen hoitokäyntiä koskevat potilasmerkinnät sisältävän ilmoituksen. Vireilletulon edellytyksenä on, että terveydenhuollon toimintayksikön ilmoituksesta käyvät ilmi myös 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Jos korvausasia on tullut vireille muulla tavoin kuin työnantajan ilmoituksella, vakuutuslaitoksen on pyydettävä työnantajaa toimittamaan vakuutuslaitokselle viipymättä 111 §:n mukainen ilmoitus.

113 §

Ilmoittaminen vakuutuslaitokselle

Vahinkotapahtumasta on ilmoitettava vakuutusyhtiölle, jossa työnantajan tämän lain mukainen vakuutus oli vahinkotapahtuman sattuessa voimassa. Jos terveydenhuollon toimintayksiköllä ei ole tiedossaan mainittua vakuutusyhtiötä, sen on kysyttävä sitä Tapaturmavakuutuskeskuksesta.

Valtion palveluksessa tehdyssä työssä sattuneesta vahinkotapahtumasta ilmoitetaan Valtiokonttorille. Vakuuttamattomassa työssä sattuneesta vahinkotapahtumasta ilmoitetaan Tapaturmavakuutuskeskukselle.

Jos vahingoittunut tai terveydenhuollon toimintayksikkö ei ole saanut tietoonsa vakuutuslaitosta, ilmoitus tehdään korvausvas-
tuussa olevan vakuutuslaitoksen selvittämiseksi Tapaturmavakuutuskeskukselle.

114 §

Toimivaltakysymyksen ratkaiseminen

Jos vakuutuslaitokset eivät pääse yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on toimivaltainen, ilmoituksen saaneen vakuutuslaitoksen on viipymättä alistettava asia tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaistavaksi.

115 §

Korvausasian vireilletulosta ilmoittaminen vahingoittuneelle

Vakuutuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava vahingoittuneelle häntä koskevan korvausasian vireilletulosta. Vahingoittuneelle on annettava tiedot asian vireilletulon ajasta, ilmoituksen tekijästä, ilmoitetusta vahinkotapahtumasta sekä työnantajasta, jonka työssä vahinkotapahtuman on ilmoitettu sattuneen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on sisällytettävä henkilötietolain (523/1999) 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahingoittuneen henkilötietojen käsittelystä tämän lain mukaisen korvausasian yhteydessä.

116 §

Korvausasian vireille saattamista koskeva määräaika

Korvausasia on saatettava vireille vakuutuslaitoksessa viiden vuoden kuluessa vahinkopäivästä. Jos kyse on ammattitautiasiaista, määräaika lasketaan kuitenkin päivästä, jolloin lääkäri on ensimmäisen kerran arvioinut sairauden johtuvan työstä.

Korvausasia voidaan saattaa vireille myös 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, jos vireilletulon viivästyminen ei ole aiheutunut vahingoittuneesta johtuvasta syystä ja korvausoikeuden tutkimatta jättäminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.

15 luku

Asianosaiset ja puhevallan käyttö korvausasian käsittelyssä

117 §

Asianosaiset

Käsiteltäessä korvausasiaa vakuutuslaitoksessa asianosaisia ovat vahingoittunut ja kuolemantapauksessa hänen edunsaajansa. Asianosaisia eivät ole vahingoittuneen työnantaja, vahingoittuneelle sairaanhoitoa antanut terveydenhuollon ammattihenkilö tai hoitolaitos, hoidon järjestämisvastuussa oleva

kunta tai kuntayhtymä eikä se, jolle vakuutuslaitos maksaa tämän lain perusteella vahingoittuneen sijasta tai muutoin korvauksen tai muun suorituksen.

118 §

Puhevallan käyttö

Vakuutuslaitoksen hyväksymä vahingoittuneen tai edunsaajan lähiomainen tai vahingoittuneesta huolehtinut henkilö voi käyttää vahingoittuneen puhevaltaa vakuutuslaitoksen käsitellessä korvausasiaa, jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa ei kykene itse hoitamaan korvausasiaansa iän, vamman, sairauden tai muun niihin rinnastettavan syyn takia, siihen saakka kunnes vahingoittuneelle on määrätty edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu.

16 luku

Vakuutuslaitosta koskevat menettelysäännökset korvausasiassa

119 §

Selvittämisvelvollisuus

Korvausasian tultua vireille vakuutuslaitoksen on huolehdittava tarvittavan selvityksen hankkimisesta ja asian joutuisasta käsitelystä. Vakuutuslaitoksen on selvitettävä, onko kysymyksessä tämän lain mukaan korvaukseen oikeuttava vahinkotapahtuma ja mihin korvauksiin se oikeuttaa. Vakuutuslaitoksen on aloitettava korvausasian selvittäminen viipymättä ja viimeistään seitsemän arkipäivän kuluessa vireilletulosta.

Vakuutuslaitoksen on ilmoitettava vahingoittuneelle korvauksen hakemista koskevasta 128 §:n mukaisesta vuoden määräajasta.

120 §

Ammatillisen kuntoutuksen tarpeen selvittäminen

Jos vahingoittuneen työkyvyttömyys pitkittyy, vakuutuslaitoksen on selvitettävä tarve 89 §:ssä tarkoitetun ammatillisen kuntoutuksen

sen aloittamiseen viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työkyvyttömyyden alkamisesta ja sen jälkeen vähintään kolmen kuukauden välein. Korvausasiakirjoihin tulee tehdä tästä merkintä.

Vakuutuslaitoksen on huolehdittava siitä, että kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien selvittäminen toteutuu joutuisasti.

121 §

Lääkäriasiantuntijan osallistuminen korvausasian käsittelyyn

Jos vakuutuslaitoksessa käsiteltävä korvausasia koskee lääketieteellisen seikan arviointia, laillistetun lääkärin on osallistuttava asian valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa asiakirjoihin. Vakuutuslaitoksen lääkäri voi merkitä arvionsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.

122 §

Asiakirjan saapumismerkintä

Vakuutuslaitoksen on merkittävä sille saapuneeseen valitukseen, ilmoitukseen vahinkotapahtumasta, lääkärinlausuntoon tai muuhun asiakirjaan ja selvitykseen luotettavasti päivämäärä, jona se on saapunut vakuutuslaitokselle.

123 §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto

Vakuutuslaitoksen on ennen korvausta koskevan päätöksen antamista pyydettävä päätösehdotuksestaan tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto, jos asiaan sisältyy periaatteellinen oikeudellinen tai lääketieteellinen tulkintakysymys tai asian käsittely lautakunnassa on muutoin tarpeen vakuutuslaitosten korvauskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset päätösehdotuksista, joista on pyydettävä lautakunnan lausunto.

Vakuutuslaitoksella on oikeus pyytää korvausasiassa lautakunnan lausunto myös muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua päätösehdotuksesta.

124 §

Korvausta koskevan päätöksen antaminen ja perusteleva

Vakuutuslaitos ratkaisee oikeuden tämän lain mukaiseen korvaukseen antamalla siitä asianosaiselle kirjallisen päätöksen. Vakuutuslaitoksen on annettava päätöksensä tiedoksi postitse kirjeellä lähettämällä se vastaanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen.

Vakuutuslaitoksen päätöksen perusteleva sovelletaan, mitä hallintolain (434/2003) 45 §:ssä säädetään. Jos korvauksen epäämistä koskeva päätös perustuu keskeisiltä osin lääketieteellisiin seikkoihin, päätöksen perustelujen tulee sisältää arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja näiden seikkojen pohjalta tehdyt johtopäätökset.

125 §

Päätöksen antaminen työnantajalle

Ansionmenetykskorvauksen maksamisesta tai epäämisestä on annettava työnantajalle päätös siltä ajalta, jolta työnantaja on maksanut vahingoittuneelle palkkaa. Päätös on myös annettava työnantajan hakemasta 48 ja 49 §:n mukaisesta korvauksesta.

Jos vakuutuslaitos maksaa korvausta tai 40 §:ssä tarkoitettua täyskustannusmaksua, siitä on annettava päätös 166 §:n 4 momentissa tarkoitettulle erikoismaksuperusteiselle työnantajalle. Päätöstä ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos korvauksella tai täyskustannusmaksulla ei ole vaikutusta vakuutusmaksun määrään.

Päätös on annettava kirjallisesti ja siihen on liitettävä muutoksenhakuosoitus. Päätöksestä tulee salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä käydä ilmi:

- 1) vahingoittuneen nimi ja henkilötunnus;
- 2) vahinkopäivä;
- 3) asian ratkaisu;

- 4) etuus; ja
5) korvauksen määrä.

126 §

Päätöksen antaminen eräistä maksuista ja kustannuksista

Täyskustannusmaksusta on annettava päätös kunnalle tai kuntayhtymälle, jos kysymys on korvaukseen oikeuttavan hoidon perusteella maksettavan täyskustannusmaksun suuruudesta ja vakuutuslaitos maksaa maksun kunnan tai kuntayhtymän laskussa tai vaatimuksessa esitettyä maksua pienempänä taikka maksu on evätty sillä perusteella, ettei julkisen terveydenhuollon toimintayksikkö ole täyttänyt sille 41 §:ssä säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta. Päätös on annettava myös, jos kunta tai kuntayhtymä pyytää vakuutuslaitokselta päätöstä.

Jos vakuutuslaitos maksaa 265 §:ssä tai 266 §:n 2 momentissa tarkoitetun korvauksen taikka viimeksi mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetun palkkion vaadittua pienempänä, sen on annettava tästä päätös tietojen luovuttajalle.

Päätös on annettava kirjallisesti ja siihen on liitettävä muutoksenhakuosoitus.

127 §

Päätöksen antamisen ja täytäntöönpanon määräaika

Vakuutuslaitoksen on annettava 124—126 §:ssä tarkoitettu päätös viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut asian ratkaisemiseksi riittävät selvitykset. Päätös 107 §:ssä tarkoitettusta leskeneläkkeen tulosoituksesta on kuitenkin annettava vuoden kuluessa siitä, kun vakuutuslaitokselta on haettu korvausta kuoleman tai katoamisen johdosta.

Vakuutuslaitoksen on pantava muutoksenhakuelimen päätös täytäntöön viivytyksettä ja viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi ja vakuutuslaitos on saanut täytäntöönpanoa varten tarvittavat selvitykset.

17 luku

Vahingoittunutta ja muuta korvauksenhakijaa koskevat menettelysäännökset korvausasiassa

128 §

Eräiden kulukorvausten hakeminen

Sen estämättä, mitä 119 §:ssä säädetään vakuutuslaitoksen velvollisuudesta korvausasian selvittämiseen, korvausta on haettava 37 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 48—50, 53 ja 54 sekä 98 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista. Korvausta on haettava vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Jos vakuutuslaitos on evännyt oikeuden korvaukseen vahingosta, määräaika lasketaan siitä, kun muutoksenhakuelimen päätös, jonka perusteella hoidon kustannukset tulevat korvattaviksi, tuli lainvoimaiseksi. Jos korvausasia ei ole vireillä vakuutuslaitoksessa kustannusten syntymisajankohtana, määräaika lasketaan kuitenkin aikaisintaan korvausasian vireilletulosta.

Jos korvausta ei ole voitu painavan syyn vuoksi hakea määräajan kuluessa, sitä on haettava viimeistään vuoden kuluessa esteen lakkaamisesta.

Korvausta 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista haetaan toimittamalla vakuutuslaitokselle selvitys aiheutuneista kustannuksista, kustannusten perusteista sekä siitä, mihin vahinkotapahtumaan kustannukset liittyvät.

129 §

Leskeneläkkeen hakeminen

Edellä 100 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön on erikseen haettava leskeneläkettä toimittamalla vakuutuslaitokselle selvitys eläkeoikeutensa perusteista.

130 §

Velvollisuus edistää korvausasian selvittämistä

Vahingoittunut on velvollinen myötävaikuttamaan korvausasian selvittämiseen. Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseksi antamaan vakuutuslaitokselle pyynn-

nöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaisen korvausasian selvittämiseksi. Vahingoittuneen edunsaaja on vastaavasti velvollinen antamaan perhe-eläkeoikeuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot.

131 §

Velvollisuus edistää ammatillisen kuntoutuksen toteutumista

Vahingoittunut on velvollinen myötävaikuttamaan 89 §:ssä tarkoitettua ammatillista kuntoutusta koskevan selvittelyn ja kuntoustoimenpiteiden toteutumiseen.

132 §

Velvollisuus mennä tutkimuksiin

Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseksi menemään viivytyksettä vakuutuslaitoksen osoittamaan vammansa tai sairautensa taikka työ- ja toimintakykynsä selvittämistä varten lääketieteellisesti hyväksytyyn ja hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaan tutkimukseen, joka on tarpeen korvausoikeuden selvittämistä varten.

133 §

Velvollisuus ottaa vastaan sairaanhoitoa

Vahingoittunut on velvollinen korvauksen saamiseksi ottamaan vastaan lääkärin määräämää korvattavan vamman tai sairauden vuoksi tarpeellista lääketieteellisesti hyväksyttyä ja hyvään hoito- ja toimintakäytäntöön perustuvaa sairaanhoitoa, joka todennäköisesti parantaa hänen työ- tai toimintakykynsä.

134 §

Velvollisuus ilmoittaa korvaukseen vaikuttavista muutoksista

Korvauksensaaja on velvollinen viipymättä oma-aloitteisesti ilmoittamaan korvaukseen vaikuttavista muutoksista seuraavasti:

1) päivärahaa tai tapaturmaeläkettä saava terveydentilansa, työkykynsä, työntekonsa tai työansionsa olennaisesta muutoksesta;

2) haittarahaa tai hoitotukea saava avun tarpeen tai haitan muutoksesta;

3) kuntoutuskorvausta saava kuntoutuksen keskeytymisestä tai olennaisesta viivästyimestä;

4) leskeneläkettä saava uuden avioliiton tai 100 §:n 2 momentissa tarkoitetun olosuhteen alkamisesta;

5) lapseneläkettä 17 ikävuoden jälkeen saava opiskelun tai koulutuksen päättymisestä ennen 25 ikävuoden täyttämistä.

Vahingoittuneen ja perhe-eläkettä saavan on vakuutuslaitoksen pyynnöstä toimitettava vakuutuslaitokselle väestörekisteriviranomaisen antama todistus tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee korvauksensaajan olleen elossa aikana, jolta korvausta maksetaan.

18 luku

Korvauksen maksaminen

135 §

Korvauksen erääntyminen ja maksutapa

Vakuutuslaitoksen on maksettava päätökseensä perustuva korvaus viivytyksettä. Korvaus maksetaan vakuutuslaitoksen kustannuksella korvauksensaajan ilmoittamalle tilille.

Päiväraha tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha maksetaan ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen. Tapaturmaeläke tai sen suuruisena maksettava kuntoutusraha, jatkuvana maksettava haittaraha ja tämän lain mukaiset määräajaksi tai toistaiseksi myönnetty hoitotuki ja vaatelisä sekä perhe-eläke maksetaan kuukausittain etukäteen siten, että korvaus on nostettavissa maksukuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä.

Päätökseen on merkittävä myönnetyn korvauksen määrä ja korvauserien eräpäivä, kun päätöksellä myönnetty korvaus joltain osin erääntyy maksettavaksi vasta myöhemmin.

136 §

Korvauksen myöntäminen määräaikaisena

Jos vamman tai sairauden tilan kehitystä tai työkyvyn heikentymisen kestoa ei voida riittävällä varmuudella arvioida, korvaus

myönnetään määräajaksi ja korvauksensaaja velvoitetaan jatkokorvauksen saamista varten esittämään uusi selvitys korvauksen suuruuteen vaikuttavista seikoista.

137 §

Korvauksen tarkistaminen olosuhdemuutoksen takia

Jos korvaukseen vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu olennainen muutos, korvaus tarkistetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita siitä ajankohdasta lukien, jolloin muutoksen on luotettavasti osoitettu tapahtuneen.

Haittarahen tarkistamisesta säädetään 87 §:n 4 momentissa.

138 §

Korvauksen ennakon maksaminen ilman pääöstä

Jos vakuutuslaitos katsoo oikeuden korvaukseen riidattomaksi, mutta 124 §:ssä tarkoitettua pääöstä korvauksen myöntämisestä ei voida vielä antaa, vakuutuslaitos voi maksaa korvauksen ennakkoa ilmoittamalla korvauksensaajalle kirjallisesti maksettavan korvauksen määrästä. Ennakko on vähennettävä myöhemmin myönnettävästä korvauksesta.

139 §

Korvauksen maksaminen työnantajalle ja sairauskassalle

Jos vakuutuslaitos on myöntänyt vahingoittuneelle ansionmenetyskorvausta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta lain tai sopimuksen perusteella palkkaa, ansionmenetyskorvaus maksetaan tältä ajalta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Jos useampi työnantaja on maksanut vahingoittuneelle edellä tarkoitettua palkkaa, jaetaan työnantajalle maksettava korvaus työnantajien kesken heidän samalta ajanjaksolta maksamiensa palkkojen suhteessa.

Työnantajalla, joka on maksanut vahingoittuneelle palkkaa tämän lain mukaisena kuntoutuksena korvatuun ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998)

17 §:ssä tarkoitetun oppisopimuskoulutuksen perusteella, on oikeus saada vastaavalta ajalta vahingoittuneelle myönnetty ansionmenetyskorvaus sanotun palkan määrään saakka.

Mitä 1 momentissa säädetään työnantajasta, sovelletaan myös vakuutuskassalaissa tarkoitettuun sairauskassaan sen maksaessa etuutta, joka vastaa 1 momentissa tarkoitettua palkkaa.

Jos työnantaja on laissa säädetyn tai sopimukseen perustuvan velvollisuuden nojalla maksanut työntekijän sairaanhoitokustannuksia, tämän lain mukainen korvaus näistä sairaanhoitokustannuksista maksetaan työnantajalle.

140 §

Takautuvan korvauksen maksaminen eläkelaitokselle

Jos vahingoittunut on saanut työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista eläkettä tai perhe-eläkettä samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta tai perhe-eläkettä takautuvasti, vakuutuslaitoksen on eläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus tai perhe-eläke eläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työeläkelakien mukaisen eläkkeen tai perhe-eläkkeen määrää.

141 §

Takautuvan korvauksen maksaminen työttömyysetuuden ajalta työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle

Jos vahingoittunut on saanut työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta takautuvasti, vakuutuslaitoksen on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

142 §

*Muun takautuvan korvauksen maksaminen
Kansaneläkelaitokselle*

Jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa on saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista takuueläkettä, kansaneläkelain mukaista kansaneläkettä tai leskeneläkkeen täydennysmäärää, kansaneläkkeen yhteydessä maksettavaa eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukaista eläkkeensaajan asumistukea tai opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle on myönnetty takautuvasti tämän lain mukaista ansionmenetyskorvausta tai perhe-eläkettä, vakuutuslaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuva ansionmenetyskorvaus tai perhe-eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Jos Kansaneläkelaitos on Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain nojalla järjestänyt vahingoittuneelle tämän lain mukaan korvattavaa kuntoutusta, vakuutuslaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava tämän lain mukainen korvaus Kansaneläkelaitokselle.

143 §

Korvauksen maksaminen kunnalle

Jos kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt tämän lain mukaiseen korvaukseen oikeutetulle laitoshoidon tai -huoltoa taikka perhehoitoa, vakuutuslaitoksen on kunnan tai kuntayhtymän vaatimuksesta maksettava korvaukseen oikeutetulle myönnettävä tapaturmaeläke ja perhe-eläke laitoshoidon tai -huollon tai perhehoidon ajalta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi asiakasmaksulaissa tarkoitettulla tavalla.

Jos kunta on muun lainsäädännön nojalla antanut tämän lain mukaiseen korvaukseen

oikeutetulle kuntoutuspalveluja ja tukitoimia, jotka kohdistuvat samaan tarkoitukseen ja samaan aikaan kuin vahingoittuneelle tämän lain mukaan korvattava kuntoutus, oikeus korvaukseen siirtyy tältä osin kunnalle.

Jos vahingoittunut on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua toimeentulotukea ennakkona, vastaavalta ajalta myönnetty ansionmenetyskorvaus maksetaan toimeentulotuen korvaamiseksi sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle sen hakemuksesta.

144 §

*Ansionmenetyskorvauksen maksun
keskeyttäminen vankeusrangaistuksen ajalta*

Ansionmenetyskorvauksen maksaminen vankeusrangaistusta suorittavalle korvaussensaajalle keskeytetään, kun rangaistuksen suorittaminen on kestänyt kuukauden. Hakemuksesta ansionmenetyskorvauksen maksamista kuitenkin jatketaan, jos vankeusrangaistuksen suorittaminen ei estä häntä tekemästä työsopimuslain tarkoittamaa ansiotyötä tai hankkimasta tuloja yrittäjänä. Keskeytettyä ansionmenetyskorvausta aletaan hakemuksesta maksaa korvaussensaajalle vapautumista seuraavasta päivästä lukien.

Keskeytetty ansionmenetyskorvaus tai osa siitä voidaan hakemuksesta maksaa korvaussensaajan aviopuolisolle, 100 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai alle 18-vuotiaalle lapselle, joiden elatuksesta korvaussensaaja huolehtii, jos se on tarpeen heidän elatuksensa turvaamiseksi.

145 §

Korvausten maksamisen etusijajärjestys

Jos korvaus on tämän tai muun lain nojalla maksettava muulle kuin sille, jolle se on tämän lain perusteella myönnetty ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella, toimielimellä tai muulla taholla on siihen oikeus, korvaus maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

1) vakuutuslaitokselle sen aiheuttomasti maksaman korvauksen 247 §:ssä tarkoitettuna takaisinperintänä;

2) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain 12 luvun 2 §:n ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 22 §:n nojalla;

3) työnantajalle ja sairauskassalle 139 §:n ja valtiolle palkkaturvalain 16 §:n nojalla;

4) työttömyyskassalle 141 §:n ja Kansaneläkelaitokselle 141 tai 142 §:n nojalla;

5) eläkelaitokselle 140 §:n nojalla;

6) kunnalle 143 §:n nojalla;

7) Kansaneläkelaitokselle opintotukilain 28 §:n nojalla; sekä

8) ulosottoviranomaiselle ulosottokaaren (705/2007) 4 luvun 2 §:n nojalla.

19 luku

Velvoitteiden laiminlyönnin vaikutus korvausasian käsittelyyn

146 §

Korvausasian vireilletulon viivästyminen vahingoittuneen laiminlyönnin johdosta

Jos korvausasian vireilletulo on olennaisesti viivästynyt sen vuoksi, että vahingoittunut on laiminlyönyt 110 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuutensa, häneltä voidaan evätä korvaus viivästymisajalta kokonaan tai osittain, jos epäminen on olosuhteet huomioon ottaen kohtuullista.

147 §

Korvausasian vireilletulon tai käsittelyn viivästyminen työnantajan laiminlyönnin johdosta

Jos korvausasian vireilletulo tai käsittely on olennaisesti viivästynyt sen vuoksi, että työnantaja on laiminlyönyt 111 §:ssä säädetyn velvollisuutensa, voidaan työnantajalle 139 §:n nojalla maksettava korvaus evätä viivästymisajalta.

148 §

Korvausasian käsittelyn ja maksamisen keskeyttäminen sekä asian ratkaiseminen

Jos vahingoittunut tai hänen edunsaajansa laiminlyö 130 §:ssä säädetyn tietojen antamisvelvollisuuden tai vahingoittunut laiminlyö 132 §:n mukaisen velvollisuutensa mennessä tutkimuksiin korvausoikeuden selvittämiseksi taikka 133 §:ssä säädetyn velvollisuutensa ottaa vastaan sairaanhoitoa, vakuutuslaitoksella on oikeus keskeyttää korvausasian käsittely siihen saakka, kunnes vahingoittunut tai edunsaaja täyttää velvoitteensa.

Jos korvausta saava laiminlyö 134 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa tai muutoin on ilmeistä, että edellytykset myönnetyn korvauksen maksamisen jatkamiselle eivät enää täyty, vakuutuslaitos voi väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen. Maksamisen keskeyttämisestä on välittömästi ilmoitettava vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen.

Jos korvausasian käsittely on 1 momentin nojalla tai korvauksen maksaminen 2 momentin nojalla keskeytetty, vakuutuslaitoksen on ratkaistava oikeus korvaukseen käytettävissä olevien selvitysten perusteella. Päätös on annettava viivytyksettä.

149 §

Ammatillisen kuntoutuksen keskeytyminen

Jos tämän lain mukainen ammatillinen kuntoutus tai kuntoutustarpeen ja -mahdollisuuksien selvittäminen keskeytyy taikka kuntoutuksen alkaminen viivästyy vahingoittuneesta riippuvasta syystä, joka ei ole korvattavan vamman tai sairauden seurausta, keskeytymisen tai viivästymisen ajalta ei makseta kuntoutusrahaa.

150 §

Takautuvan korvauksen maksaminen keskeyttämisen jälkeen

Jos 148 §:n 3 momentin nojalla annetun päätöksen jälkeen korvausasian käsittely aloitetaan uudelleen, korvausta ei ilman erityistä

syytä makseta vuotta pitemmältä ajalta takautuvasti.

151 §

Sairaanhoidtoa koskevan velvoitteen laiminlyönnin vaikutus korvaukseen

Jos vamma tai sairaus on olennaisesti pitkittynyt tai se on olennaisesti pahentunut vahingoittuneen 133 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden laiminlyönnin johdosta, korvausta ei makseta siltä osin kuin se aiheutuu mainitusta syystä.

152 §

Viivästyskorotus

Jos vakuutuslaitos on laiminlyönyt päätöksen antamisen 127 §:ssä säädettyssä ajassa tai korvauksen maksamisen 135 §:ssä säädetyllä tavalla, vakuutuslaitoksen on maksettava korvaus viivästysajalta korotettuna. Viivästyskorotus on korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa viivästyskorotusta ei kuitenkaan koske lakisääteistä vakuutustointia harjoittavien vakuutus- ja eläkelaitosten välisiä yhteensovituksia eikä takautumisoikeuteen perustuvia suorituksia.

Viivästyskorotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä. Saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle korvauserälle viivästyskorotus kuitenkin lasketaan korvauserän eräpäivästä. Kun vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen on haettu muutosta, voi muutoksenhakuelin määrätä, että viivästyskorotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos vakuutuslaitos osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen korvauksensaajan olosuhteissa.

Jos vakuutuslaitos ei ole voinut maksaa korvausta oikeassa ajassa korvauksensaajasta johtuvasta syystä, vakuutuslaitos ei ole velvollinen maksamaan viivästyskorotusta pitemmältä ajalta kuin siitä päivästä, jona vakuutuslaitos on saanut tiedon esteen lakkaamisesta. Jos korvauksen maksaminen viivästyy lain säännöksen johdosta, yleisen liikenteen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun niihin rinnastettavan ylivoimaisen es-

teen vuoksi, vakuutuslaitos ei ole velvollinen maksamaan viivästyskorotusta tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Viivästyskorotusta, jonka määrä on pienempi kuin 7,28 euroa, ei makseta.

153 §

Korvausasian siirtäminen Tapaturmavakuutuskeskukselle vakuutusyhtiön viivästymisen johdosta

Jos vakuutusyhtiö ei ole aloittanut korvausasian selvittämistä 119 §:ssä säädettyssä ajassa tai antanut päätöstä 127 §:ssä säädettyssä ajassa, vahingoittunut tai hänen edunsaajansa voi tehdä hakemuksen Tapaturmavakuutuskeskukselle korvausasian siirtämisestä sen käsiteltäväksi.

154 §

Viivästyneen korvausasian käsittely

Tapaturmavakuutuskeskuksen on käsiteltävä 153 §:ssä tarkoitettu hakemus kiireellisenä. Tapaturmavakuutuskeskuksen on hakemuksen johdosta kuultava asianomaista vakuutusyhtiötä. Vakuutusyhtiön on toimitettava lausuntonsa mukana viipymättä hallussaan olevat, asian selvittämiseen tarvittavat asiakirjat. Jos lausuntoa tai asiakirjoja ei ole toimitettu Tapaturmavakuutuskeskuksen asettamassa kohtuullisessa määräajassa, voidaan korvausasian selvittäminen tai päätöksen antaminen pelkästään tällä perusteella katsoa laiminlyödyksi.

Tapaturmavakuutuskeskuksen on annettava hakemuksen johdosta päätös vakuutusyhtiölle ja vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen. Tapaturmavakuutuskeskuksen päätöstä on noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä toisin ratkaistu. Vakuutusyhtiö ei saa hakea muutosta valittamalla Tapaturmavakuutuskeskuksen päätökseen.

Jos Tapaturmavakuutuskeskus katsoo päätöksellään, että korvausasia on 153 §:ssä tarkoitetulla tavalla viivästynyt, sen on huolehdittava viivästyneen korvausasian käsittelystä ja maksettava lainmukainen korvaus.

155 §

Viivästyneen asian käsittelystä aiheutuneiden kustannusten maksaminen

Vakuutusyhtiön on maksettava Tapaturma-vakuutuskeskukselle takaisin sille viivästyneen asian käsittelystä aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä sen maksamat korvaukset ja täyskustannusmaksut.

V OSA

VAKUUTTAMINEN JA VAKUUTUSMAKSU

20 luku

Vakuuttaminen

156 §

Vakuutuksen ottaminen

Työnantajan tulee 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa täyttääkseen ottaa työntekijöilleen vakuutus ennen työnteon aloittamista 205 §:ssä tarkoitetusta vakuutusyhtiöstä.

Työnantajan ottaman vakuutuksen katsotaan koskevan kaikkia työntekijöitä, jollei yrityksen määrättyä osaa tai määrättyä työtä varten ole otettu eri vakuutusta. Jos työnantaja on ottanut vakuutuksen samaa työtä varten kahdesta tai useammasta vakuutusyhtiöstä, niin ensiksi otettu vakuutus on pätevä.

157 §

Vakuutuksen myöntäminen ja alkaminen

Vakuutusyhtiön on myönnettävä siltä haettu 156 §:ssä tarkoitettu vakuutus.

Vakuutus alkaa siitä ajankohdasta, jolloin vakuutusyhtiö on todistettavasti vastaanottanut vakuutushakemuksen, jollei myöhemmästä alkamisajasta ole sovittu.

Vakuutusyhtiön on annettava vakuutuksenottajalle kirjallinen vahvistus vakuutuksen voimassaolosta.

158 §

Jatkuva ja määräaikainen vakuutus

Vakuutus tehdään jatkuvaksi ja vakuutuskautena on kalenterivuosi (*jatkuva vakuutus*). Kesken vuotta voimaan tulevan vakuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päättyy kuitenkin vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä.

Vakuutus voidaan tehdä myös määräajaksi enintään vuoden kestävä työtä tai työkohtetta varten (*määräaikainen vakuutus*). Vakuutuskautena on tällöin vakuutuksen voimassaoloaika. Määräaikainen vakuutus päättyy ilman irtisanomista. Jos työ kuitenkin kestää yli määräajan ja vakuutuksenottaja ennen määräajan päättymistä ilmoittaa vakuutusyhtiölle työn jatkumisesta, määräaikaisen vakuutuksen voimassaoloa jatketaan vakuutuksenottajan ilmoittamaan uuteen määräaikaan saakka, kuitenkin enintään 12 kuukautta.

159 §

Vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuus vakuutusta otettaessa

Vakuutuksenottaja on velvollinen ilmoittamaan vakuutusyhtiölle työtapaturma- ja ammattitautiriskin arviointia, vakuutusmaksun määräämistä ja vakuutuksen hoitoa varten tarpeelliset tiedot toimialastaan, teettämänsä työn määrästä ja laadusta, työn alkamisajasta, yrityksen omistussuhteista, 166 §:n 5 momentissa tarkoitetusta työturvallisuustyöstä sekä muista vakuutusyhtiön määrittelemistä vakuutusmaksuun vaikuttavista seikoista.

Vakuutuksenottajan on ilmoitettava tiedot vakuutusta haettaessa tai viimeistään 14 päivän kuluessa vakuutuksen alkamisesta. Jos vakuutuksenottaja ei ilmoita tietoja mainitussa ajassa, vakuutusyhtiö määrää vakuutusmaksun kuten 161 §:ssä säädetään.

160 §

Vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuus vakuutuksen voimassa ollessa ja päättyessä

Vakuutuksenottajan on ilmoitettava 159 §:n 1 momentissa tarkoitetut, vakuutus-

yhtiön pyytämät tiedot vakuutusyhtiölle vuosittain tammikuun loppuun mennessä.

Vakuutuksenottajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettuja tietoja koskevista olennaisista muutoksista kalenterivuoden aikana. Ilmoitus on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa muutoksesta.

Vakuutuksenottajan on ilmoitettava määrällä aikaisen vakuutuksen päätyttyä 1 momentissa tarkoitettut tiedot 30 päivän kuluessa vakuutuksen päättymisestä.

161 §

Vakuutusmaksun määrääminen

Vakuutusyhtiö määrää vakuutusmaksun maksuperusteidensa mukaan sillä käytettävissä olevien tietojen perusteella siten kuin 21 luvussa säädetään.

162 §

Jatkuvan vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Vakuutuksenottaja voi siirtää jatkuvan vakuutuksen toiseen vakuutusyhtiöön kirjallisesti erityisellä siirtoilmoituksella. Vakuutus voidaan siirtää siten, että se päättyy maaliskesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen vakuutuskauden päättymistä. Vakuutuksenottaja tekee siirtoilmoituksen uudelle vakuutusyhtiölle, jonka on toimitettava se vanhaan vakuutusyhtiöön viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päiviä.

Vakuutus tulee voimaan uudessa vakuutusyhtiössä siitä ajankohdasta, kun aikaisemman vakuutuksen voimassaolo päättyy. Jos vakuutuksenottaja on tehnyt siirtoilmoituksen kahteen tai useampaan vakuutusyhtiöön samasta ajankohdasta alkaen, niin ensiksi tehty siirto on pätevä, jollei muuta ole sovittu vakuutuksenottajan ja näiden vakuutusyhtiöiden kesken.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä vakuutuksen siirtomenettelystä.

163 §

Vakuutuksenottajan varattomuus tai olinpaikan tuntemattomuus

Vakuutus katsotaan päättyneeksi siitä päivästä alkaen, kun vakuutuksenottaja asetetaan konkurssiin tai kun ulosottomies on antanut ulosottokaaren 3 luvun 95 §:n mukaisen estotodistuksen vakuutuksenottajan varattomuudesta tai tämän olinpaikan tuntemattomuudesta.

164 §

Konkurssipesän vakuuttamisvelvollisuus

Jos vakuutuksenottaja asetetaan konkurssiin ja työnteke jatkuu konkurssipesän lukuun, konkurssipesän on otettava uusi vakuutus konkurssin alkamisesta lukien.

165 §

Vakuutuksen päätyminen vakuutusyhtiön konkurssin johdosta

Vakuutus päättyy kuukauden kuluttua siitä, kun vakuutuksenottaja sai tiedon vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin alkamisesta ja hänen velvollisuudestaan ottaa uusi vakuutus tässä määräajassa. Jollei vakuutuksenottaja ole tätä ennen ottanut vakuutusta toisesta vakuutusyhtiöstä, hänen katsotaan laiminlyöneen tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Erityisen selvityspesän hallinto ja ulkomaisen vakuutusyhtiön osalta Tapaturmavakuutuskeskus on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kirjallisesti vakuutuksenottajille edellä mainitusta velvollisuudesta ottaa vakuutus toisesta vakuutusyhtiöstä.

21 luku

Vakuutusmaksun määräytyminen ja maksaminen

166 §

Vakuutusyhtiön maksuperusteet

Vakuutusyhtiöllä on oltava yhtiön hallituksen hyväksymät vakuutusmaksujen laskuperusteet (*maksuperusteet*), joista ilmenee, miten vakuutusmaksut määrätään. Maksuperusteita on sovellettava yhdenmukaisesti kaik-

kiin vakuutuksenottajiin. Maksuperusteissa on oltava yksiselitteiset vakuutusmaksujen laskentakaavat ja niistä on ilmentävä vakuutusmaksun määrittämisestä koskevat menettelytavat. Menettelytavoissa on määriteltävä myös, miten maksuperusteita sovelletaan vakuutuksenottajaa koskevien erityisten olosuhteiden tai olosuhteiden muutosten johdosta.

Maksuperusteita voidaan muuttaa kesken vakuutuskauden maksuperusteissa olevan teknisen virheen tai vakuutusyhtiöstä riippumattoman, maksutasoon olennaisesti vaikuttavan seikan vuoksi. Maksuperusteiden muutosta sovelletaan kaikkiin vakuutuksenottajiin kyseisen vakuutuskauden alusta alkaen.

Maksuperusteet on laadittava tämän lain mukaisille pakolliselle vakuutukselle, vapaaehtoiselle työajan vakuutukselle ja vapaaajan vakuutukselle kullekin erikseen. Maksuperusteet on laadittava siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisissa suhteissa vakuutuksista aiheutuvien, odotettavissa olevien kustannusten pääoma-arvoon. Vakuutusmaksun määrittämisessä on otettava huomioon vakuutettujen etujen turvaavuus ja tapaturma- ja ammattitautiriski.

Jos vakuutuksenottajan teettämän työn määrä on tapaturmariskin arvioinnin tilastollisen luotettavuuden kannalta riittävän suuri (*erikoismaksuperusteinen vakuutuksenottaja*), tulee vakuutuksenottajan vakuutuksista aiheutuneet korvaukset ja täyskustannusmaksut ottaa huomioon vakuutusmaksua määrittäessään. Muussa tapauksessa vakuutuksenottajan vakuutusmaksun tulee perustua vakuutusyhtiön soveltamaan riskiluokitukseen (*taulustomaksuperusteinen vakuutuksenottaja*). Jos usea vakuutuksenottaja kuuluu samaan taloudelliseen yhteenliittymään, yhteenliittymää voidaan maksuperusteissa määrittävällä tavalla käsitellä yhtenä vakuutuksenottajana.

Taulustomaksuperusteisen vakuutuksenottajan vakuutusmaksun määrittämisessä on myös otettava huomioon työnantajan dokumentoitu ennalta ehkäisevä työturvallisuustyö.

167 §

Tilastohistoria

Kun vakuutusyhtiö on saanut vakuutuksen myöntämistä koskevan tarjouspyynnön va-

kuutuksenottajalta, jonka ilmoittama palkkasumma on vähintään 150 000 euroa vuodessa, sillä on oikeus saada maksutta vakuutusyhtiöltä, jossa vakuutus on tai on ollut, kunkin tarjouspyynnön kohteena olevan pakollisen vakuutuksen palkka- sekä vahinkotahtuma- ja korvaustiedot. Nämä tiedot on oikeus saada viideltä viimeiseltä täydeltä sekä kuluvalta vakuutuskaudelta (*tilastohistoria*). Vakuutusyhtiön on toimitettava tilastohistoria viivytyksettä, kuitenkin viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjousta tekevä vakuutusyhtiö on sitä pyytänyt.

Kun vakuutuksenottaja siirtää vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, vakuutusyhtiön, jossa vakuutus päättyy, on toimitettava tilastohistoriaan kuuluvat kunkin pakollisen vakuutuksen palkkatiedot viimeiseltä täydeltä ja kuluvalta vakuutuskaudelta uudelle vakuutusyhtiölle 14 päivän kuluessa vakuutuksen 162 §:n 1 momentissa tarkoitetusta viimeisestä siirtopäivästä.

Kun vakuutuksenottaja on siirtänyt vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, tämän on pyydettävä viipymättä aikaisemmilta vakuutusyhtiöiltä omien maksuperusteidensa mukaan erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan siirtyneiden vakuutusten tilastohistoria. Vakuutusyhtiön on luovutettava tilastohistoria kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilastohistoriaan kuuluvista tiedoista ja säädetään siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

168 §

Vakuutusmaksun perusteena oleva työansio

Vakuutusmaksun perusteena olevaan palkkasummaan luettavat vakuutuksenottajan maksamat työansiot määräytyvät siten kuin 81 §:ssä säädetään ansionmenetyskorvauksen perusteena käytettävästä työansioista.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomaille palvelukseen siten, että hän kuuluu tämän lain soveltamisalaan, työansiona on 81 §:ssä säädetystä poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä ei Suo-

messä ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan mainittua työtä.

169 §

Vakuutusmaksu

Vakuutusmaksu on määrättävä vakuutuskauden alussa voimassa olevien maksuperusteiden mukaisesti. Vakuutusyhtiön on vakuutuskauden päätyttyä tarkistettava vakuutusmaksu soveltamalla kyseiselle vakuutuskaudelle vahvistettuja maksuperusteita sekä vakuutuksenottajaa koskevaa viimeisintä käytävissä olevaa maksuperusteiden edellyttämää tietoa. Jos tarkistettu vakuutusmaksu poikkeaa jo peritystä vakuutusmaksusta, vakuutusyhtiön on perittävä tai palautettava vakuutuksenottajalle tämä erotus (*tasointuvakuutusmaksu*).

Tasointuvakuutusmaksu erääntyy maksettavaksi vakuutusyhtiön määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua vakuutuskauden päättymisestä tai, jos vakuutus on päättynyt kesken vakuutuskauden, vakuutuksen päättymisestä. Erikoismaksuperusteisten vakuutuksenottajien tasointuvakuutusmaksun osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla pidempi, jos siitä on vakuutuksenottajan kanssa sovittu, kuitenkin enintään neljä vuotta. Vakuutusyhtiö voi maksuperusteissaan määritellä määrän, jota pienempiä tasointuvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta.

Vakuutusyhtiön on tarkistettuaan vakuutuskauden vakuutusmaksun annettava vakuutuksenottajalle tieto siitä, kuinka vakuutusmaksun maksuunpanoon voi hakea muutosta 240 §:n mukaisella perustevalituksella. Jos vakuutuskauden vakuutusmaksu on kiinteä maksu, jota ei tarkisteta, mainittu tieto on annettava vakuutusmaksun maksuunpanon yhteydessä.

170 §

Vakuutuksenottajan oikeus saada tietoa vakuutusmaksun perusteista ja kehityksestä

Vakuutusyhtiön on sovellettava maksuperusteitaan siten, että vakuutuksenottajan on mahdollista saada oikea ja riittävä kuva vakuutusmaksuunsa vaikuttavista tekijöistä.

Erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan on saatava riittävä tieto myös vakuutusmaksun pidemmän aikavälin kehityksestä.

171 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ylläpitämä riskiluokitus

Tapaturmavakuutuskeskuksen on ylläpidettävä tapaturma- ja ammattitautiriskiä kuvaavaa riskiluokitusta, joka perustuu 235 §:ssä tarkoitetun työtapaturma- ja ammattitautirekisterin toimialaa tai teetettyä työtä koskevaan tietoon. Vakuutusyhtiön on soveltamastaan riskiluokituksesta riippumatta järjestettävä tilastointinsa siten, että Tapaturmavakuutuskeskuksen ylläpitämän riskiluokituksen edellyttämät tiedot ovat 257 §:n 1—3 momentin mukaisesti Tapaturmavakuutuskeskuksen käytettävissä.

172 §

Viivästyskorko ja perintäkulut

Vakuutuksenottajan on maksettava viivästyneelle vakuutusmaksulle viivästymisajalta vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 a §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaan sekä viivästyneen maksun perintäkulut. Näiden saatavien perinnästä säädetään saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

173 §

Vakuutusmaksun vanhentuminen

Vakuutusyhtiö ei saa määrätä työnantajan maksettavaksi vakuutusmaksua sen jälkeen, kun viisi vuotta on kulunut sen kalenterivuoden päättymisestä, jona vakuutuskauden tasointuvakuutusmaksu on erääntynyt.

174 §

Vakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain mukainen vakuutusmaksu saadaan viivästyskorkoineen ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

175 §

Aiheettomasti maksetun vakuutusmaksun palautuksen vanhentuminen

Aiheettomasti maksetun vakuutusmaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua vakuutusmaksun maksupäivästä, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta säädetään velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä.

176 §

Osakkaan tai yhtiömiehen vastuu vakuutusmaksusta

Jos vakuutuksenottaja on yhteisö tai yhtiö, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa kuin omasta velastaan, osakas tai yhtiömies on vastuussa myös yhteisön tai yhtiön tämän lain mukaisista vakuutusmaksuista.

22 luku

Vakuuttamisen valvonta

177 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Tapaturmavakuutuskeskus valvoo, että työnantaja täyttää 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa.

Jos työnantaja laiminlyö vakuuttamisvelvollisuuden eikä Tapaturmavakuutuskeskuksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, Tapaturmavakuutuskeskus ottaa työnantajan kustannuksella sille pakollisen vakuutuksen valitsemastaan vakuutusyhtiöstä.

178 §

Vakuutusrekisteri

Tapaturmavakuutuskeskus ylläpitää vakuuttamisen valvontaa, harmaan talouden tor-

juntaa ja korvausvastuullisen vakuutusyhtiön selvittämistä varten rekisteriä työnantajista, joilla on pakollinen vakuutus työntekijöitään varten (*vakuutusrekisteri*). Vakuutusrekisteriin merkitään vakuutuskohtaisesti työnantajan nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai henkilötunnus, tieto vakuutusyhtiöstä sekä vakuutuksen voimassaoloajasta.

179 §

Vakuutusyhtiön valvontavelvollisuus

Vakuutusyhtiö valvoo, että siltä vakuutuksen ottanut työnantaja täyttää tämän lain mukaiset ilmoittamis- ja muut vakuuttamiseen liittyvät velvoitteensa.

180 §

Työsuojeluviranomaisen valvontavelvollisuus

Työsuojeluviranomainen valvoo, että työnantaja täyttää 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Työsuojeluviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Tapaturmavakuutuskeskukselta maksettua vakuutusrekisterin sisältämiä tietoja sellaisesta työnantajasta, jonka työpaikkaan kohdistuu työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) tarkoitettu valvonta. Työsuojeluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava Tapaturmavakuutuskeskukselle, jos on syytä epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt vakuuttamisvelvollisuuttaan.

181 §

Vakuutusmaksua vastaava maksu

Työnantaja, joka on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen maksamaan maksun, joka vastaa kohtuulliseksi katsottavaa vakuutusmaksua siltä ajalta, jota laiminlyönti koskee, ei kuitenkaan pitemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta.

182 §

Laiminlyöntimaksu

Työnantaja, joka on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään kolme kertaa sen suuruinen kuin 181 §:ssä tarkoitettu maksu.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin tahallisuus ja toistuvuus sekä vakuuttamatta jääneen työn määrä ja riski.

Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä luonnolliselle henkilölle, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisena ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 2 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen kohtuutonta.

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa viireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

183 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Jos Tapaturmavakuutuskeskus katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, sen on tehtävä hakemus Valtiokonttorille 181 §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksua vastaavan maksun sekä 182 §:ssä tarkoitettua laiminlyöntimaksun määräämisestä.

Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, sekä velvoittaa vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan maksamaan 1 momentissa mainitut maksut Tapaturmavakuutuskeskukselle. Työnantaja saa hakea muutosta päätökseen tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella.

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 169 sekä 172—176 §:ssä, sovelletaan myös 181 ja 182 §:ssä säädettyyn maksuun.

184 §

Vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu

Tapaturmavakuutuskeskus perii työnantajalta, jonka työssä on sattunut tämän lain nojalla korvattava vahinkotapahtuma vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin aikana, maksettujen korvausten ja täyskustannusmaksujen määrän, kuitenkin enintään 5 000 euroa vahinkotapahtumaa kohden.

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 172 ja 174 §:ssä, sovelletaan myös 1 momentissa säädettyyn maksuun.

185 §

Korvausoikeuden menettäminen

Jos työnantaja on laiminlyönyt 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa osana työntekijän sosiaaliturvan järjestelmällistä laiminlyöntiä ja työntekijä on ollut tietoinen laiminlyönnistä sekä omalla toiminnallaan mahdollistanut laiminlyönnin tapahtumisen välttämättä siten myös työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksamisen, työntekijällä ei ole oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen.

186 §

Vakuuttamisvelvollisuuden kiertäminen ja väärinkäyttö

Jos 3 §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden kiertämiseksi, vakuutusmaksun välttämiseksi, perusteettoman vakuutusturvan järjestämiseksi tai muusta vastaavasta syystä oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, vakuuttamisvelvollisuutta ratkaistaessa, vakuutusmaksua määrättäessä tai tämän lain mukaista korvausasiaa käsiteltäessä on meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

VI OSA

VAPAAEHTOISET VAKUUTUKSET

23 luku

Yleiset säännökset

187 §

Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset

Tämän lain mukaisia vapaaehtoisia vakuutuksia ovat työajan vapaaehtoinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus sekä vapaa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus.

Vapaaehtoiseen vakuutukseen sovelletaan pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Vakuutusyhtiö ei voi vakuutusehdoilla laajentaa vapaaehtoisen vakuutuksen turvaa. Vakuutusyhtiö voi vakuutusehdoissa rajata vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen koskemaan vain harrasteliikunnassa sattuvia tapaturmia, rajata harrasteurheilulajeja vakuutuksen ulkopuolelle tai tehdä rajoituksia vakuutettavaan henkilökoukkoon.

24 luku

Yrittäjän työajan vakuutus

188 §

Yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Henkilöllä, jolla on yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukainen eläkevakuutus, on oikeus saada itsensä vakuutetuksi yrittäjätyössä sattuvien vahinkotapahtumien varalta. Vakuutus otetaan yhdestä vakuutusyhtiöstä niin, että se kattaa yrittäjän eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen vakuuttaman yrittäjätyön. Vakuutus ei voi alkaa takautuvasti.

Yrittäjän vuosityöansio, jota käytetään 1 momentissa tarkoitetussa vakuutuksessa ansionmenetyskorvauksen ja perhe-eläkkeen perusteena, on hänelle vahvistetun yrittäjän eläkelain 112 §:n mukaisen, vahinkopäivänä voimassa olleen työtulon suuruisen. Jos mainitun pykälän mukainen työtulo on vahvistettu siinä säädetyn enimmäismäärän suurui-

seksi, vuosityöansio voidaan hakemuksesta vahvistaa tätä suuremmaksi, kuitenkin enintään yrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen työtulon suuruiseksi noudattaen yrittäjän eläkelain 112 §:n 1 momentissa säädettyjä periaatteita.

189 §

68 vuotta täyttäneen yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Jos yrittäjä täyttäessään 68 vuotta jatkaa yrittäjätyötään, vakuutusyhtiö voi hakemuksesta jatkaa 188 §:n mukaisen vakuutuksen voimassaoloa. Tällöin vuosityöansio vahvistetaan yrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen työtulon suuruiseksi noudattaen yrittäjän eläkelain 112 §:n 1 momentissa säädettyjä periaatteita.

190 §

Alle 18-vuotiaan yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Alle 18-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus saada itsensä vakuutetuksi 188 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella, jos hän täyttää yrittäjän eläkelain 3 §:ssä säädettyt edellytykset.

Edellä 188 §:n 2 momentissa tarkoitettu vuosityöansio vahvistetaan alle 18-vuotiaan yrittäjän työpanosta vastaavan vuotuisen työtulon suuruiseksi noudattaen yrittäjän eläkelain 112 §:n 1 momentissa mainittuja periaatteita.

191 §

Yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen myöntäminen

Poiketen siitä, mitä 157 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö ei ole velvollinen myöntämään vakuutusta, jossa käytetään 188 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaista vuosityöansiota, eikä 189 §:n mukaista vakuutusta.

Vakuutusyhtiö voi myös olla myöntämättä yrittäjän vapaaehtoista työajan vakuutusta vakuutuksenottajalle, jolta yhtiöllä on erääntyneitä riidattomia saatavia.

192 §

Vakuutusyhtiön oikeus irtisanoa yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus

Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus, jos vakuutuksenottaja on laiminlyönyt erääntyneen vakuutusmaksun maksamisen, tai jos vakuutuksenottaja on tahallisesti antanut korvausasian käsittelyä tai vakuutusmaksun määräämistä varten vääriä tai puutteellisia tietoja hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudelta taloudellista hyötyä.

Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Vakuutus päättyy 30 päivän kuluttua irtisanomisen lähettämisestä. Kun irtisanomisen syy on 1 momentissa tarkoitettu vakuutusmaksun maksamisen laiminlyönti, vakuutus ei kuitenkaan pääty, jos vakuutuksenottaja on maksanut erääntyneen vakuutusmaksun ennen irtisanomisajan päättymistä. Vakuutusyhtiön on annettava vakuutuksen päättymisestä päätös vakuutuksenottajalle.

193 §

Vakuutuksen päättymisen yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen päättyessä

Yrittäjän vapaaehtoinen työajan vakuutus päättyy samasta ajankohdasta lukien, josta yrittäjän eläkelaisa tarkoitettu eläkevakuutus päättyy, jollei 189 §:stä muuta johdu. Vakuutus voi päättyä takautuvasti. Jos yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus ei tule voimaan, koska yrittäjän toiminta ei ole mainitun lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta, vakuutus päättyy yrittäjän toiminnan päättyessä.

Vakuutusyhtiön on annettava vakuutuksen päättymisestä päätös vakuutuksenottajalle.

194 §

Yrittäjän oikeus irtisanoa vapaaehtoinen työajan vakuutus

Yrittäjä voi kirjallisesti irtisanoa vapaaehtoisesta työajan vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut vakuutusyhtiölle.

195 §

Vahinkotapahtumasta ilmoittaminen

Yrittäjän on tehtävä 111 §:n 2 momentin mukainen ilmoitus vahinkotapahtumasta vakuutusyhtiölle viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä vahinkopäivästä.

Jos yrittäjä laiminlyö 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, korvaus voidaan evätä viivästymisajalta, jos epäminen on olosuhteet huomioon ottaen kohtuullista.

196 §

Vahinkotapahtuman sattumisolosuhteet

Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun työtekopaikan alueeseen katsotaan kuuluvan alue, jossa yrittäjä kulloinkin tekee yrittäjätyötään. Työtekopaikan alueeseen eivät kuitenkaan kuulu yrittäjän asunto tai muut pääasiallisesti hänen yksityiskäytössään olevat alueet.

Edellä 24 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna koulutustilaisuutena pidetään yrittäjätyöhön liittyvää koulutusta. Yrittäjään ei sovelleta, mitä 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään virkistystilaisuudessa sattuneen tapaturman korvaamisesta.

Mitä 25 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti silloin, kun yrittäjä tekee työtään asunnossaan tai muualla kuin työtehtävän edellyttämässä työtekopaikassa.

197 §

Yrittäjän päiväraha

Yrittäjän päivärahaan ei sovelleta 56 §:n 2 momentin, 57—60 ja 70 §:n säännöksiä.

Päiväraha maksetaan täyden työkyvyttömyyden mukaan, jos vahinko estää pääasiallisesti yrittäjätyön tekemisen. Päivärahaa maksetaan puolet täyden työkyvyttömyyden mukaisesta päivärahasta, jos vahinko merkittävästi rajoittaa yrittäjätyön tekemistä.

Päiväraha on 1/360 188—190 §:n mukaisesta yrittäjän vuosityöansiesta. Vuosityöansioon ei sovelleta, mitä 71—73 ja 75—79 §:ssä säädetään.

198 §

Yrittäjän tapaturmaeläke

Sen lisäksi, mitä 63 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, yrittäjän työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon hänen yrittäjän eläkelain 112 §:n mukainen työtulonsa, joka on voimassa vahinkotapahtuman jälkeen. Jos mainittua työtuloa ei ole pienennetty vahinkotapahtuman jälkeen, yrittäjällä ei ole oikeutta toistaiseksi myönnettävään tapaturmaeläkkeeseen.

Kun lasketaan yrittäjän tapaturmaeläkkeen määrää 66 §:n 1 momentin nojalla, vuosityöansiona käytetään 188—190 §:n mukaista yrittäjän vuosityöansiota. Vuosityöansioon ei sovelleta, mitä 71—73 ja 75—79 §:ssä säädetään. Yrittäjän tapaturmaeläkkeeseen ei sovelleta, mitä 70 §:ssä säädetään.

25 luku

Vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus

199 §

*Vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus
työntekijöille*

Pakollisen vakuutuksen työntekijöilleen ottanut työnantaja voi liittää vakuutukseen vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen. Vakuutuksen perusteella korvataan vahinkotapahtumana tapaturma, joka ei ole sattunut 21—25 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa. Tapaturmaa ei korvata, jos sen sattuessa vakuutetun työnteko vakuutuksenottajan lukuun ja vakuutuksenottajan palkanmaksuvelvollisuus ovat olleet yhdenjaksoisesti keskeytyneenä yli 30 päivän ajan.

Vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettava 58 §:n mukainen päiväraha määrätään vakuutuksen ottaneen työnantajan maksaman sairausajan palkan tai mainitun työnantajan työssä saadun työansion perusteella. Vastaavasti 71—73 §:n mukainen vuosityöansio määräytyy vakuutuksen ottaneen työnantajan työssä saadun työansion perusteella. Vuosityöansioon ei sovelleta, mitä 74—79 §:ssä säädetään.

Vakuutusyhtiöllä ei ole velvollisuutta myöntää 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta. Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutus vakuutusehdoissa määrätyillä perusteilla. Vakuutuksenottaja voi kirjallisesti irtisanoa vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut vakuutusyhtiölle.

200 §

Yrittäjän vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus

Vapaaehtoisen työajan vakuutuksen ottanut yrittäjä voi liittää vakuutukseensa vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen. Vakuutuksen perusteella korvataan tapaturma, joka ei ole sattunut 21—25 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa.

Ansionmenetykskorvauksen ja perhe-eläkkeen perusteena käytetään 188—190 §:n mukaista yrittäjän vuosityöansiota. Päivärahaan sovelletaan mitä 197 §:ssä säädetään ja tapaturmaeläkkeeseen, mitä 198 §:ssä säädetään.

Vakuutusyhtiöllä ei ole velvollisuutta myöntää 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta. Vakuutusyhtiöllä on oikeus irtisanoa vakuutus vakuutusehdoissa määrätyillä perusteilla. Yrittäjä voi kirjallisesti irtisanoa vakuutuksen päättymään aikaisintaan siitä ajankohdasta, kun irtisanomisilmoitus on saapunut vakuutusyhtiölle.

201 §

Korvattavuuden rajoitukset

Vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella ei korvata 26—29 §:ssä tarkoitettua ammattitautia, 30 §:ssä tarkoitettua ammattitautina korvattavaa vamman tai sairauden olennaista pahenemista, 33 §:ssä tarkoitettua työliikkekipeytymistä eikä toisen henkilön tahallaan aiheuttamaa vahinkoa.

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella ei korvata myöskään:

- 1) potilasvahinkolaissa tarkoitettua vahinkoa;
- 2) vahinkotapahtumaa, jonka johdosta vahingoittuneella on oikeus muun lain nojalla tämän lain mukaiseen korvaukseen;

3) vahinkotapahtumaa, jonka johdosta vahingoittuneella on oikeus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen työtapaturmasta tai ammattitaudista;

4) liikennevakuutuslaissa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion vastaavassa laissa tarkoitettua liikennevahinkoa; eikä

5) raideliikennevastoulaissa (113/1999) tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion vastaavassa laissa tarkoitettua raideliikennevahinkoa.

Työehtosopimuksen perusteella otettavan laivaväen vapaa-ajan vakuutuksen ehdoissa voidaan määrätä, ettei sodan, kapinan tai muun vastaavan aseellisen selkkauksen aiheuttamaa tapaturmaa korvata.

202 §

Korvauksesta tehtävät vähennykset

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavasta päivärahasta tehdään laskennallinen vähennys ajalta, jolta vahingoittuneella on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa saman vahinkotapahtuman johdosta, seuraavan taulukon mukaisesti:

Päivärahan määrä vähentämättömänä euroa	Vähennys %
— 100,00	70
100,01 — 120,00	65
120,01 — 150,00	60
150,01 — 175,00	55
175,01 — 210,00	50
210,01 — 260,00	45
260,01 — 340,00	40
340,01 — 500,00 c	35
500,01 —	30

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavasta tapaturmaeläkkeestä vähennetään vahingoittuneelle samalta ajalta maksettava sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, muun lain nojalla maksettava työkyvyttömyyseläke ja sen jälkeinen vanhuuseläke. Edunsaajalle maksettavasta perhe-eläkkeestä vähennetään vastaavasti muun lain nojalla sa-

man vahinkotapahtuman johdosta maksettava perhe-eläke.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään päivärahasta ja tapaturmaeläkkeestä, sovelletaan myös kuntoutusrahaan.

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettavasta sairaanhoitokorvauksesta vähennetään vahingoittuneelle saman vahinkotapahtuman johdosta sairausvakuutuslain nojalla maksettava korvaus.

203 §

Korvattava sairaanhoito

Vapaa-ajan vakuutuksen perusteella korvattavasta sairaanhoidosta aiheutuneiden kustannusten korvauksiin ei sovelleta 40—42 §:ää.

26 luku

Työntekijän vapaaehtoinen työajan vakuutus ulkomaantyössä

204 §

Vapaaehtoinen työajan vakuutus ulkomailla työskentelevälle työntekijälle

Suomalainen työnantaja voi ottaa vapaaehtoisin työajan vakuutuksen sellaiselle työntekijälle, jolle työnantaja voi järjestää työntekijän eläkelain 150 §:n 2—4 momentin nojalla mainitun lain mukaisen eläketurvan. Vakuutusyhtiön oikeuteen olla myöntämättä vakuutusta sovelletaan, mitä 191 §:n 2 momentissa säädetään ja vakuutusyhtiön oikeuteen irtisanoa vakuutus sovelletaan, mitä 192 §:ssä säädetään.

Tämän pykälän mukaisen vakuutuksen perusteella maksettava 58 §:n mukainen päiväraha määrätään yksinomaan vakuutuksen ottaneen työnantajan maksaman sairausajan palkan tai mainitun työnantajan työssä saadun työansion perusteella. Vastaavasti 71—74 §:n mukainen vuosityöansio määräytyy yksinomaan vakuutuksen ottaneen työnantajan työssä saadun työansion perusteella. Vuosityöansioon ei sovelleta, mitä 75—79 §:ssä säädetään.

VII OSA

TOIMEENPANOJÄRJESTELMÄ

27 luku

Vakuutuslaitokset

205 §

Vakuutuksen myöntämiseen oikeutetut vakuutusyhtiöt

Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi myöntää sellainen vakuutusyhtiö, jolla on oikeus harjoittaa vakuutusyhtiölain (521/2008) tai ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan vakuutusluokista annetun lain (526/2008) 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun vahinkovakuutusluokan 1 mukaista vakuutustoimintaa Suomessa.

Jos tästä laista ei muuta johdu, vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuun vakuutusyhtiöön sovelletaan vakuutusyhtiölakia ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia.

206 §

Virkavastuu

Vakuutusyhtiön ja Tapaturmavakuutuskeskuksen palveluksessa olevaan henkilöön sekä hallituksen jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

207 §

Valtiokonttori

Korvauksen valtion työssä aiheutuneen työtapaturman tai ammattitaudin johdosta maksaa Valtiokonttori.

208 §

Vakuutuskannan luovutus

Sen lisäksi, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään Finanssivalvonnan oikeudesta kieltää

vakuutusyhtiön sulautuminen, jakautuminen, kotipaikan siirto ja vakuutuskannan luovutus, Finanssivalvonta ei saa antaa suostumusta tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavan suomalaisen vakuutusyhtiön sulautumiseen, jakautumiseen tai kotipaikan siirtoon eikä tämän lain mukaisen vakuutuskannan luovutukseen ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka ei ole Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jos tällainen toimenpide olennaisesti heikentää vakuutettujen turvaa taikka vaarantaa tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytykset tai kyvyn suoriutua velvoitteistaan. Antaessaan suostumuksen Finanssivalvonta voi liittää suostumukseen edellä mainittujen edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Finanssivalvonnan on ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisua pyydettävä tarvittaessa työnantajien, työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen lausunto toimenpiteen vaikutuksesta tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimeenpanon yleisiin edellytyksiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvien osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:ssä tarkoitettua suostumuksen edellytyksiä.

28 luku

Tapaturmavakuutuskeskus

209 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävät

Tapaturmavakuutuskeskus toimii tämän lain mukaisen vakuutuksen toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselimenä.

Tapaturmavakuutuskeskuksen yleisenä tehtävänä on:

- 1) edistää lain yhdenmukaista toimeenpanoa ja toimeenpanojärjestelmän kehittämistä;
- 2) edistää yhteistyötä lain toimeenpanoa koskevissa asioissa, jotka edellyttävät vakuutuslaitosten yhteistoimintaa, ja hoitaa tästä johtuvia tehtäviä;
- 3) edistää lakia toimeenpaneuvien vakuutuslaitosten yhteistyötä muiden laitosten ja viranomaisten välillä;
- 4) antaa suosituksia lain yhdenmukaisen

toimeenpanon edistämiseksi asioissa, jotka eivät kuulu tapaturma-asiaain korvauslautakunnan tehtäviin;

5) huolehtia lain toimeenpanon edellyttämästä tiedotustoiminnasta.

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on:

1) käsitellä vakuuttamattomassa työssä sattuneen vahinkotapahtuman korvausasia ja periä vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneeltä työnantajalta 184 §:n mukainen omavastuu;

2) antaa 7 §:n mukainen ratkaisu lain soveltamisesta;

3) vahvistaa 111 §:n mukaisen ilmoituksen kaava;

4) huolehtia 154 §:ssä säädetystä viivästyneen korvausasian käsittelyyn liittyvistä tehtävistä;

5) ylläpitää 171 §:n mukaista riskiluokitusta;

6) valvoa 177 §:n mukaisesti työnantajan vakuuttamisvelvollisuutta ja ottaa työnantajalle laiminlyöntitilanteessa pakollinen vakuutus;

7) pitää 178 §:n mukaista vakuutusrekisteriä;

8) tehdä 183 §:n mukainen hakemus Valtiokonttorille vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle työnantajalle määrättävästä vakuutusmaksua vastaavasta maksusta sekä laiminlyöntimaksusta ja ylläpitää tätä varten maksuperusteita;

9) huolehtia 230 §:n mukaisista yhteistakuutehtävistä;

10) huolehtia 231 §:n mukaiseen jakojärjestelmään liittyvistä tehtävistä;

11) kerätä ja tilittää Työsuojelurahastolle 233 §:n mukainen työsuojelumaksu;

12) ylläpitää 235 §:n mukaista työtapaturma- ja ammattitautirekisteriä;

13) harjoittaa lain toimeenpanoon ja tämän lain mukaisten vahinkojen ehkäisyyn liittyvää 236 §:n mukaista tilasto- ja tutkimustoimintaa;

14) hyväksyä 266 §:n 3 momentissa tarkoitettun lausunnon kaava;

15) toimia EU:n sosiaaliturva-asetusten ja Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen tarkoittamana asuin- ja oleskelupaikan laitoksena sekä yhteyselimenä;

16) hoitaa muut Tapaturmavakuutuskes-

kuksen hallituksen päättämät tämän lain toimeenpanoon ja kehittämiseen liittyvät tehtävät.

Poikkeusoloihin varautumisen osalta tehtävien hoitamiseksi Tapaturmavakuutuskeskukseen sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 31 luvun 13 §:ssä säädetään.

210 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen palvelutehtävät

Sen lisäksi, mitä 209 §:ssä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävistä, Tapaturmavakuutuskeskus hoitaa myös hallituksensa määrittelemät palvelutehtävät. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus periä tuottamistaan palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja, joiden tulee kattaa palveluista aiheutuvat kustannukset.

211 §

Muutoksenhakua ja oikaisumenettelyjä koskevien säännösten soveltaminen

Mitä VIII osassa säädetään muutoksenhausta ja oikaisumenettelyistä sovelletaan myös Tapaturmavakuutuskeskuksen muuna kuin vakuutuslaitoksena tämän lain perusteella antamaan päätökseen tai maksuunpanoon.

212 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenet

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavan vakuutusyhtiön on kuuluttava Tapaturmavakuutuskeskukseen (*jäsenvakuutusyhtiö*). Vakuutusyhtiön jäsenyys Tapaturmavakuutuskeskuksessa jatkuu niin kauan kuin sillä on tähän lakiin perustuvia korvausvelvoitteita.

Tapaturmavakuutuskeskukseen kuuluvat lisäksi Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos osallistuvat Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintaan vain siltä osin kuin se liittyy niiden tästä laista johtuvien tehtävien toimeenpanoon.

Vakuutusyhtiön, joka aikoo harjoittaa tä-

män lain mukaista vakuutustoimintaa Suomessa, on viimeistään kaksi kuukautta ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava siitä Tapaturmavakuutuskeskukselle.

213 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattaminen

Jäsenvakuutusyhtiöt, Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ovat velvollisia suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle maksun Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamiseksi.

Jäsenvakuutusyhtiön, Valtiokonttorin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle perusmaksuosuutena 12 000 euroa. Sen jälkeen lasketaan ensin Valtiokonttorin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kustannusosuudet sen mukaan, kuinka suuri osuus Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksista arvioidaan kohdistuvan niille. Kattamatta jäävän osuuden Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksista kattavat jäsenvakuutusyhtiöt vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa. Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tuloslaskelman mukaista tämän lain mukaisen vakuutuksen maksutuloa. Liittymisvuoden perusmaksuosuus on normaali perusmaksu nelinkertaisena.

Tapaturmavakuutuskeskus määrää maksettavaksi kustannusosuudet. Sillä on oikeus periä kustannusosuuksista ennakkoa.

Jäsenvakuutusyhtiöiden, Valtionkonttorin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen kustannusosuuksien laskemisesta ja perinnästä annetaan tarkemmat määräykset sosiaali- ja terveysministeriön Tapaturmavakuutuskeskuksen esityksestä vahvistamissa kustannustenjakoperusteissa.

Kustannusosuus saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettussa laissa säädetään. Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle pääomalle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

214 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimielimet

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimielimiä ovat yleiskokous, hallitus ja toimitusjohtaja.

215 §

Yleiskokous ja sen tehtävät

Yleiskokouksessa on äänioikeus Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenellä. Yleiskokouksessa johtaa asian käsittelyä kokouksessa valittu puheenjohtaja.

Yleiskokouksen tehtävänä on:

- 1) päättää Tapaturmavakuutuskeskuksen säännöistä;
- 2) käsitellä tilinpäätös sekä tilintarkastajien tilinpäätöksestä antama lausunto;
- 3) päättää niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aiheutta;
- 4) päättää hallituksen ja tapaturma-asiaain korvauslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja lääkäriasiantuntijoiden sekä tilintarkastajien palkkioista;
- 5) päättää Tapaturmavakuutuskeskuksen jäseniä edustavien hallituksen jäsenten ja varajäsenten lukumäärästä sekä toimitettava jäseniä edustavien hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä tilintarkastajien vaali; ja
- 6) hyväksyä seuraavan vuoden talousarvio.

216 §

Yleiskokouksen päätösvaltaisuus, äänimäärät ja päätöksenteko

Yleiskokous on päätösvaltainen, jos vähintään puolet jäsenistä on kokouksessa edustettuna.

Jäsenvakuutusyhtiön äänimäärä yleiskokouksessa perustuu sen osuuteen jäsenvakuutusyhtiöiden tämän lain mukaisen vakuutuksen yhteenlasketusta vakuutusmaksutulosta. Äänimäärä on yksi, jos osuus on alle 0,5 prosenttia. Äänimäärä on kolme, jos osuus on alle kaksi prosenttia, mutta vähintään 0,5 prosenttia. Äänimäärä on viisi, jos osuus on alle

15 prosenttia, mutta vähintään kaksi prosenttia. Äänimäärä on seitsemän, jos osuus on vähintään 15 prosenttia.

Valtiokonttorilla ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on kummallakin viisi ääntä.

Yleiskokouksen päätökseksi tulee mielipide, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide. Vaaleissa tulevat valituiksi enimmät äänet saaneet. Jos kuitenkin valittavana on yksi henkilö, valituksi tulemiseen vaaditaan yli puolet annetuista äänistä. Tasatulos vaalissa ratkaistaan arvalla.

217 §

Hallitus, sen toimikausi ja päätösvaltaisuus

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitukseen kuuluu enintään 13 varsinaista jäsentä. Heistä enintään seitsemän edustaa Tapaturmavakuutuskeskuksen jäseniä, kolme työnantajien sekä kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä. Hallitukseen kuuluu enintään viisi varajäsentä, joista yksi edustaa työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpiä keskusjärjestöjä sekä yksi maatalousyrittäjien taloudellisia etuja valvovaa edustavinta järjestöä sekä enintään kaksi Tapaturmavakuutuskeskuksen jäseniä. Edellä tarkoitetut keskusjärjestöt ilmoittavat Tapaturmavakuutuskeskukselle edustajansa sen hallitukseen. Hallituksen jäsenenä ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Hallituksen toimikausi on kolme kalenterivuotta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jos hallituksen jäsen eroaa tehtävästään tai menettää kelpoisuutensa hallituksen jäseneksi kesken toimikauden, hänen tilalleen on nimettävä hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla.

218 §

Hallituksen tehtävät, päätöksenteko ja esteellisyys

Hallituksen tehtävänä on:

1) käyttää Tapaturmavakuutuskeskuksen ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät kuulu yleiskokouksen tai toimitusjohtajan päätösvaltaan;

2) valmistella yleiskokouksessa käsiteltävät asiat;

3) ottaa ja erottaa Tapaturmavakuutuskeskuksen toimitusjohtaja ja toimitusjohtajalle raportoivat johtajat sekä sopia heidän palkkuksestaan ja muista toimenhoidon ehdoista; sekä

4) määrätä 210 §:n mukaisista palvelutehtävistä perittävät maksut.

Hallituksen päätökseksi tulee mielipide, jota useimmat läsnä olleista ovat kannattaneet. Äänten jakaantuessa tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide. Vaaleissa tulevat valituiksi enimmät äänet saaneet. Jos kuitenkin valittavana on yksi henkilö, valituksi tulemiseen vaaditaan yli puolet annetuista äänistä. Tasatulos vaalissa ratkaistaan arvalla.

Hallituksen jäsen ei saa ottaa osaa sellaisen asian käsittelyyn, joka koskee hänen tai sellaisen yhteisön, jonka hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana tai toimihenkilönä hän on, yksityistä etua.

Hallitus voi siirtää toimivaltaansa toimitusjohtajalle, johtajille sekä toimihenkilöille.

219 §

Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimitusjohtajalla tulee olla hyvä työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen tuntemus ja hänen on oltava hyvämaineinen.

Toimitusjohtaja ei saa olla Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenen palveluksessa, kuulua sen hallintoelimiin, toimia jäsenen asiamiehenä eikä muutoinkaan olla sellaisessa suhteessa jäseneseen, että luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään

henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Hallitus nimeää toimitusjohtajan sijaisen. Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti hänen sijaiseensa.

220 §

Toimitusjohtajan tehtävät

Toimitusjohtaja käyttää ylintä päätösvaltaa yksittäisessä asiassa, joka koskee korvauksen maksamista vakuuttamattomassa työssä sattuneesta vahingosta, 154 §:ssä tarkoitettua viivästyneen korvausasian käsittelyä sekä 213 §:ssä tarkoitettujen kustannusosuuksien ja 231 §:n mukaisen jakojärjestelmämaksun vahvistamista ja maksuunpanoa.

Toimitusjohtaja voi siirtää 1 momentissa säädettyä toimivaltaansa johtajille ja toimihenkilöille.

221 §

Nimenkirjoitusoikeus, kirjanpito ja tilinpäätös sekä tilintarkastajat

Tapaturmavakuutuskeskuksen nimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja, kumpikin yksin, taikka kaksi hallituksen valtuuttamaa henkilöä yhdessä.

Tapaturmavakuutuskeskuksen kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997).

Tapaturmavakuutuskeskuksen kirjanpitoa ja tilinpäätöstä sekä hallintoa tarkastamaan yleiskokous valitsee tilikaudeksi kerrallaan kaksi tilintarkastajaa ja näille henkilökohtaiset varatilintarkastajat. Vähintään yhden tilintarkastajan ja hänen varatilintarkastajansa on täytettävä vakuutusyhtiölaissa vakuutusyhtiön tilintarkastajalle asetetut kelpoisuusvaatimukset. Tilintarkastaja toimii samalla Tapaturmavakuutuskeskuksen valvontatilintarkastajana.

222 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen säännöt

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallinnosta annetaan tarkempia määräyksiä Tapaturmavakuutuskeskuksen säännöissä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Tapaturmavakuutuskeskuksen esityksestä.

223 §

Hallituksen ja yleiskokouksen päätöksen moitteenvaraisuus ja mitättömyys

Jos hallituksen tai yleiskokouksen päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se muutoin on lain tai Tapaturmavakuutuskeskuksen sääntöjen vastainen, voi Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsen, hallitus tai hallituksen jäsen nostaa kanteen Tapaturmavakuutuskeskusta vastaan päätöksen julistamiseksi pätemättömäksi. Oikeutta moitekanteen nostamiseen ei ole sillä, joka on kokouksessa myötävaikuttanut päätöksen tekemiseen.

Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä tai, jos päätös on tehty ilman kokousta erillisissä äänestystilaisuuksissa, postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla, kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun päätöstä koskeva pöytäkirja on päivätty. Jollei kannetta nosteta määräajassa, päätöstä on pidettävä pätevänä.

Päätös on moitekanteesta riippumatta mitätön, jos se loukkaa sivullisen oikeutta. Se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, voi nostaa kanteen Tapaturmavakuutuskeskusta vastaan sen vahvistamiseksi, että päätös on mitätön.

224 §

Täytäntöönpanokielto

Kun kanne Tapaturmavakuutuskeskusta vastaan on pantu vireille 223 §:n nojalla, tuomioistuin voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Tällainen kielto tai määräys voidaan myös peruuttaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tuomioistuimen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

225 §

Hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja ovat velvollisia korvaamaan vahingon, jonka he ovat toimessaan tahallisesti tai huolimatto-

muudesta aiheuttaneet Tapaturmavakuutuskeskukselle. Sama koskee tätä lakia tai Tapaturmavakuutuskeskuksen sääntöjä rikkomalla Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Virkavastuusta säädetään 206 §:ssä.

29 luku

Tapaturma-asiain korvauslautakunta

226 §

Tapaturma-asiain korvauslautakunta

Tapaturmavakuutuskeskuksessa toimii tapaturma-asiain korvauslautakunta. Sen tehtävänä on edistää tämän lain mukaisen korvauskäytännön yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja.

227 §

Kokoonpano

Tapaturma-asiain korvauslautakunnassa on puheenjohtaja, kolme lakimiesjäsentä, neljä työmarkkinajäsentä, vähintään viisi lääkäriasiantuntijaa ja tarpeellinen määrä varahenkilöitä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määrää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenten on oltava perehtyneitä tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädäntöön. Puheenjohtajan ja lakimiesjäsenten on oltava oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Lääkäriasiantuntijoiden on oltava Suomessa laillistettuja, vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä lääkäreitä.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtajaksi määrätään sosiaali- ja terveysministeriön edustaja. Lakimiesjäsenet ja vähintään kaksi lääkäriasiantuntijaa sekä heidän varahenkilönsä määrätään Tapaturmavakuutuskeskuksen ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenistä kaksi määrätään työnantajien ja kaksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Työmarkkinajäsenten varahenkilöistä puolet määrätään työnantajien ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lääkäriasiantuntijoista yksi määrätään työnantajien ja yksi työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskei-

simpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Lautakunta, joka voi toimia myös jakaantuneena jaostoihin, valitsee lakimiesjäsenistään tarvittavat varapuheenjohtajat.

Jos tapaturma-asiain korvauslautakunnan puheenjohtaja, jäsen, lääkäriasiantuntija tai varahenkilö tulee pysyvästi estyneeksi tehtävänsä, sosiaali- ja terveysministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden puheenjohtajan, jäsenen, lääkäriasiantuntijan tai varahenkilön ottaen huomioon, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

228 §

Lausuntopyyntömenettely ja tarkemmat säännökset

Lausuntoasioiden käsittely on lautakunnassa kirjallinen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään asian ratkaisemisesta lautakunnassa, lautakunnan päätösvaltaisuudesta ja hallinnosta sekä lausuntopyyntö- ja lautakunnan lausunnon muodosta.

30 luku

Lisävakuutusmaksuvelvollisuus ja yhteistakuumaksu

229 §

Vakuutuksenottajan lisävakuutusmaksuvelvollisuus

Jos vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin johdosta pakolliseen vakuutukseen perustuva korvaus jää joko osittain tai kokonaan turvaamatta vakuutusyhtiölain 14 luvun 5 §:n vakuutuksenottajalle mahdollisesti määrätyn lisämaksuvelvollisuuden toteuttamisen jälkeen, voidaan vakuutuksenottaja velvoittaa maksamaan lisävakuutusmaksu siten kuin tässä pykälässä säädetään. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske kuluttajaa eikä sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka huomioon ottaen hänen elinkeinotoimintansa laatu ja laajuus sekä olosuhteet muutoin on vakuutuksenantajan sopijapuolena rinnastettavissa kuluttajaan.

Lisävakuutusmaksu voidaan määrätä sellaiselle vakuutuksenottajalle, joka on omis-

tuksen perusteella tai muutoin käyttänyt merkittävää vaikutusvaltaa vakuutusyhtiön hallinnossa, jos tämän lain mukaista vakuutus toimintaa harjoitettaessa on olennaisesti jätetty noudattamatta vakuutusliikkeen harjoittamista koskevia säännöksiä tai määräyksiä taikka jos liiketoiminnassa on syyllistytty rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä. Lisävakuutusmaksun suuruus on kunkin vakuutuksenottajan osalta hänen saamansa taloudellisen hyödyn suuruinen.

Jos 2 momentin mukainen lisävakuutusmaksu ei riitä turvaamatta jääneen osuuden kattamiseksi ja jos pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut ovat keskimäärin olleet kohtuuttoman alhaiset vakuutuksista aiheutuneisiin kustannuksiin verrattuina ja tämän voidaan arvioida olennaisesti vaikuttaneen vakuutusyhtiön joutumiseen selvitystilaan tai konkurssiin, voidaan 2 momentin mukaisen maksun lisäksi määrätä lisävakuutusmaksu vakuutusyhtiön niille muille vakuutuksenottajille, jotka ovat saaneet olennaista taloudellista hyötyä liian alhaisista vakuutusmaksuista. Lisävakuutusmaksu saa kunkin vakuutuksenottajan osalta olla enintään yhtä suuri kuin se taloudellinen hyöty, jonka hän on liian alhaisten vakuutusmaksujen johdosta saanut kolmen vuoden aikana ennen vakuutusyhtiön joutumista selvitystilaan tai konkurssiin.

Päätöksen lisävakuutusmaksusta, sen suuruudesta ja tilittämisestä tekee Tapaturmavakuutuskeskus. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä lisävakuutusmaksun suuruudesta ja tilittämisestä. Maksuunpannulle ja maksettavaksi erääntyneelle lisävakuutusmaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Lisävakuutusmaksu viivästyskorkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

230 §

Vakuutusyhtiöille määrättävä yhteistakuumaksu

Jos vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin johdosta pakolliseen vakuutukseen

perustuva korvaus jää joko osittain tai kokonaan turvaamatta vakuutuksenottajien lisämaksuvelvollisuuden toteuttamisen jälkeen, korvauksesta tai sen osasta vastaavat tämän lain mukaista vakuustointia harjoittavat vakuutusyhtiöt yhdessä. Turvaamatta jäävä osuus rahoitetaan perimällä vuosittain yhteistakuumaksu niiltä vakuutusyhtiöiltä, jotka harjoittavat tämän lain mukaista vakuustointia maksuunpanovuonna. Vakuutusyhtiö voi sisällyttää yhteistakuumaksusta aiheutuvan menojen lisäyksen pakollisen vakuutuksen erääntyviin vakuutusmaksuihin.

Yhteistakuumaksun suuruus määräytyy vakuutusyhtiön pakollisista vakuutuksista saaman taikka näillä vakuutuksilla katettavien riskien perusteella arvioidun vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa. Maksun suuruus voi olla vuodessa enintään kaksi prosenttia edellä tarkoitettua vakuutusmaksutulosta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä yhteistakuumaksun suuruudesta.

Maksuunpannulle ja maksettavaksi erääntyneelle maksulle ja sen ennakolle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivään mennessä, peritään viivästyskorkoa korkolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Maksu ja sen ennakko sekä viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

Tapaturmavakuutuskeskus huolehtii suomalaisen vakuutusyhtiön selvitystilan ja konkurssin yhteydessä korvausten maksamisesta sen jälkeen, kun vakuutuskanta ja sitä vastaava omaisuus on siirretty Tapaturmavakuutuskeskukselle, sekä muista vakuutusyhtiölain 23 luvun 21 §:ssä ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 49 §:ssä säädetyistä tehtävistä. Sellaisen ulkomaisen vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin osalta, jonka kotivaltio kuuluu Euroopan talousalueeseen, Tapaturmavakuutuskeskuksen velvollisuus maksaa korvaukset alkaa kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriön määräämästä ajankohdasta. Kun Tapaturmavakuutuskeskus on maksanut vahingoittuneelle korvausta, hänen oikeutensa korvaukseen selvitys- tai konkurssipesästä siirtyy Tapaturmavakuutuskeskukselle siihen määrään saakka kuin se on korvausta maksanut.

31 luku

Jakojärjestelmä

231 §

Jakojärjestelmä

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on osallistuttava vuosittain tässä pykälässä tarkoitettujen kustannusten kattamiseen vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa siten kuin 2—10 momentissa säädetään (*jakojärjestelmä*). Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tässä pykälässä vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan sisältyvää tämän lain mukaisen vakuutuksen vakuutusmaksutuloa. Katettavat kustannukset ovat:

1) vakuuttamattomassa työssä sattuneista vahinkotapahtumista aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty 183 ja 184 §:n nojalla saadut maksut;

2) Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen tehtävistä aiheutuneet kustannukset;

3) vakuutusyhtiön kalenterivuonna maksamat:

a) tapaturmaeläkkeiden, jatkuvina maksettavien haittarahojen, kuntoutusrahojen, perhe-eläkkeiden, kertakaikkisten haittarahojen sekä hoitotukien ja vaatelisien indeksikorotukset;

b) 36, 46 ja 47 §:ssä säädetty sairaanhoidon korvaukset sekä 50 §:n mukaiset matka- ja majoituskulujen korvaukset, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;

c) 93—97 §:n mukaiset kuntoutuskorvaukset sekä 98 §:n mukaiset 94 ja 97 §:n mukaisesta kuntoutuksesta aiheutuneet matkakustannukset, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;

d) korvaukset ammattitaudista, jonka ilmetessä on kulunut vähintään viisi vuotta altistuksesta, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin;

e) 38 ja 48 §:ssä tarkoitettut kulut, jotka on korvattu d alakohdassa tarkoitettua ammattitautia epäiltäessä;

f) korvaukset suurvahingosta siten kuin 9 momentissa säädetään.

Tapaturmavakuutuskeskus ilmoittaa vakuutusyhtiöille 1 momentissa mainittujen korotusten, korvausten ja maksujen suoritusvuotta (*jakojärjestelmävuosi*) edeltävän toukokuun 31 päivään mennessä suhdeluvun, joka määrittelee jakojärjestelmän rahoitusta varten tarvittavien rahoitusosuuksien (*jakojärjestelmämaksut*) määrän suhteessa jakojärjestelmävuoden vakuutusmaksutuloon. Suhdeluvun on perustuttava arvioon jakojärjestelmävuonna vakuutusyhtiöiden ja Tapaturmavakuutuskeskuksen maksettaviksi tulevien 1 momentin mukaisten korotusten, korvausten ja maksujen (*jakojärjestelmäkorvaukset*) ja vakuutusmaksutulojen määristä. Lisäksi suhdeluvussa on otettava huomioon jakojärjestelmämaksujen ja jakojärjestelmäkorvausten erotuksena syntynyt yli- tai alijäämä (*jakojärjestelmäsaldo*) jakojärjestelmävuotta edeltäviltä vuosilta. Tarkemmat säännökset jakojärjestelmäsaldon huomioon ottamisesta suhdelukua määrittäessä annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Vakuutusyhtiökohtainen jakojärjestelmämaksu saadaan kertomalla 2 momentin mukainen suhdeluku vakuutusyhtiön jakojärjestelmävuoden vakuutusmaksutulolla. Vakuutusyhtiökohtainen jakojärjestelmäsaldo määräytyy vakuutusyhtiöiden jakojärjestelmävuoden vakuutusmaksutulojen suhteessa jakojärjestelmävuodelta ja sitä edeltäviltä vuosilta kertyneestä jakojärjestelmäsaldosta. Vakuutusyhtiökohtainen jakojärjestelmäsaldo on vakuutusyhtiön velkaa jakojärjestelmälle, jos saldo on ylijäämäinen, ja vakuutusyhtiön saamista jakojärjestelmältä, jos saldo on alijäämäinen.

Tapaturmavakuutuskeskus tekee jakojärjestelmävuoden toukokuun 31 päivään mennessä ennakoarvion Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden jakojärjestelmävuonna maksettaviksi tulevien jakojärjestelmäkorvausten määristä sekä vakuutusyhtiökohtaisten jakojärjestelmämaksujen ja jakojärjestelmäsaldon määristä. Tarkemmat säännökset ennakoarvion perusteista annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Tapaturmavakuutuskeskus vahvistaa jakojärjestelmävuotta seuraavan toukokuun 31 päivään mennessä Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden maksettaviksi tulleet jakojärjestelmävuoden jakojärjestelmäkorkvaukset sekä vakuutusyhtiökohtaiset jakojärjestelmämaksut ja jakojärjestelmäsaldot.

Vakuutusyhtiön on maksettava ennakkoarvion mukainen ja lopullisesti vahvistettu jakojärjestelmämaksu ja yhtiökohtaisen jakojärjestelmäsaldon muutoksesta johtuva suoritus Tapaturmavakuutuskeskukselle, sekä Tapaturmavakuutuskeskuksen on tilittävä vakuutusyhtiölle ennakkoarvion mukainen ja lopullisesti vahvistettu jakojärjestelmäkorkvaus ja yhtiökohtaisen jakojärjestelmäsaldon muutoksesta johtuva suoritus. Tarkemmat säännökset maksusta ja tilityksestä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Edellä 6 momentissa tarkoitettuihin lopullisiin suorituksiin sisällytetään niiden ja ennakosuoritusten erotukselle laskettu korko vuoden pituiselta ajalta jakojärjestelmävuoden heinäkuun 1 päivästä lukien. Korkona käytetään mainittuna päivänä voimassa olutta korkolain 12 §:n mukaista viitekorkoa.

Edellä 1 momentin 3 kohdan f alakohdassa suurvahingolla tarkoitetaan ajallisesti ja paikallisesti rajoittunutta tapahtumaa tai samaa alkuperää olevaa tapahtumasarjaa, jonka seurauksena tämän lain mukaisia korvauksia maksetaan yhdelle tai useammalle vahingoittuneelle tai edunsaajalle yhteensä yli 75 000 000 euroa (*suurvahinkoraja*).

Suurvahingon korvaukset otetaan huomioon vain siltä osin kuin nämä korvaukset ylittävät suurvahinkorajan. Vakuutusyhtiön osuuden suurvahingosta muodostavat ne korvaukset, jotka vakuutusyhtiö maksaa sen jälkeen, kun kaikkien vakuutusyhtiöiden samasta suurvahingosta yhteensä maksamat korvaukset ovat ylittäneet suurvahinkorajan. Korvauksina ei kuitenkaan oteta huomioon 1 momentin 3 kohdan a—e alakohdassa tarkoitettuja korvauksia eikä vakuutusyhtiön 270 §:ssä säädetyn takautumisoikeuden perusteella saamia korvauksia.

Mitä tässä pykälässä säädetään korvauksista, sovelletaan myös 40 §:n mukaiseen täyskustannusmaksuun.

232 §

Vakuutuskannan siirron tai luovutuksen vaikutus jakojärjestelmämaksuun

Jos vakuutuskantaa on siirtynyt vakuutusyhtiöstä toiseen jakautumisen tai vakuutuskannan luovutuksen seurauksena, siirtyneisiin vakuutuksiin kohdistuvien toteutuneiden ja ennakkoarvion mukaisten vakuutusmaksutulojen ja jakojärjestelmäkorkvausten sekä näitä vakuutuksia vastaavan osuuden jakojärjestelmävuotta edeltävän vuoden vahvistetusta jakojärjestelmäsaldosta katsotaan 231 §:n 4 momentin mukaista ennakkoarviota tehtäessä ja 5 momentin mukaisia jakojärjestelmäeriä vahvistettaessa kuuluvan sille vakuutusyhtiölle, jolle vakuutuskanta on siirtynyt.

32 luku

Erinäiset säännökset

233 §

Työsuojelumaksu

Pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksusta on käytettävä 1,75 prosenttia työsuojelun edistämiseen siten kuin työsuojelurahastoissa (407/1979) säädetään. Vakuutusyhtiö maksaa tämän määrän Tapaturmavakuutuskeskukselle, joka tilittää sen työsuojelurahastolle siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään.

234 §

Tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vuosittain selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuksen toteutunut tulos vähintään viiden edeltävän kalenterivuoden jaksolta.

235 §

Työtapaturma- ja ammattitautirekisteri

Tapaturmavakuutuskeskus pitää työtapaturmien ehkäisyä sekä tämän lain toimeenpanoa ja kehittämistä varten rekisteriä vahinko-

tapahtumista sekä tämän lain mukaisista vakuutuksista, vakuutuksenottajista ja korvauksista (*työtapaturma- ja ammattitautirekisteri*).

236 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoiminta

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on laatia työtapaturma- ja ammattitautitilasto sekä työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä edistäviä tutkimuksia ja selvityksiä ehkäisyyn ja seurausten välisistä suhteista sekä selvityksiä vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitautiriskin välisestä yhteydestä. Tapaturmavakuutuskeskus voi tehdä myös muita tämän lain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia.

VIII OSA

MUUTOKSENHAKU, OIKAISU-MENETTELYT JA TAKAISINPERINTÄ

33 luku

Muutoksenhaku

237 §

Muutoksenhakuelimet

Muutoksenhakua varten on tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta, vakuutus oikeus ja korkein oikeus. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta säädetään tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1316/2010) ja vakuutus oikeudesta vakuutus oikeuslaissa (132/2003). Korkeimmasta oikeudesta säädetään korkeimmasta oikeudesta annetussa laissa (665/2005).

238 §

Muutoksenhakuoikeus

Asianosainen, joka ei tyydy vakuutuslaitoksen päätökseen, saa hakea siihen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Asianosainen,

joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutus oikeudelta kirjallisella valituksella.

Kunta tai kuntayhtymä ei ole asianosainen asiassa, joka koskee työntekijän oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen, sillä perusteella, että se on järjestänyt hoitoa työntekijälle. Kunta tai kuntayhtymä saa hakea muutosta täyskustannusmaksua koskevaan päätökseen. Muutoin asianosaisuudesta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n 1 momentissa säädetään.

Vakuutus oikeuden päätökseen, jos siinä on ratkaistu kysymys siitä, oikeuttaako vamma, sairaus tai kuolema tämän lain mukaiseen korvaukseen tai siitä, kenen on korvaus maksettava, saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

239 §

Päätöksen täytäntöönpano

Vakuutuslaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu. Vakuutuslaitoksen ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

240 §

Perustevalitus

Asianosainen, joka katsoo, että tämän lain perusteella määrätyn maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen perustevalituksen tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Perustevalitukseen ulosmittauksen johdosta sovelletaan lisäksi, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

Asianosainen, joka ei tyydy tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan 1 momentissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusoi-

keudelta kirjallisella valituksella. Vakuutus-oikeuden perustevalitukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

241 §

Muutoksenhakuaja ja valituksen toimitaminen

Muutoksenhakuaja on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon vakuutuslaitoksen tai tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa päätöksen antaneelle vakuutuslaitokselle. Perustevalitusta koskevassa asiassa valituskirjelmä toimitetaan muutoksenhakuelimelle.

Haettaessa muutosta vakuutusoikeuden päätökseen on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetään muutoksenhausta hovioikeuden ratkaisuun. Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on 60 päivää siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon vakuutusoikeuden päätöksestä.

242 §

Itseoikaisu ja valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos vakuutuslaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi päätös. Uuteen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 238 ja 241 §:ssä säädetään.

Jos vakuutuslaitos ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä, valitusasiaa koskevat asiakirjat ja lausuntonsa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle tai, jos valitus koskee tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöstä, vakuutusoikeudelle. Vakuutus-

laitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos vakuutuslaitos hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, voi vakuutuslaitos niin ikään antaa väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä muutoksenhakuelimelle. Vakuutuslaitoksen väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä.

243 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle, vakuutusoikeudelle tai korkeimmalle oikeudelle määräajassa annettava valitus tai muu kirjelmä on saapunut perille tämän ajan päättymisen jälkeen, se voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

34 luku

Oikaisumenettely, päätöksen poistaminen ja takaisinperintä

244 §

Asia- ja kirjoitusvirheen korjaaminen

Jos vakuutuslaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, vakuutuslaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää kuitenkin, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

Vakuutuslaitoksen on korjattava päätök-

sessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai lasku- virhe tai muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

245 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn korvauksen myöntämisestä tai myönnetyn korvauksen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, vakuutuslaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Vakuutuslaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn korvauksen tai myöntää korvauksen aikaisempaa suurempana. Myös tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat muutoksenhakuasiaa käsitellessään menetellä vastaavasti.

246 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos vakuutuslaitoksen tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai vakuutuslaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosoikeuden tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi asianosaisen tai vakuutuslaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista.

Jos vakuutuslaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyt-

tää etuuden maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisena siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

Ylimääräiseen muutoksenhakuun sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu kuuleminen toimitetaan tiedoksi siten kuin hallintolain 59 §:ssä säädetään.

247 §

Takaisinperintä

Jos joku on saanut tämän lain mukaista korvausta enemmän kuin tässä laissa säädetään, vakuutuslaitoksen on perittävä takaisin aiheettomasti maksettu korvaus.

Aiheettomasti maksettu korvaus voidaan jättää osittain tai kokonaan perimättä takaisin, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja korvauksen maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu korvaus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se muista kuin 276 §:n 2 momentissa tarkoitetuista vastaisuudessa maksettavista korvauseristä. Kulloinkin maksettavasta korvauserästä ei saa korvauksensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on ennakoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

Aiheettomasti maksettu korvaus on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta al-

kaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

IX OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

35 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

248 §

Julkisuuslain soveltaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, sovelletaan vakuutusyhtiöihin ja Tapaturmavakuutuskeskukseen siltä osin kuin ne käyttävät julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä, vakuutusyhtiöihin ja Tapaturmavakuutuskeskukseen on sovellettava julkisuuslain asiakirjasalaisuutta koskevaa 22 §:ää, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevaa 23 §:ää, salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja koskevaa 24 §:ää, salassapidosta poikkeamista ja sen lakkaamista koskevaa 7 lukua sekä rangaistussäännökset sisältävää 35 §:ää tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa.

Tätä lakia toimeenpantaessa ei sovelleta, mitä vakuutusyhtiölain 30 luvun 1 ja 3 §:ssä säädetään vaitiolovelvollisuudesta ja tietojen luovuttamisesta.

249 §

Työnantajan taloudellista asemaa koskevat tiedot

Sen lisäksi, mitä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajaa koskevien tietojen salassa pitämisestä, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat työnantajan taloudellista asemaa.

250 §

Vahingoittuneen tai hänen edunsaajansa oikeus saada korvausasiain koskevia tietoja

Vakuutuslaitoksen on annettava vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen pyynnöstä hänen korvausasiaansa koskevat tiedot. Oikeudesta tarkastaa henkilörekisteristä itseään koskevat tiedot säädetään henkilötietolaissa.

251 §

Työnantajan oikeus saada tietoja

Työnantajalla on oikeus saada vakuutuslaitokselta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä talous- ja henkilöstöhallintoon ja vakuutusmaksun tarkastamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaan myönnettyistä korvauksista sekä korvattujen vahinkotapahtumien yksilöimiseksi välttämättömät tiedot.

252 §

Vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Vakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaista vakuutus- tai korvausasiain käsittelevällä muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot työntekijän työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista sekä muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuutus- tai korvausasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EU:n sosiaaliturva-asetuksissa tai sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) työnantajalta tiedot vahinkotapahtumasta, sen sattumisolosuhteista, syistä ja seurauksista, työntekijän työstä, työnantajan hänelle maksamista vastikkeista ja niiden perusteista sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan vakuutus- tai kor-

vausasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EU:n sosiaaliturva-asetuksissa tai sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

3) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, vahingoittuneen kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä, hoidosta ja kuntoutuksesta;

4) eläkelaitokselta ja Eläketurvakeskuksetta vakuutus- tai korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot yrittäjän eläkelain mukaisesta vakuutuksesta ja mainitun lain 112 §:n mukaisesta yrittäjän työtulosta.

Pyydetessä työnantajalta korvausasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman vahingoittuneen suostumusta ilmoittaa vain ne vahingoittunutta koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä työnantajalta pyydettyjen tietojen yksilöimiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

253 §

Vakuutusyhtiön ja Tapaturmavakuutuskeskuksen valvontaan liittyvä tarkastusoikeus

Vakuutusyhtiöllä ja Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus tehdä tarkastus työnantajan toimitiloissa ja oikeus ryhtyä muihin valvontatoimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko työnantaja täyttänyt tämän lain mukaiset velvoitteensa. Tarkastettavan työnantajan on esitettävä tarkastuksessa palkkakirjanpitoa, työaikakirjanpitoa sekä esitys- tai tallennusmuodosta riippumatta kaikki muu aineisto, jolla voi olla vaikutusta tarkastetta-

van tämän lain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen.

Tarkastuksen tekemistä varten vakuutusyhtiöllä ja Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

Työnantajan asunnossa tarkastus saadaan tehdä vain, jos on perusteltua syytä epäillä, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa ja tarkastus on välttämätön asian selvittämiseksi. Tarkastuksen työnantajan asunnossa saa suorittaa vain poliisi.

254 §

Tietojen tarkastaminen työnantajan asiakirjoista

Vakuutuslaitoksella on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista työnantajan tämän lain mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus. Vakuutuslaitoksella on oikeus saada poliisilta ja muulta viranomaiselta virka-apua edellä tarkoitettujen tietojen saamiseksi.

255 §

Vakuutuslaitoksen oikeus antaa tietoja

Vakuutuslaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) ministeriölle, Verohallinnolle ja lakisääteistä sosiaalivakuutusjärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen korvaus vaikuttaa, tämän lain mukaista korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista korvauksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien

rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten, sekä poliisi- ja syyttäväviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa varten;

3) tämän lain, liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista vakuutusta toimeenpanevalla vakuutuslaitoksella, Liikennevakuutuskeskuksella ja Potilasvakuutuskeskuksella niihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseksi tiedot vakuutuslaitokseen tämän lain toimeenpanon yhteydessä kohdistuneista rikoksista, niille ilmoitetuista vahingoista ja maksetuista korvauksista sekä korvauksenhakijoiden ja -saajien henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot; edellytyksenä on lisäksi, että tietosuojalautakunta on antanut tietojen käsittelyyn henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitetun luvan;

4) toiselle lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavalle vakuutuslaitoksella, Liikennevakuutuskeskuksella ja Potilasvakuutuskeskuksella välttämättömät tiedot sen selvittämiseksi, mikä on näiden vastuu samasta vahingosta;

5) toiselle vakuutuslaitoksella ja vahingonaiheuttajalle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavan vakuutuslaitoksen takautumisoi-
keuden toteuttamiseksi;

6) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle vakuutuksenottajaan ja vakuutamisvelvolliseen tämän lain perusteella kohdistuvasta ulosottokelpoisesta saatavastaan;

7) 252 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle terveydenhuollon toimintayksikölle ja itsenäiselle ammatinharjoittajalle vahingoittunutta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä maksusitoumuksen antamiseksi tai vakuutuslaitoksen pyytäessä asiantuntijalausuntoa korvausasian ratkaisemiseksi.

Vakuutusyhtiöllä ja sen asiamiehellä on oikeus salassapitosäynnösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin, vakuutusyhtiölain 26 luvussa tarkoitettuun vakuutusyhtyrhythään ja mainitun lain 30 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään sekä samaan

rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuun rahoitus- tai vakuutusryhmittymään kuuluvalla toisella yrityksellä tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten.

Vakuutusyhtiö ei saa käyttää hyväksi muussa toiminnassaan tämän lain toimeenpanoon perustuvia, salassapitosäynnösten tai muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten alaisia tietoja, jollei siitä lailla erikseen säädetä. Tällaisia tietoja ei saa antaa myöskään vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle, edustajistolle taikka osakkaalle.

Sen estämättä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö voi kuitenkin luovuttaa 2 momentissa tarkoitettulle yritykselle sekä käyttää muussa vakuutustoiminnassaan vakuutuksenottajaa koskevia asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeellisia tietoja. Tällaisia ovat tiedot vakuutuksenottajana olevan työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys- ja yhteisö- sekä asiakastunnuksesta, yhteystiedot, tiedot yrityksen omistussuhteista ja tämän lain mukaisista vakuutusjärjestelyistä ja niiden perusteena olevasta palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat asiakashallintaan liittyvät tiedot.

256 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiön oikeus tietojen luovuttamiseen valvonta-asioissa

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäynnösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa:

1) Valtiokonttorille, Työttömyysvakuutusrahastolle, Eläketurvakeskukselle ja lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalla eläkelaitoksella näille laissa säädetyn valvontaan liittyvän tehtävän täyttämiseksi työnantajaa ja vakuutusta koskevat välttämättömät tiedot, jos on syytä epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt lakiin perustuvaa maksu- tai vakuuttamisvelvollisuuttaan;

2) työsuojeluviranomaiselle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työ-

voimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi, jos on syytä epäillä, että tilaaja ei ole täyttänyt selvitysvelvollisuuttaan tai, että tilaajan sopimuspuoli on esittänyt virheellisiä todistuksia tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden täyttämisestä tai vakuutusmaksujen maksamisesta; ja

3) Verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi, jos on syytä epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan.

Tämän pykälän nojalla saatuja salassa pidettäviä tietoja voidaan antaa edelleen rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa varten. Tiedot tulee hävittää heti, kun niitä ei tarvita.

257 §

Vakuutuslaitoksen velvollisuus antaa tietoja Tapaturmavakuutuskeskukselle

Vakuutuslaitoksen on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä kalenterivuositain Tapaturmavakuutuskeskukselle 235 §:ssä tarkoitettua työtapaturma- ja ammattitautirekisteriä varten tiedot:

- 1) vakuutuksenottajan toimialasta ja kotipaikasta;
- 2) vakuutuksen voimassaoloajasta ja vakuutuslajista sekä vakuutusmaksujärjestelmästä;
- 3) vakuutuksenottajan teettämän työn laadusta ja määrästä sekä vakuutusta varten ilmoitetuista palkoista ja maksuunpannuista vakuutusmaksuista;
- 4) työtapaturmien sattumisajasta ja -paikasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista;
- 5) ammattitautien ilmenemisajasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista;
- 6) korvausasian vireilletulon ajankohdasta;
- 7) korvausasian johdosta annettujen päätösten ajankohdista ja ratkaisuista;
- 8) vahingoittuneen tekemästä työstä;
- 9) korvauksen määräytymistavasta ja suuruuteen vaikuttavista tekijöistä;

10) vakuutuksesta maksetuista korvauksista ja takautumiskorvauksista saajittain ja korvauslajeittain.

Edellä 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettut tiedot on annettava vakuutuskohtaisesti vakuutustunnuksella sekä vakuutuksenottajan yritys- ja yhteisötunnuksella tai henkilötunnuksella yksilöityinä sekä 4—10 kohdassa tarkoitettut tiedot vahinkotapahtumakohtaisesti vakuutus- ja vahinkotapahtumatunnuksella sekä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus pyynnöstä saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi muita 171 §:ssä tarkoitetun riskiluokituksen ylläpitämistä ja 236 §:ssä tarkoitettujen tutkimusten ja laskelmien tekemistä varten välttämättömiä tietoja.

Sen lisäksi, mitä salassapidosta julkisuuslaissa ja tässä laissa säädetään, 235 ja 236 §:ssä Tapaturmavakuutuskeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi saadut henkilötiedot on pidettävä salassa eikä niitä saa käyttää tai luovuttaa käytettäväksi vakuutettua koskevaan päätöksentekoon muissa kuin 262 §:n 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa säädetään.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen sisällöstä sekä siitä, miten ja milloin tiedot on toimitettava.

258 §

Vakuutusyhtiön velvollisuus luovuttaa tietoja vakuutusrekisteriin

Vakuutusyhtiön on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Tapaturmavakuutuskeskukselle sen ylläpitämää vakuutusrekisteriä varten 178 §:ssä säädetty vakuutuksenottajia koskevat ajantasaiset tiedot. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

259 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada tietoja

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot on annettava pyynnöstä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitysmiehiltä ja konkurssipesästä 229 ja 230 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten veroviranomaisilta joukkotietoina palkkaa tai muuta vastiketta työntekijöille maksaneiden työnantajien nimet, yrityksen yhteisötunnukset tai työnantajien henkilötunnukset, yhteystiedot ja vuosi-ilmoitukset tai vuosi-ilmoituksia vastaavat tiedot, toimitukset sekä tiedot näiden työnantajien työstä maksamista vastikkeista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakä-

sittelyyn otettavia työnantajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada edellä mainitut joukkotiedot, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

261 §

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan oikeus saada tietoja

Tapaturma-asiain korvauslautakunnalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta sen hallussa olevat lausuntoasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot.

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan tämän lain toimeenpanoon liittyvien asiakirjojen salassapitoon ja oikeuteen saada tieto asiakirjasta sovelletaan, mitä 248 §:ssä ja julkisuuslain 3 luvussa säädetään. Muutoksenhakuun tapaturma-asiain korvauslautakunnan päätöksestä, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, sovelletaan, mitä julkisuuslain 33 §:n 1 momentissa säädetään.

262 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus antaa tietoja

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä tässä tai muussa laissa säädetään, antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä 257 §:n nojalla vakuutuslaitokselta saamia tietoja seuraavasti:

1) Tilastokeskukselle tämän lain mukaista

korvausta saaneen henkilötunnus, vahinkota-
pahtuman sattumisaikaa ja -paikkaa, sattumisolosuhteita, syitä ja seurauksia sekä siitä aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoja koskevat tiedot samoin kuin muut 111 §:n 2 momentin mukaiseen ilmoitukseen perustuvat tiedot, jotka ovat välttämättömiä Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvien, yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laadintaa varten;

2) Työterveyslaitokselle työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 2 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot työperäisten sairauksien rekisteröintiä varten;

3) Eläketurvakeskukselle tiedot vakuutuslaitosten myöntämistä, työeläkkeeseen vaikuttavista korvauksista.

263 §

Luovutettujen tietojen oikeellisuus ja salassapito

Vakuutuslaitos on vastuussa siitä, että sen 255 ja 261 §:n nojalla luovuttamien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai tietojen antajalta.

Mitä tässä laissa säädetään salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta, koskee myös niitä, jotka ovat saaneet salassa pidettäviä tietoja 255 §:n 2 ja 4 momentin perusteella.

264 §

Tekninen käyttöyhteys

Vakuutuslaitoksella on sen lisäksi, mitä julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanovalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 255 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostu-

musta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

36 luku

Erinäisiä säännöksiä

265 §

Tietojen maksuttomuus

Vakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta tiedot, jotka sillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Terveystietojen tiedoista maksettavista korvauksista säädetään 266 §:ssä.

266 §

Terveystietojen tiedoista maksettavat korvaukset

Vakuutuslaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta vahingoittuneen terveystietojen tiedoista maksettavista korvauksista säädetään 266 §:ssä.

Vakuutuslaitoksella on oikeus saada terveystietojen tiedoista maksettavista korvauksista säädetään 266 §:ssä.

Terveystietojen tiedoista maksettavista korvauksista säädetään 266 §:ssä.

antanut kunnan tai kuntayhtymän järjestämän terveydenhuollon palveluksessa oleva henkilö, palkkio maksetaan kunnalle tai kuntayhtymälle.

267 §

Työnantajan tapaturmaluettelo

Työnantajan on huolehdittava siitä, että tapaturmien ehkäisyä sekä korvaus- ja vakuutusasian selvittämistä varten pidetään tapaturmaluetteloa. Siihen on merkittävä vahingoittuneen henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot työtapaturman sattumisajasta, työtapaturmaan johtaneista olosuhteista ja syistä, työn laadusta, työtapaturman aiheuttamista vammoista ja sairauksista ja, jos se on mahdollista, vähintään kahden tapaturman sattuessa paikalla olleen henkilön nimi ja osoitetiedot sekä muut edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot.

Tapaturmaluettelo on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyydettyä näytettävä asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle, poliisille ja työntekijöiden valitsemalle työsuojeluvaltuutetulle niiden laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten.

268 §

Rahamäärien ja korvausten tarkistaminen työeläkeindeksillä ja palkkakertoimella

Tämän lain 3 §:n 2 momentissa, 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 79 §:ssä, 152 §:n 4 momentissa ja 184 §:ssä säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertomella. Tämän lain 51, 52, 86 ja 93 §:ssä sekä 109 §:n 1 momentissa säädettyt rahamäärät tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä.

Tapaturmaeläke ja vahinkopäivän vuosipäivästä alkaen kuntoutusraha, jatkuvana maksettava haittaraha ja perhe-eläke tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Kertakaikkisena maksettavaan korvaukseen tehdään indeksitarkistus korvauksen maksamisaikakohdan mukaan.

269 §

Rahamäärien pyöristäminen

Edellä 268 §:n mukaisesti tarkistettut 51, 52 ja 93 §:ssä sekä 152 §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi sentiksi, 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 79 ja 86 §:ssä, 109 §:n 1 momentissa ja 184 §:ssä säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi sekä 3 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä lähimmäksi tädeksi sadaksi euroksi.

270 §

Vakuutuslaitoksen takautumisoikeus

Vakuutuslaitoksella, joka on maksanut vahingosta korvausta, on oikeus saada maksamansa korvaus takaisin siltä, joka on korvausvastuussa vahingoittuneelle vahingonkorvauslain tai muun lain nojalla. Takautumiskorvaus voi olla enintään sen suuruinen, mitä korvausvastuussa oleva olisi velvollinen korvaamaan vahingoittuneelle.

Takautumisoikeutta ei kuitenkaan ole työnantajaa kohtaan, jonka ottamasta tämän lain mukaisesta vakuutuksesta vahinko on korvattu, ellei työnantaja ole aiheuttanut vahinkoa tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös valtioon vahingoittuneen työnantajana.

Takautumisoikeutta ei ole myöskään luonnollista henkilöä kohtaan, ellei henkilö ole aiheuttanut vahinkoa tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella.

271 §

Vakuutuslaitoksen oikeus saada takaisin maksamansa täyskustannusmaksu liikennevakuutuslaitokselta

Vakuutuslaitoksella, joka on maksanut vahingosta 40 §:ssä säädetyn täyskustannusmaksun, on oikeus saada samasta vahingosta korvausvastuussa olevalta liikennevakuutuslaitokselta takaisin maksu sen suuruisena kun liikennevakuutuslaitos on liikennevakuutuslain mukaan velvollinen maksun suorittamaan.

272 §

Tämän lain nähtävillä pitäminen

Työnantajan on pidettävä työpaikalla nähtävänä tämä laki ja tieto työn vakuuttaneesta vakuutusyhtiöstä.

273 §

Todistajien kuulustelu

Vakuutuslaitoksella on oikeus kuulusteluttaa todistajia hallinto-oikeudessa omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten.

274 §

Esteellisyys

Sen estämättä, mitä hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään, vakuutuslaitoksen toimihenkilö voi käsitellä tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa asiaa, joka koskee vakuutuslaitoksessa tämän lain mukaisen turvan järjestänyttä työnantajaa tai tällaisen työnantajan palveluksessa olevaa työntekijää taikka yrittäjää.

275 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Vakuutuslaitoksen on säilytettävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämiseen ja korvausasiaan liittyvät asiakirjat siten kuin arkistolaissa (831/1994) säädetään. Jos arkistolaitos ei ole määrännyt asiakirjoja säilytettäväksi pysyvästi, vakuutuslaitoksen on säilytettävä asiakirjat ja tiedot seuraavasti:

1) vakuutushakemus, vakuutuksen irtisanomisilmoitus ja muut niihin rinnastettavat vakuutuksen alkamista, voimassaoloa ja päättymistä koskevat asiakirjat ja tiedot, ilmoitus vahinkotapahtumasta, vahingoittuneen terveydentilaa, avuntarvetta, työ- ja toimintakykyä, kuntouttamista ja kuolemaa koskevat terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun tahon antamat lausunnot, todistukset, kannanotot ja tutkimustulokset, vahingoittuneen ja hänen edunsaajansa tulotiedot, vakuuttamista ja korvausta koskevat vakuutuslaitoksen pää-

tökset sekä muut edellä mainittuihin rinnastettavat vahinkotapahtuman sattumisolosuhteita, korvattavuutta, korvausta ja sen lakkaamista koskevat asiakirjat ja tiedot vähintään 100 vuoden ajan;

2) tämän lain mukaista muutoksenhakua koskevat asiakirjat vähintään 50 vuoden ajan, jollei niitä ole 1 kohdan mukaan säilytettävä sitä pidemmän ajan;

3) asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat vakuutuksenottajan yritystoiminnan omistussuhteita, yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen vuosityöansioon vaikuttavia vakuutuksenottajan tuloja, vakuutusmaksun määrittämiseen tarvittavia vakuutuksenottajan työntekijöiden palkkoja, työnantajan vahinkotilastoja ja muita vakuutusmaksun määrittämisen perusteita, vakuutusmaksun perintää, korvauksen maksamiskieltoa sekä vakuutuslaitoksen takautumisoikeutta vähintään 10 vuoden ajan;

4) vakuutusrekisterissä olevat tiedot vähintään 50 vuoden ajan tietojen kirjaamisesta;

5) muut tämän lain toimeenpanoa koskevat asiakirjat vähintään kuuden vuoden ajan.

Tämän lain mukaista korvausta koskevan asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun korvausasia on tullut vakuutuslaitoksessa vireille. Tämän lain mukaiseen vakuuttamiseen liittyvän asiakirjan ja tiedon säilytysaika alkaa siitä, kun asiakirja tai tieto saapui vakuutuslaitokselle.

276 §

Siirto- ja ulosmittauskielto

Vahingoittuneelle tai hänen edunsaajalleen tämän lain nojalla myönnettyä henkilökohdaista korvausta ei saa siirtää toiselle.

Hoitotukea, vaatelisää, haattarahaa, hautausapua tai tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

277 §

Tapaturma-asiamies

Valtion virastossa ja laitoksessa, jonka palveluksessa on 8 §:ssä tarkoitettuja korvaukseen oikeutettuja henkilöitä, tulee olla yksi tai useampia tapaturma-asiamiehiä. Tapaturma-

asiamies huolehtii tämän lain mukaan työnantajalle kuuluvista tehtävistä.

Virasto tai laitos määrää tapaturma-asiamieheksi viraston tai laitoksen virkamiehen. Tapaturma-asiamiehen tehtävät suoritetaan virkatehtävänä. Viraston tai laitoksen on annettava tieto tapaturma-asiamiehestä Valtiokonttorille.

278 §

Työeläkelakien mukaisessa ammatillisessa kuntoutuksessa olevan vakuuttaminen

Eläkelaitoksen, joka korvaa työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1 sekä 3—6 kohdassa tarkoitettujen työeläkelakien nojalla ammatillisen kuntoutuksen kustannuksia, on vakuutettava kuntoutuja tämän lain 3 §:n 1 momentin mukaisella vakuutuksella kuntoutukseen sisältyvässä työtai koulutuskokeilussa, työhön valmennuksessa ja työharjoittelussa sattuvan vahinkotahtuman varalta.

Poiketen siitä, mitä 71—80 §:ssä säädetään, vuosityöansiona käytetään kuntoutujalle tämän lain myönnettyä kuntoutusrahan määrää tai työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutuskorotuksen yhteismäärää vuositasona. Jos kuntoutujalle on myönnetty osakuntoutusraha, vuosityöansiona käytetään täyden kuntoutusrahan määrää vuositasona.

Poiketen siitä, mitä 58 ja 59 §:ssä säädetään, päiväraha on 1/360 vuosityöansiosta.

37 luku

Rangaistussäännökset

279 §

Työnantajavelvollisuuden rikkominen

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan jättää tekemättä 111 §:n mukaisen ilmoituksen mainitun pykälän 1 momentissa säädettyssä määräajassa, on tuomittava, jollei teko, huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat, ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitetaan:

1) työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkis-oikeudellisessa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa;

2) työnantajan edustajalla työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

280 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus tapaturmavakuutusmaksupestoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvun 4 c §:ssä.

38 luku

Voimaantulo

281 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2016. Sen 252 §:n 1 momentin 4 kohta sovelletaan kuitenkin jo 1 päivästä heinä-kuuta 2015.

282 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan:

- 1) tapaturmavakuutuslaki (608/1948);
- 2) ammattitautilaki (1343/1988);
- 3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettu laki (625/1991); ja
- 4) valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annettu laki (449/1990).

283 §

Viittaukset aikaisempaan lakiin

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottuun lakiin, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

284 §

Tapaturmavakuutuskeskus

Tämän lain voimaan tullessa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton nimi muuttuu Tapaturmavakuutuskeskukseksi. Mitä muualla säädetään Tapaturmavakuutuslaitosten liitosta, koskee tämän lain tultua voimaan Tapaturmavakuutuskeskusta.

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen ensimmäinen toimikausi alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2018. Tapaturmavakuutuskeskuksen jäseniä edustavat hallituksen jäsenet ja varajäsenet valitaan vuoden 2015 aikana pidettävässä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton yleiskokouksessa.

285 §

Rahamäärien perusvuosi

Tämän lain 3 §:n 2 momentissa, 44 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 51, 52, 79, 86 ja 93 §:ssä, 109 §:n 1 momentissa, 152 §:n 4 momentissa ja 184 §:ssä säädetyt rahamäärät vastaavat vuoden 2014 indeksitasoa.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2015

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

286 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 1 momentista poiketen:

1) tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä ja haittarahaa ei voida enää tämän lain tultua voimaan vaihtaa niiden pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi;

2) ennen tämän lain voimaantuloa ilmeneeseen ammattitautiin, jota koskeva korvausasia on tullut vireille lain tultua voimaan, sovelletaan 32 §:ää;

3) IV ja VIII osan säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneisiin vahinkotapahtumiin;

4) 39—42 §:ää sovelletaan myös 1 päivänä tammikuuta 2005 alkaen sattuneisiin vahinkotapahtumiin.

Tämän lain 177 ja 179 §:ssä tarkoitettu valvonta voidaan kohdistaa myös lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitossa lain voimaan tullessa vireillä olleisiin laiminlyöntitapauksiin, joista ei ole annettu päätöstä, sovelletaan 181—183 §:ää.

Tämän lain 231 §:n 1 momentin 3 d ja e kohtaa sovelletaan ammattitautiin ja ammattitautiepäilyistä aiheutuneisiin kuluihin, jos altistusta, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin, on ollut 31 päivä joulukuuta 2007 jälkeen.

Sosiaali- ja terveysministeri *Laura Rätty*